

ПАРТИЯ ҚАРОРЛАРИ—ҲАЁТГА!

ТОШКЕНТ ХАКИКАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ
ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 50—51 (8790—8791). • 7 март, 1986 йил • ЖУМА • Баҳоси 5 тийин.

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXVII съездининг бориши тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1986 йил 6 март кунини Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXVII съездининг эрталабки мажлисида Ҳисоб комиссиясининг раиси ўртоқ М. С. Соломенцев партия марказий органларига сайлов натижаларини ўқиб эшиттирди. Съезд ишида танаффус вақтида КПСС Марказий Комитетининг Пленуми бўлди. Танаффусдан кейин бошланган мажлисда съезд партия XXVII съезди сайлаган КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ва КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг мажлиси иш якунлари тўғрисидаги ахборотни тинглади. Ўртоқ Михаил Сергеевич Горбачев яқинлик билан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари этиб сайланди. Пленум КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг, КПСС Марказий Ко-

митети Секретариатини сайлади, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия Контроли Комитетининг раисини тасдиқлади. КПСС Марказий Ревизия Комиссиясини ўз мажлисида Комиссия раисини сайлади.

Съездда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ М. С. Горбачев якуновчи нутқ сўзлади. Бу нутқ зўр эътибор бериб тинланди ва давомли қарсақлар билан бир неча бор бўлиб турди. М. С. Горбачев Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXVII съездининг ёпиқ деб эълон қилди. Съезд қатнашчилари баланд руҳ билан партия ўғнини «Интернационални» ижро этадилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИ

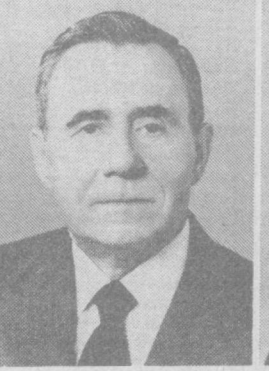
М. С. ГОРБАЧЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси,
КПСС Марказий Комитетининг
Бош секретари

Г. А. АЛИЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

В. И. ВОРОТНИКОВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

А. А. ГРОМИКО,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

Л. Н. ЗАЙКОВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

Д. А. КУНАЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

Е. К. ЛИГАЧЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

Н. И. РИЗКОВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

М. С. СОЛОМЕНЦЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси,
КПСС Марказий Комитети
ҳузуридаги Партия Контроли
Комитети раиси

В. М. ЧЕБРИКОВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

Э. А. ШЕВАРДНАДЗЕ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

В. В. ШЧЕРБИЦКИЙ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

П. Н. ДЕМИЧЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюроси аъзолигига
кандидат

В. И. ДОЛГИХ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюроси аъзолигига
кандидат,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

Б. Н. ЕЛЬЦИН,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюроси аъзолигига
кандидат

Н. Н. СЛЮНЬКОВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюроси аъзолигига
кандидат

С. Л. СОКОЛОВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюроси аъзолигига
кандидат

Ю. Ф. СОЛОВЬЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюроси аъзолигига
кандидат

Н. В. ТАЛИЗИН,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюроси аъзолигига
кандидат

А. П. БИРЮКОВА,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

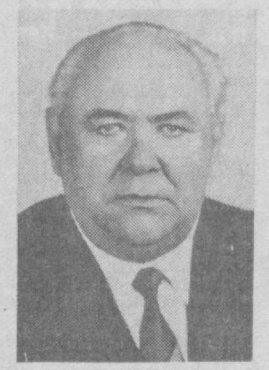
А. Ф. ДОБРИНИН,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

М. В. ЗИМЯНИН,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

В. А. МЕДВЕДЕВ,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

В. П. НИКОНОВ,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

Г. Ф. РАЗУМОВСКИЙ,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

А. Н. ЯКОВЛЕВ,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

И. В. КАПИТОНОВ,
КПСС Марказий Ревизия
Комиссиясининг раиси

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1986 йил 6 март кунини Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVII съездида сайланган КПСС Марказий Комитетининг Пленуми бўлиб ўтди.

Пленум ўртоқ М. С. Горбачевни бир овоздан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари қилиб сайлади.

Пленум КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросини қуйидаги составда сайлади:

Сиёсий бюро аъзолари — М. С. Горбачев, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, А. А. Громико, Л. Н. Зайков, Д. А. Кунаев, Е. К. Лигачев, Н. И. Ризков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, В. В. Шчербицкий ўртоқлар.

Сиёсий бюро аъзолигига кандидатлар — П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Н. Н. Слюньков, С. Л. Соколов, Ю. Ф. Соловьев, Н. В. Тализин ўртоқлар.

Ўртоқ М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добринин, В. И. Долгих, Л. Н. Зайков, М. В. Зимянин, Е. К. Лигачев, В. А. Медведев, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский, А. Н. Яковлев ўртоқлар Марказий Комитет секретарлари қилиб сайландилар.

Пленум КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия Контроли Комитетининг раиси қилиб ўртоқ М. С. Соломенцевни тасдиқлади.

КПСС МАРКАЗИЙ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИНинг МАЖЛИСИ Тўғрисида

АХБОРОТ

1986 йил 6 март кунини КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг мажлиси бўлди.

Комиссия ўртоқ И. В. Капитоновни КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг раиси қилиб сайлади.

Комиссия КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг Бюросини қуйидаги ўртоқлардан иборат составда сайлади: И. В. Капитонов — КПСС Марказий Ревизия Комиссиясини Бюросининг раиси, А. А. Низовцева — раис ўринбосари, В. Ф. Конов, П. П. Лаптев, М. И. Халдеев — Бюро аъзолари.

Ўртоқ М. С. ГОРБАЧЕВнинг съездни ёпиш вақтида сўзлаган нутқи

Дэиз ўртоқлар! XXVII съезд ўз ишини тугалламоқда. Съезднинг ишига ҳолисона баҳо бериш — тарихнинг иши. Аммо ҳозирнинг ўзидаёқ шунини айтиш мумкин: съезд партиявий принципаллик ва бирлик, талабчанлик ва бешбармақ ҳаққулини, камчилиги ва нуқсонларини рўй-рост аниқлаш, жамиятимиз тараққиётининг ички ва ташқи шарт-шароитларини чуқур таҳлил этиш мўҳитида ўтди. Съезд партиянинг фаолиятига, бутун мамлакат ҳаётига юксак ахлоқий, маънавий руҳ бахш этди. (Қарсақлар).

Шу минбарга чиққан делегатлар масалаларни ошқоқ ўртага қўйиб, умумий ишмишга ҳалақит бераётган, орқага тортаётган камчиликларни кескин ўчиб ташлади. Партиянинг барча бўғинлари, ҳам марказий, ҳам маҳаллий давлат ва ҳўжа-лик ташкилотлари иши тўғрисида анча танқидий мулохазалар айтилди. Аслида, турмушимизнинг бйрон соҳаси танқидий таҳлил этилмай қолмади. Буларнинг ҳаммаси, ўртоқлар, партиянинг энг яхши анъаналари руҳига, бoльшeвизм руҳига мос бўлиб тушади. (Қарсақлар).

Олтиш йилдан кўпроқ вақт муқаддам В. И. Ленин XI съездда РКП(б) Марказий Комитетининг Сиёсий хисоботи юзасидан ўтказилган музокарани якунлаб, принципиал муҳим фикрни айтган эди: «Шу чоққа ҳалок бўлган барча революцион партиялар — кибрлангандикларидан ва ўз кучларининг нимада эканлигини кўра билмаганликларидан ҳамда ўзларининг заиф томонлари тўғрисида гапиршдан қўрққанликларидан ҳалок бўлдилар. Биз эса ҳалок бўлмаймиз, чунки биз ўзининг заиф томонларимиз

тўғрисида гапиршдан қўрқмаймиз ва заифлигимизни енгишга ўрганамиз». (Давомли қарсақлар).

Биз съездда аини мана шундай, ленинча иш тутдик. Биз бундан буён ҳам мана шундай иш тутавормиз! (Қарсақлар).

Съезд партия олдида, жамият олдида ҳаёт қўйган туб саволларга жавоб берди, ҳар бир коммуниста, ҳар бир совет кишинига ўртада турган вазифаларни равшан тушунтириб берди. Съезд биз апрель Пленумида социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш концепция-

сини илгари суриб, нақадар тўғри иш қилганимизни кўрсатди. Жадаллаштириш гоёки бутун съездолди фаолиятимизга сингдириб юборилди, бу гоё съезднинг диққат марказида бўлди, Марказий Комитетнинг Сиёсий докладида, партиянинг янги таҳрирдаги Программаси ва унинг Уставига киритилган ўзгаришларда, мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг ўн иккинчи беш йилликка ва 2000 йилгача мулжалланган Асосий йўналишларида ўз ифодасини топти. Съезд делегатлари бу ҳужжатларни тўла-тўқис қўллаб-қувватладилар ва

маъқулладилар. (Қарсақлар).

Партия ички ва ташқи сиёсатининг қабул этилган ҳамда тасдиқланган бош йўли — мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш. Ёр юзидида тинчликни мустақкамлаш йўли — КПСС XXVII съездининг бош сиёсий якунидир. (Қарсақлар).

Бундан буён бу йўл партия учун, ҳар бир партия ташкилоти учун ҳаёт қонуни, коммунистлар, барча меҳнатшарлар учун дастуриламал бўлиб қолади. (Қарсақлар).

КПСС тарих олдида ўз зиммасига нақадар юксак масъулият олаётганини, у

жадаллаштириш стратегиясини илгари суриш билан нақадар зўр вазифани қабул этаётганини англаб туришимиз. Аммо биз аини шу стратегиянинг бениҳоя зарурлигига аминмиз. (Қарсақлар).

Биз бу стратегиянинг реаллигига ишонамиз. Биз социализмнинг битмас-туганмас имкониятларига ва афзалликларига, халқнинг жонли ижодкорлигига таяниб, тузиб қўйилган ҳамма режаларни рўёбга чиқара оламиз. (Қарсақлар).

Мамлакатнинг социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга эришимиз — (Давоми яқинки бетда).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Давоми. Боши 3-бетда).

Социалистик интернационализм муносабатлари **социалистик ҳамдўстликда** тўла-тўқис мўжассамлаштирилади. Ҳазор Иқтисодий Ердан Кенгашида, Варшава Шартномаси ташкилотидида қатнашувчи ҳамдўстлик мамлакатлари тўб мафбатлари ва мақсадларини муштараклиги билан, кўп қиррали кенг ҳамкорлик алоқалари билан бирлашиб, халқаро ишларда баҳамжиҳат ҳаракат қилмоқдалар. Мамлакатларнинг бундай баҳамжиҳат тарихда ҳали бўлган эмас, бу ҳамжиҳатда ҳеч нимининг алоҳида ҳуқуқлари ва Ўқтиёларни йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас, ундаги халқаро муносабатлар ҳақиқатан ҳам сақлаб ўртасидаги муносабатларга айланган, унда олиё партия ва давлат раҳбарларидан тортиб меҳнат коллективларигача — турли поғоналарда самарали алоқалар вужудга келган ва ривожланмоқда. Ҳамдўстлик социалистик қиришда қардош давлатларнинг кучига куч, кўшмоқда, уларнинг ишончли хавфсизлигини таъминлашга ёрдам бермоқда.

Социалистик мамлакатларнинг ўзаро тобора яқинлашиб боришга бўлган объектив аҳтисий социализм моҳиятининг ўзидан келиб чиқади. Агар капиталистик дунёда нотекис иқтисодий, социал-сиёсий ва маданий ривожланиш қонуни амал қилса, кучли мамлакатлар заиф мамлакатларга талаш ҳисобига боёлик ортирса ва уларнинг қолқонлигини шу ҳолда сақлаб қолишга ўрғириб ўрғириб ўрғириб, социализм камроқ ривожланган мамлакатларни илғор мамлакатлар даражасига қўқалтириш учун зарур шарт-шароитларни яратадди. Социалистик мамлакатларнинг иқтимоий ривожланиш даражаси нақадар юқори ва нақадар бир-бирига яқин бўлса, уларнинг ҳамкорлиги шу қадар кенг ва чуқурроқ бўлади, ўзаро яқинлашув жараёни узайиброқ бўлади.

Ҳақон социализм системасининг ташкил топиши, социалистик ҳамдўстлиқнинг шаклланиши ва мустақамманиши **халқаро майдондаги кучлар инсбатининг** социал тараққиёт, демократия, миллий озоодлик ва тинчлик учун курашдан халқлар фойдасига тубдан ўзгаришга олиб келди. Социалистик ҳамдўстлик ҳозирги замоннинг энг обрў-эътиборли кучидир, ҳақон сибатининг биронта масаласи унинг иштиросисиз ҳал этилиши мумкин эмас: у Ер юзидида тинчликнинг суянган тоғи, халқаро муносабатлардаги соғлом, тинч, демократик негизларнинг энг изчил ҳимоячисидир, импералистик реакция йўлидаги энг катта тўққидир.

Еш, келажакка интилувчи социализм дунёсига ҳали ҳам кучли ва хатарли, аммо заволга юз тутган капитализм эксплуататорлик дунёсига қарама-қарши турибди. **Капитализмнинг умумий кризиси чуқурлашиб** бормоқда. Унинг ҳукмронлик доираси муттасил тарайиб бормоқда, тарихан ҳало-катта маҳкумийлиги тобора равшан бўлиб қолмоқда.

Ҳозирги капитализм XX аср бошларидида ва ҳатто ўрталаридидаги капитализмдан кўп жиҳатдан фарқ қиладди. Монополиялар билан давлатнинг кучини бирлаштириб турган давлат-монополистик капитализм шароитида улкан даражада ўсган ишлаб чиқарувчи кучлар билан капиталистик ишлаб чиқариш муносабатлари ўртасидидаги ихтилоф тобора кескинлашиб бормоқда. Экономиканинг ички беқарорлиги кучаймоқда, бу ҳол унинг умумий ўсиш суръатлари секинлаштириб, қисили ва структуравий кризислар бир-бирига қатишиб, чуқурлашиб боришида ифодаланмоқда. Оммавий ишсизлик, пулнинг қадрсизланиши сурунали иллат бўлиб қолди, бюджет камомадлари ва давлат қарзлари жуда катта миқёсларга етиб бормоқда.

Ҳақон миқёсида меҳнаткашларни эксплуатация қилиш ҳисобига жуда катта фойда олаётган транснационал корпорацияларнинг кучайиши ишлаб чиқаришни капиталистик концентратциялаш ва интернационаллаштиришнинг бевосита натижасидир. Улар озоодлик чиққан давлатларнинг суверенитетига қуттур этказибгина қолмай, ривожланган капиталистик мамлакатларнинг миллий мафбатларига ҳам кўз олайтирмоқда.

Монополистик буржуазия ўзгарган вазиятга мослашишга уриниб, доимо найрағ ишлашмоқда. Капиталистик давлат миллий даромаднинг анчагина қисмини, жумладан, бюджет орқали йирик капитал фойдасига қайта тақсимламоқда, энг янги фан-техника ютуқларини ўзига хизмат қилдиришга уринмоқда. Эксплуатация қилиш механизми мураккаблашиб, макнорона тус олди. Ҳодимларнинг малакасидан, интелектуал кучларидан ва асаб қувватидан тобора кўпроқ фойда чиқариб олинмоқда.

Ҳақон социализмнинг охиб бораётган таъсирни вазиятда меҳнаткашларнинг синфий кураши вақти-вақти билан капиталистларни қисман ён беришларига, меҳнат шароитларини, меҳнатга ҳақ тўлашиши, социал таъминотини бирмунча яхшилашга мажбур этмоқда. Энг асосий нарсани — капиталистик ҳукмронлигини сақлаб қолиш учун шундай қилинмоқда. Аммо бундай найрағлар эъраволик ҳаракатлари билан, монополияларнинг ва буржуа давлатнинг меҳнаткашлар турмуш даражасига бевосита ҳужуми билан тобора тез-тез қўшиб олиб боришмоқда.

Капитализм шароитида фан-техника революцияси огир социал оқибатларга олиб бормоқда. Корхоналардан бўшатиб юборилётган миллион-миллион меҳнаткашлар касб-ҳунарларини унутиб қўймоқдалар. Моддий муҳтожликларга маҳкум бўлмоқдалар, келажакдан ҳар қандай умидни ўзмоқдалар. Ёшларнинг анчагина қисми ўз кучи ва билимини ишлашга жой тополмайти, ўз аҳволининг ноқодрлигидан азоб чекипти. Иқтисодий вазият ҳар қандай бўлганда ҳам оммавий ишсизлик сақланиб қолади, унинг янада қўпайиши реал истиқбол эканлиги капитализм иқтимоий тузуми учун жуда таҳдидли даражаларни келтириб чиқаради.

Монополиялар экономиканинг аграр секторига ҳукмронлик позицияларини егallaб олди. Ҳудда кўп фермерлар ишлаб чиқаришдан қисиб чиқаришмоқда, бир амаллаб омон қолганлар эса ҳалдан ташқари кўп меҳнат ва маҳрумликлар авазига омон сақлаб турибдилар. Фермер оилаларининг тақдир бозордаги ўзгаришларга ва монополияларнинг ўзбошимчилигига батамом боғлиқ бўлиб қолган. Соёиқ мустамлака ва ярим мустамлакалардаги деҳқонларнинг қисмати айниқса огир. Шаҳарлардаги майда ва ўрта корхона егалари йирик капитал томонидан тобора кучлироқ эксплуатация қилинмоқда, молиявий қарамлик тузоғига илтирилган.

Ҳатто энг ривожланган капиталистик мамлакатларда ҳам йўқсил, бошпаналардан маҳрум бўлган, саводсиз, медицина ёрдами билан таъминланмаган кишилар жуда кўп. Майда миллатларни камситишдаги шармандали аҳвол сақланиб қолмоқда, хотин-қизларнинг ҳуқуқлари, поймол қилинмоқда.

Сиёсий соҳада ҳамма наҳаблар бўйлаб реакцияни кучайтириш тенденцияси имперализмга хос хусусиятидир. Меҳнаткашлар шиддатли курашда муайян демократик ҳуқуқларга эришган жойларда давлат-монополистик капитализми

зўр бериб, батаан устоимоларча инқобланиб шу ҳуқуқларга ҳужум қилмоқда. У ўзи учун хатарли вазиятларда ҳеч инсаламай сиёсий дўш-пўниси, жабр-зулм, террор ва жазо чораларини ишга соқмоқда. Янги фашизм сибсат майдонига тобора фаолроқ чиқмоқда. Меҳнаткашларни бостириниш одадига формалари иш бермаган жойларда имперализм тараққиёпарвар кучлардан бевосита ҳарбий ўч олиш учун мустабид режимидаги ҳокимият тепасига чиқариб қўймоқда ва уларни қўллаб-қувватламоқда. Импералистик меҳнаткашларнинг интернационал бирдамлигини заифлаштиришга интилиб, миллий худбинлик, шовинизм ва ирқчилик, бошқа халқларнинг ҳуқуқлари ва мафбатларига, уларнинг миллий маданий-тарихий меросига нафрат билан қарашни қўғатмоқда ва авк олдиримоқда.

Ҳозирги замон капитализмининг гаиринсоний идеологияси одамларнинг маънавий дунёсига тобора кўпроқ эиён етказмоқда. Индивидуализмга, эъраволикка ва бевобиликка ситиниш, ёвуз антикоммунизм, маданиятдан бойиш манбаи сифатида фойдаланиш гонсизлиқни сингдиришга, маънавий инқирозга олиб боради. Имперализм оммавий киноиятчиликни, терроризмни келтириб чиқаради, бу тўқилиш капиталистик жамиятини ўз гирдобига олди. Одамларнинг онгини ҳукмрон синф мафбатлари йўлида заҳарлаётган буржуа оммавий ахборот воситаларининг роли тобора фалокатли тус олмоқда.

Капиталистик система ичнда мамлакатларнинг ривожланишидаги нотекислик чуқурлашиб бормоқда. Импералистлар ўртасидида рақобатнинг АҚШ, Ғарбий Европа, Япониядан иборат учта асосий маркази вужудга келди. Улар ўртасида мол сотиш бозорлари, капитални ишга солиш соҳалари, хом ашё манбалари учун, фан-техника тараққиётининг ҳал қилувчи соҳаларида устуликка эришиш учун рақобатчилик кураши кучайиб бормоқда. Аввало Тинч океан ҳавзасида ва Лотин Америкасида рақобатчиликнинг янги иқтисодий ва сиёсий марказлари вужудга келмоқда. Буржуа давлатлари ўртасидидаги зиддиятлар кескинлашмоқда. АҚШ монополияларининг империализм даъволари ва гаразли сибсати, уларнинг худбинлик мулоҳазаларига асосланиб, бошқа давлатларнинг, ҳатто ўзлари билан иттифоқдош давлатларнинг мафбатлари ва хавфсизлигини қурбон қилишга тайёрлиги дунёда тобора кенг миқёсда газаб ва ташвиш туғдирмоқда.

Индустриал капитал мамлакатлари билан озоодликка чиққан қўқчилик давлатлар иқтисодий ривожланиш даражасига ўртасидида жуда катта ва чуқурлашиб бораётган тафовут учун, Ер юзидида очлик, қашшоқлик, юкумли касалликларнинг жуда кенг зоналари сақланиб қолаётганлиги учун имперализм жавабгардир.

Тарихий ривожланишнинг бориши имперализм позицияларини қўқчилик эмиргани сайин унинг энг реакциян кучлари сибсатининг халқлар мафбатларига душманлиги ортмоқда. Импералистик иқтимоий тараққиётга жуда қўқчилик қаршилиқ қилмоқда, тарихнинг боришини тўқтатиб қолшга, социализм позицияларини қўқчиришга, жаҳоншумул миқёсда социал қасос олишга уринмоқда. Импералистик давлатлар ўзларининг иқтисодий, сиёсий ва идеологик стратегиясини мувофиқлаштириб олиб боришга интилмоқдалар, социализмга қарши, барча революцион, озоодлик ҳаракатларига қарши курашнинг умумий фронтини вужудга келтиришга уринмоқдалар.

Имперализм ҳозирги дунёнинг сиёсий реалликлари билан ҳисоблашибни хоҳламайтиди. У суверен халқларнинг хоҳиш-иродасини менсимай, уларни ўз ривожланиш йўлини таллаб олиш ҳуқуқидан маҳрум қилишга интилмоқда, уларнинг хавфсизлигига таҳдид қилмоқда. Дунёнинг турли районлари низолаб қиқаётганлигининг энг асосий сабаби мана шундир.

АҚШ имперализмин халқаро реакциянинг таянчидир. Айни у биринчи гада уруш хавфини туғдирмоқда. У жаҳонга ҳукмронлик даъво қилиб, бутун-бутун қитъаларни ўзбошимчилик билан ўзининг «ҳаётий мафбатлари» зоналари деб эълон қилмоқда. АҚШ ўтказётган гегемонизм, эъраволик сибсати, бошқа давлатлар билан тенг ҳуқуқли бўлмаган муносабатларни эърлаб ўратип, халққа қарши зулмкор режимидаги қўллаб-қувватлаш, АҚШга ёқмайдиган мамлакатларни камситиш сибсати давлатлараро иқтисодий ва сиёсий муносабатларни издан чиқармоқда, уларнинг нормал ривожланишига тўқсизлик қилмоқда.

Вьетнамга қарши қонли уруш, Кубанинг қўп йил мобайнида қамал қилиниши, фаластин халқининг қонуний ҳуқуқлари поймол этилиши, Ливандидаги интервенция, ҳимосиз Гренаданинг қурол кучи билан босиб олиниши, Никарагуага қарши агрессив ҳаракатлар имперализм тарихида абдий энг шармандали саҳифалар бўлиб қоладиган сон-саносиз ёвузликларнинг айримларидир, холос.

Имперализмнинг мислсиз миқёсда ядровий ва бошқа қуроллар билан қуролланиш пойгасини авк олдирганлиги унинг халқлар олдидида энг катта жиноиятидир. Бу пойга монополияларга мислсиз фойда келтирмоқда. Ҳудда катта ҳарбий ҳаракатлар меҳнаткашлар ёлқасига огир юк бўлиб тушмоқда. Қурол-яроғ ишлаб чиқарувчи монополиялар, генералитет, давлат бюрократияси, идеология аппарати, ҳарбийлаштирилган фан ҳарбий-саноат комплекси бирлашиб, авантюризм ва агрессия сибсатининг энг ашаддий қорчалонари ва ташкилотчилари бўлиб қолди. Ажал қуролни ишлаб чиқарувчилар билан импералистик давлат ҳокимиятининг машғум иттифоқи ашаддий реакциянинг таянчидир, уруш хавфининг доимий ва кучайиб борувчи манбаидир, капиталистик система сиёсий ва социал-маънавий жиҳатдан асоссиз эканлигининг яққол далилидир.

Ҳозирги замон капитализмининг ҳар қандай «турланликлари» ва найрағларга унинг ривожланиш қонуниларини беқор қилмайди ва беқор қила олмайди, меҳнат билан капитал ўртасидидаги, монополиялар билан жамият ўртасидидаги кескин қаршиликдан бартараф олимайди, тарихан ҳалокаатга маҳкум этилган капиталистик системани ялли қиёсга ҳолатидан қутқара олмайди. Ривожланиш диалектикаси шундайки, капитализм ўз позицияларини мустақамлаш мақсасида ишга соладиган воситаларини ўзи унинг ҳамма чуқур зиддиятларини муқаррар равишида кескинлаштиришга олиб боради. Имперализм чириб ва ўлиб бораётган, техникўр капитализмдир, социалистик революциянинг арафасидир.

Ишчилар синфи ҳозирги даврнинг асосий революцион синфи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. У капитал дунёсига да эксплуататорлик тузумини ағдариб ташлаш ва янги жамият қуриш учун курашувиш бош кўчидир.

Ҳаёт марксизм-ленинизмининг жамиятда ишчилар синфининг роли оиниш тўғрисидаги қондасини тасдиқламоқда. Ишлаб чиқаришда фанининг тобора кўпроқ қўлланилиши унинг сафарларни юқори малакали меҳнат ҳодимлари билан тўлдирмоқда. Синфий жанглар давомида ишчилар синфи

жиқсинашмоқда, ўзининг сиёсий партияларини, касба союзи ва бошқа ташкилотларини тузмоқда, капитализмга қарши иқтисодий, сиёсий ва идеологик кураш олиб бормоқда. Бу курашнинг миқёслари кенгаймоқда, формалари хилма-хил бўлиб бормоқда ва мазмун бойиммоқда. Пролетариатнинг тўб мафбатлари ишчилар ҳаракатининг бирлигига, унинг барча отрядлари баҳамжиҳат иш тутишига эришишни тобора қатъий зарурат қилиб қўймоқда.

Осиё, Африка, Лотин Америкаси мамлакатларидаги ёш ва тез ўсиб бораётган ишчилар синфи олдидида мураккаб вазифалар турибди. Акнабий капитал ҳам, маҳаллий эксплуататорлар ҳам унга қарама-қарши турибдилар. Курашда унинг сиёсий етуқлиги ва ушшоқлиғи ошмоқда.

Халқаро коммунистик ҳаракат Ишчилар ҳаракатининг, жаҳон революцион жараёни барча кучларнинг авангардидир. Коммунистлар ишчилар синфининг энг яқин мақсадлари учун ҳам, унинг истиқбол мақсадлари, барча меҳнаткашларнинг мафбатлари, социал тараққиёт, халқларнинг миллий озоодлиги, қуролсизланиш ва тинчлик учун ҳам курашмоқдалар. Коммунистик ҳаракат ҳозирги замоннинг энг нуфузли ғоявий ва сиёсий кучи бўлиб майдонга чиқмоқда.

Ишчилар синфининг революцион партиялари иқтимоий тараққиётнинг илмий назарияси — марксизм-ленинизмга амал қилмоқдалар, принципиал синфий сибсат ўтказмоқдалар. Улар капитализмининг социализм билан алмашув тарихан муқаррарлиги ишончи билан, социалистик революция қайси формаларда — тинч ёки нотинч формаларда амалга оширилишидан қатъи назар, унинг объектив қонуниятларини равшан тушуниши билан, ҳар бир мамлакатнинг конкрет шароитларида социализм учун курашнинг умумий принципларидан фойдаланиш маҳорати билан ажрмали турадилар.

Революцион партияларнинг кучи шундани, улар меҳнаткаш халқнинг ҳуқуқлари ва ҳаётий муддаоларини қатъий туриб ҳимоя қиладилар, буржуа жамиятининг кризис ҳолатидан олиб чиқиш йўллариин кўрсатадилар, эксплуататорлик тузуми ўрнини егallaйдиган реал тузумни кўрсатиб берадилар, ҳозирги замоннинг тўб саволларига социал умидворлик руҳи билан суғорилган жаваблар қайтардилар. Улар ўз мамлакатлари миллий мафбатларининг ҳақиқий ифодачилари ва энг матонатли ҳимоячиларидир.

Имперализмнинг сиёсий-идеологик аппарати коммунистларни камситиш ва таъзиб қилиш билан бирга, ошқорча антикоммунистик пропагандадан ишчилар ҳаракати ичндаги синфий сибсатга ва интернационал бирдамликка қарши чиқаётган буржуазия билан социал муросачилик ва шерикчилик учун интилаётган унсурларни қўллаб-қувватлаб, тобора макнорона ҳаракат қилмоқда, шунга қарамай, изчил синфий йўлдан бориш коммунистик партияларнинг обрў-эътиборини оширмоқда. Монополистик буржуазия, реакциян кучлар коммунистларга бу қадар шиддатли ҳужум қилаётганликларининг сабаби айин шундан иборатки, коммунистлар иқтимоий ривожланишда чуқур идилзларга эга бўлган, халқлар оmmasининг энг зарур мафбатларини ифодловчи ҳаракатнинг намояндларидир.

Носоциалистик дунёдаги оммавий демократик ҳаракатларнинг юксалиши замонамизнинг характерли хусусиятидир. Капиталистик мамлакатларда монополиялар билан аҳолининг гоат қўқчилиги ўртасидидаги қарама-қаршилиқ чуқурлашиб бормоқда. Монополияларнинг эъраволиклиги, ҳукмрон синфларнинг реакциян сибсатига қарши курашга эъиллар, хизматчилар, фермерлар, шаҳар майда буржуазиясининг, майда миллатларнинг намояндалари, хотин-қизлар ташкилотлари, ёшлар ва студентлар тобора фаол қўшилмоқдалар. Турли сиёсий масалаларда кишилар жамиятнинг ҳарбийлаштирилишига, агрессия ва уруш сибсатига чек қўйишни, иррий ва миллий камситиш, хотин-қизларнинг ҳуқуқларини поймол этишни, ёш аводнинг аҳволи ёмонлашини, порахўрлиқни, монополияларнинг табиий ресурслардан фойдаланишига ва атроф-муҳитга ваҳшийларча муносабатини тутатиши талаб қилмоқдалар. Бу ҳаракатлар объектив равишида имперализм реакциян доираларини сибсатига қарши қаратилган бўлиб, тинчлик ва социал тараққиёт учун курашнинг умумий оқинига қўшилмоқда.

Мустамлакачилик бўйнутурувчи улоқтириб ташлаган халқлар ва мамлакатларнинг ўз мустақилигини мустақамлаш учун, социал тараққиёт учун олиб бораётган антиимпериалистик кураши жаҳон революцион жараёнинг таркибий қисмидир. Имперализмнинг мустамлакачилик системаси барбод бўлганлиги, унинг вафроналари ўрнида ўйлаб мустақил давлатлар вужудга келганлиги миллий-озоодлик революциялари ва ҳаракатларининг дунёдаги кучлар инсбатига катта таъсир кўрсатган тарихий ғалабаси бўлди.

Мустақиллик йиллари мобайнида уларнинг қўплари ҳўжалик ва маданий қурилишда, миллий давлатчиликни мустақамлашда сезиларли муваффақиятларга эришдилар. Шу мамлакатларнинг халқаро майдонда ўз ҳуқуқлари учун курашнинг коллектив формалари таркиб топти. Бироқ таърих уларнинг сиёсий мустақилигини мустақамлаш, иқтисодий ва социал янгиликларни йўқсинашга ҳам ярим мустамлака ўтмишнинг мероси, имперализмнинг хатти-ҳаракатлари жиддий қўқсинашларни кўрсатди.

Янги мустамлакачилик сибсатини ўтказайтган имперализм ёш давлатлар курашиб қўлга киритган суверенитетини бўшаштиришга интилмоқда. Имперализм бу давлатларни милитаристик гирдобга жалб этиш, улардан ўзининг янги агрессив стратегияси майдонлари сифатида фойдаланишга уринмоқда. Импералистлар шу мақсадларга эришиш йўлида ҳарбий таъзиб ва иқтисодий эъраволик методларидан фойдаланмоқдалар, ички реакцияни қўллаб-қувватламоқдалар. Ҳатто алакачон давлат мустақилигига эришган мамлакатлар, масалан, Лотин Америкасидида давлатлар ҳам АҚШ ва бошқа импералистик давлатларнинг монополиялар эъраволигига қарши кескин кураш олиб боришга мажбур бўлмоқдалар.

Имперализм озоодликка чиққан мамлакатларнинг жаҳон капиталистик ҳўжаллигидаги иқтисодий ва технология қарамлигидан, тенг ҳуқуқли бўлмаган аҳволидан фойдаланиб, уларни шафратсиз эксплуатация қилмоқда, кўп миллатларлаб ўлпон ундириб олиб, шу давлатлар экономикасини қолдан тейдирмоқда. Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг индустриал ривожланган капиталистик давлатлардан жуда кўп қарз бўлиб қолганлиги уларнинг имперализм, аввало Америка импералистик томонидан эксплуатация қилинишининг муҳим воситаларидан бири бўлиб қолди. Шу билан бирга, маъзур мамлакатлар халқларининг талончилик ва бедодлик сибсатига қаршилиги ҳам кучаймоқда. Улар янги мустамлакачиликка қарши, ўзларининг ички ишларига аралашинишга қарши, ирқчилик ва алартегизга қарши сабот билан, одилона курашни давом эттирмоқдалар. Бу қар-

шилиқ халқларнинг озоодлик, тинчлик ва социал тараққиёт йўлидаги ялли антиимпериалистик кураши билан объектив равишида биришиб кетмоқда.

Озоодликка эришган бир қанча мамлакатлар таллаб олган нокапиталистик ривожланиш йўли, социалистик йўналишни таллаш йўли иқтимоий тараққиётнинг кенг истиқболларини очади. Ҳазарнинг таърибаси ҳозирги замон шароитида дунёдаги кучларнинг мавжуд инсбатига илари эъилиб келган халқларнинг капитализмни рад қилиш, ўз келажакини эксплуататорларсиз меҳнаткашлар мафбатларини қўлаб қуриш имкониятлари кенгайганлигини тасдиқлайди. Бу зўр тарихий аҳамиятга молик ҳолатдир.

Илора эътувчи революцион-демократик партиялар ички ва ташқи реакциянинг қаршилигини бартараф этиб, империалистик монополияларнинг, қабилда аъёнларининг, феодаллар ва реакциян буржуазиянинг ҳукмронлигини тутатиш, экономикадаги давлат секторини мустақамлаш, қишлоқдаги кооператив ҳаракатни рағбатлантириш, меҳнаткашлар оmmasининг иқтисодий ва сиёсий ҳаётдаги ролини ошириш йўлини ўтказмоқдалар. Бу мамлакатлар ўз мустақилигини импералистларнинг таъзиқидан ҳимоя қилиб, социалистик давлатлар билан ҳамкорлиқни кенгайтирмоқдалар. Улар таллаб олган йўл халқ оmmasининг ҳақиқий мафбатлари ва оруз-умидларига ҳамоҳан бўлиб, уларнинг адолатли иқтимоий тузумга интилишини ифодалайди, тарихий тараққиётнинг бош йўналишига мос бўлиб тушади.

Уруш ва тинчлик проблемаси инсоният олдидида турган энг кескин проблемалардир. Имперализм ўн миллионлаб кишиларнинг ёстигини қўртитган иқтиса жаҳон урушининг айбдоридир. У учинчи жаҳон уруши хавфини соқмоқда. Имперализм инсоният даҳоси ютуқларини даҳшатли вайрон қилиш кучига эга бўлган қуроллар яратишга хизмат қилдиримоқда. Бутун-бутун халқларнинг тақдирини қурбон қилишга тайёр бўлган импералистик доираларнинг сибсати бу қурол ишга солиниши мумкинлиги хавфини кучайтирмоқда. Проивард натижада бу нарсга ялли ҳарбий тўқнашувни келтириб чиқариши мумкин, бу можаро натижасида ғолиблар ҳам, мағлублар ҳам бўлмайди, аммо жаҳон цивилизацияси ҳалок бўлиши мумкин.

Фан-техника революцияси самараларидан қай мақсадларда фойдаланиш тўғрисидаги масала ҳозирги замон социал-сиёсий курашида асосий масалалардан бири бўлиб қолди. Замонамиз фани ва техникаси Ер юзидида неъматларнинг муъ-қўллигини таъминлаш, жамиятнинг равақли учун, шахсининг камол топиши учун моддий шарт-шароитлар яратиш имконини беради. Аммо улар, инсон ақл-заковати ва қўллариининг мана шу самараси синфий худбинлик кучи билан, капиталистик дунёда ҳукмронлик қилувчи қучи тобақанинг бойиши йўлида — инсоннинг ўзига қарши қаратилмоқда. Инсоният XXI аср бўсарасига мана шундай даъватни эъидий таллаб етиб келди.

Фан ва техника ўз-ўзидан тинчликка халф соқмайди. Имперализм ва унинг сибсати — ҳозирги замоннинг энг реакциян, милитаристик, агрессив кучлари сибсати шундай хавф солади. Шу кучларни жиловлаш йўли билангина бу хавфни тутатиш мумкин.

Кескин зиддиятларга тўлиб-тошган дунёда, хавф солиб турган фалокат қаршида бирдан-бир оқилона, бирдан-бир мақбул йўл бор, у ҳам бўлса — **турли иқтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшашидир.** Бу — шунчаки урушларсиз ҳолат эмас. Бу — ҳарбий куч эмас, балки яхши қўқчилик ва ҳамкорлик ҳукмрон бўлган, фан ва техника ютуқлари, маданият бойликлари барча халқларнинг мафбатлари йўлида кенг миқёсда баҳам қўриладиган халқаро тартибдир. Ҳудда катта ресурсларнинг ҳарбий эҳтиёбларга совирилшидан ҳалос бўлиш меҳнат самараларини фақат бўёндорлик мақсадларига сарфлаш имконини берган бўлур эди. Мустақил ривожланиш йўлига ўтган давлатлар ташқаридаги қилинадиган ҳаммалардан муҳофиза этилган бўлур эди, бу эса уларнинг миллий ва социал юксалиш йўлидаги ҳаракатини енгиллаштирган бўлур эди. Ялли проблемаларни барча давлатларнинг коллектив куч-ғайратлари билан ҳал этиш учун ҳам қулай имкониятлар очилган бўлур эди. Тинч-тотув яшаш барча мамлакатларнинг, ҳамма халқларнинг мафбатларига моэдир.

Инсоният боши узари ҳали ҳеч қачон шу қадар даҳшатли хавф пайдо бўлган эмас. Тинчлиқни сақлаб қолиш ва мустақамлаш имкониятлари ҳам ҳали ҳеч қачон шу қадар раб бўлмаган эди. Халқлар ўз кучларини бириштириб, ядровий қиргин хавфини даф қилишлари мумкин ва лозим.

Тинчлик кучларининг ўсиб бораётган потенциални имперализмнинг агрессив сибсатига қарама-қарши турибди. Бу — социалистик давлатларнинг фаол, изчил тинчликсевар сибсатидир, уларнинг кучайиб бораётган иқтисодий ва мудоффа қудратидир. Бу тинчлиқни сақлаб қолишдан, қуролланиш пойгасини тўқтатишдан ҳаётий мафбатлар бўлган Осиё, Африка ва Лотин Америкасидида қўқчилик давлатларнинг сибсатидир. Бу барча қитъалардаги жуда кенг халқ оmmasининг урушга қарши ҳаракати бўлиб, у иқтимоий ҳаётнинг узоқ муддатли ва нуфузли омилига айланди. Кучларнинг реал инсбатини зйирақлик билан ҳисобга олиш капиталистик давлатлардаги қўпгина сибсат арбобларини ҳам қуролланиш пойгасини давом эттириш ва кенгайтириш хавфи эканлини тушунишига олиб келмоқда.

КПСС шунга асосланадини, имперализмнинг агрессив доиралари сибсати тинчликка солаётган хавф нақадар катта бўлмасин, жаҳон уруши муқаррар қисмат эмас. Урушнинг олдини олиш, инсониятга ҳалоқатдан сақлаб қолиш мумкин. Бу социализмнинг, Ер юзидидаги барча тараққиёпарвар, тинчликсевар кучларнинг тарихий бурчидир.

Ҳақон тараққиётнинг бутун жараёни ҳозирги даврнинг ҳарактери ва асосий мазмунининг марксча-ленинча анализи тўғрилигини тасдиқлайди. Ҳозирги давр — капитализмдан социализмга ва коммунизмга ўтиш, жаҳондаги энг социал-сиёсий системанинг тарихий мусобақаси давридир, социалистик ва миллий-озоодлик революцияларини даври, мустамлакачиликнинг барбод бўлиш давридир, иқтимоий тараққиётнинг асосий ҳаракатлантирувчи кучлари — жаҳон социализм, ишчилар ва коммунистик ҳаракат, озоодликка эришган давлатлар халқларининг, оммавий демократик ҳаракатларнинг имперализмга, унинг агрессия ва зулм сибсатига қарши, тинчлик, демократия ва социал тараққиёт учун кураши давридир.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Давоми. Боши 3 ва 4-бетларда).

Иқтисодий соҳада — халқ ҳўжалигини принципал янги илмий-техникавий ва ташкилий-иқтисодий даражага кўтариш, уни интенсив ривожланиш йўлига ўтказиш; ижтимоий меҳнат унумдорлигини, маҳсулот сифатини ва ишлаб чиқариш самарадорлигининг жаҳондаги энг юксак даражасига эришиш; мамлакат ягона халқ ҳўжалик комплексининг энг кулай структурасини ва баланслигини таъминлаш; меҳнат ва ишлаб чиқаришнинг умумлашуви даражасини анча ошириш; қолхоз-кооператив мулкнинг умумхалқ мулки билан яқинлаштириш, истибболда уларни қўшиб юбориш;

Социал соҳада — меҳнатга қараб тақсимлашдан иборат социалистик принциплни изчил амалга оширган ҳолда, халқ фаровонлигининг сифат жиҳатдан янги даражасини таъминлаш; жамиятнинг асосан синфсиз структурасини яратиш, шахар билан қишлоқ ўртасидаги муҳим социал-иқтисодий ва маданий-маиший тафовутларни тугатиш; ишлаб чиқариш фаолиятида жисмоний меҳнат билан ақлий меҳнатнинг тобора кўпроқ узвий тарзда қўшилиб кетишини таъминлаш; социал ва интернационал бирлик бўлган совет халқини янада жипслаштириш; омма ижодий гайрат-шижоати ва ташаббусининг юксак даражада бўлишига эришиш;

II. ПАРТИЯНИНГ ИҚТИСОДИЙ СТРАТЕГИЯСИ

Партия илгари сураётган мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш вазифаси энг аввало инсон фаолиятининг ҳал қилувчи соҳаси — экономикада чўқур ўзгаришлар қилишни талаб этади. Ишлаб чиқаришни интенсивлаш томон кескин бурилиш ясаш, ҳар бир корхона, ҳар бир тармоқни иқтисодий ўсишнинг сифат омилларидан тўла-тўқис ва биринчи навбатда фойдаланишга қаратиш лозим бўлади. Юксак даражада ташкил этилган ва самарадор бўлган, ҳар томонлама ривожланган ишлаб чиқарувчи кучларга ва ишлаб чиқариш муносабатларига, яхши созланган ҳўжалик механизмига эга бўлган экономикага ўтиш таъминланиши лозим. 2000 йилгача мамлакатнинг ишлаб чиқариш потенциалини янги баравар оширишга эришиш, уни сифат жиҳатдан тубдан янгиллаш лозим.

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш—ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг асосий воситаси

Фан-техника тараққиётини тубдан жадаллаштириш—партия иқтисодий стратегиясининг асосий масаласидир. Халқ ҳўжалигини техникавий жиҳатдан янгида реконструкция қилишни амалга ошириш ҳамда ана шу негизда жамиятнинг моддий-техника базасини тубдан ўзгариштириш лозим бўлади.

Янги маҳсулот ишлаб чиқаришга тезда мослашиб олиш имкониятини туддирадиган ҳамда энг катта иқтисодий ва социал самара берадиган **илгор техникани**, энг прогрессив технология жараёнларини ва эҳчил ишлаб чиқаришларни кенг жорий этиш йўли билан ишлаб чиқариш аппаратурини тез янгиллаш биринчи даражада аҳамиятга эгадир. Ишлаб чиқариш ва ноишлаб чиқариш соҳасининг ҳамма тармоқларида комплекс механизациялаштиришни ниҳоятга етказиш, автомат дехлар ва корхоналарга, автоматлаштирилган бошқариш ва лойиҳалаш системаларига ўтган ҳолда ишлаб чиқаришни автоматлаштиришда катта одим ташлаш зарур. Ишлаб чиқаришнинг электрлаштириш, химиялаштириш, роботлаштириш, компьютерлаштириш тобора кенг миқёсларда амалга оширилади, биотехнология татбиқ этилади.

Партия мамлакатнинг **фан-техника потенциалини** тагин ҳам ўстириб бориш ва самарали ишлатишга, экономикани интенсивлашда катта революцион ўзгаришлар қилиш учун янги-янги имкониятлар очиб бериш илмий тадқиқотларнинг авж олдиришга бутун чоралар билан қўмқалашади. Ҳамма ерда ишлаб чиқаришга, бошқарувга, хизмат кўрсатиш соҳаси ва турмушга фан ва техниканинг энг янги ютуқларини жорий этишни таъминлаш лозим бўлади. Фан батамом бевосита ишлаб чиқарувчи кучга айланади.

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, техника ва технологияда туб ўзгаришлар ясаш, барча техникавий, ташкилий, иқтисодий ва социал омилларни сафарбар этиш негизда меҳнат унумдорлигини анча оширишга эришиш лозим бўлади, бунда, В. И. Ленин таъмин берганидек, «коммунизмга узил-кесил ўтиш бўлмайди». Олдинкида турган ўн беш йил мобайнида юксак даражадаги меҳнат унумдорлигига эришиш йўлида ун 2,3—2,5 баравар ошириш муҳим марра сифатида белгиланмоқда.

Ҳар бир бирлашмада, ҳар бир корхонада ва ҳар бир иш жойида меҳнат унумдорлигини ошириш резервларидан энг кўп даражада фойдаланмоқ лозим. Буюмларга меҳнат сарфини камайтиришни, иш вақтининг зое кетишини қисқартиришни, энг янги техника ва технологияни жорий этишни, тартиб ва интизомни мустаҳкамлашни, нормалаш тақомиллаштирилишни, меҳнатни илмий асосда ташкил этишнинг илгор формалари кенг қўлланилишни, ишлаб чиқариш маданияти юксалтирилишни, меҳнат коллективларининг муқимлигини, ихтирочилик ва рационализация ривожлантирилишини таъминлаш зарур.

Ижтимоий ишлаб чиқаришни структуравий қайта қуриш

Интенсивлаш йўлига ўтиш **экономикада** жиддий **структура ўзгаришларини** қилишни талаб этади. Халқ ҳўжалигини фан-техника ва технологиядаги, ижтимоий ва индивидуал эҳтиёжлардаги прогрессив ўзгаришларга мувофиқ тарзда ўз вақтида қайта қурилиб туриши лозим. Фан-техника тараққиётини ҳамда социал вазифаларнинг муваффақиятли ҳал этилишини таъминловчи тармоқларини янада жадал суруятлар билан ривожлантириш, истеъмол билан жамғаришнинг энг мақбул нисбатига, ишлаб чиқариш воситалари ишлаб чиқариш билан истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш ўртасидаги, агросаноат комплекси тармоқлари ўртасидаги нисбатларни яхшилашга эришиш зарур. Экономиканинг социал йўналтирилиши кучайтирилади, совет халқининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини янада тўлароқ қондирш томон изчил тарзда бурилиш ясалади.

Шу муносабат билан **инвестиция сиёсати** олдида янги талаблар қўйилмоқда. У қанчалик маблаглар самарадорлигини оширишни, уларни ҳал қилувчи устакаларга жамлашни таъминлаш лозим, юксак халқ ҳўжалик самарасига ва экономиканинг балансли ривожланишига тезда эришиш, сарфланган ҳар бир сўм ҳисобидан маҳсулотнинг ва миллий даромаднинг энг кўп ўсишига эришиш ана шу устакаларга боғлиқдир. Асосий диққат-эътиборни янги қурилишдан ишлаб турган корхоналарни техник жиҳатдан қайта қурулантириш ва реконструкция қилишга қаратиш, ишлаб чиқаришга сарфланадиган капитал маблаглар жами ҳажмида ана шу мақсадларга сарфланадиган маблаглар улушини анча ошириш, уларда асбоб-ускуналар ва машиналарга қилинадиган харажатлар салмоқини кўпайтириш лозим. Биринчи навбатдаги вазифа—ресурсларни қазиб чиқарадиган, қайта ишлайдиган ва истеъмол қиладиган тармоқларда капитал маблаглар ўртасидаги нисбатни яхшилаш, маблагларни фан-техника тараққиётининг тезлашувини таъминловчи тармоқлар фойдасига қайта тақсимлашни амалга оширишдан иборатдир.

СССР экономикасини луднедаги энг тақомиллашган ва қудратли экономикага айлантириш иқтисодий қудратининг асоси бўлиши **огир индустрияси** янада ривожлантиришни талаб қилади.

Партия **машинасозлик** фан ва техниканинг энг янги ютуқларини моддийлаштиришда ҳал қилувчи роль ўйнайди, деб ҳисоблайди. Машинасозликнинг ўсиш суруятларини жадаллаштириш — халқ ҳўжалигини барча тармоқларидаги фан-техника тараққиётининг ҳамда мамлакат муҳофаза қобилиятини тегишли даражада сақлаб туришининг негиз, экономикани истиқболда ривожлантиришнинг бош йўлидир. Машинасозлик юксак техникавий-иқтисодий даражадаги машиналар, асбоб-ускуналар ва приборлар системалари ҳамда комплексларини ишлаб чиқариш лозимки, бу системалар ва комплекслар ишлаб чиқариш технологияси ва уни ташкил этишда революцион ўзгаришлар қилишни, меҳнат унумдорлигини бир неча баравар оширишни, маҳсулотга материал ва энергия сарфини камайтиришни, унинг сифатини яхшилаш, фонд самарадорлигининг ўсишини таъминлайди. Фан-техника тараққиётини жадаллаштиришнинг чинакам омиллари бўлиши станоксозлик, электр техника сановати, микроэлектроника, ҳисоблаш техникаси ва приборсозлик, бутун информатика индустрияси ўстун даражада ривожлантирилади.

Металлургия, химия ва огир сановатнинг **конструкция материаллари** ишлаб чиқарувчи бошқа тармоқларида потенциални мустаҳкамлаш ва сифат силжашларини амалга ошириш, материаллар ассортиментини муттасил кенгайтириш, сифатини яхшилаш, уларнинг янги, энг тежамли ва прогрессив турларини чиқаришни кўпайтириш зарур. **Мамлакатнинг ёқилғи-энергетика комплексини** самарали ривожлантириш — энг муҳим вазифадир. Ёқилғи ва энергиянинг ҳар хил турларига ўсиб бораётган эҳтиёжларини барқарор қондириб туриш ёқилғи-энергетика баланси структурасини

сиёсий соҳада — граждандарни давлат ва жамоат ишларини бошқаришга тобора тўлароқ жалб этиш, сайлов системасини тақомиллаштириш, халқ ҳўжиятининг сайлаб қўйиладиган органларни фаолиятини яхшилаш, касбаб соҳас, комсомол, меҳнаткашлар бошқа оммавий ташкилотларининг ролини ошириш, нақолати ва бевосита демократиянинг ҳамма формаларидан самарали фойдаланиш йўли билан халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқаришини авж олдириш;

маънавий ҳаёт соҳасида — совет кишилари онгига социалистик идеологияни янада мустаҳкамлаш, социализмнинг ахлоқий принципларини, коллективизм ва ўртоқларча ўзаро ёрдам руҳини тўла-тўқис қарор топтириш; ахлоқ кенг оммасини фан ютуқларидан, маданият бойлиқларидан баҳраманд қилиш, ҳар тарафлама камол топган шахсни тарбиялашдан иборат.

Совет жамиятининг сифат жиҳатидан янги ҳолати ана шу туб ўзгаришларнинг натижаси бўладики, у ҳаётнинг ҳамма соҳаларида социализмнинг жуда катта афзалликларини тўла-тўқис очиб беради. Бу билан коммунизмнинг юқори фазасига олиб борадиган йўлда олға томон тарихий қадам ташланади. Партия ўзининг сиёсатини, иқтисодий ва социал стратегиясини, ташкилотчилик ва идеология иш вазифаларини доимо коммунистик истиқбол билан қўйиб туради.

И. ПАРТИЯНИНГ ИҚТИСОДИЙ СТРАТЕГИЯСИ

Партия билан халқ бу вазифаларни фан-техника революцияси янада чуқурлашиб бораётган шароитда ҳал қилмоқда. Фан-техника революцияси ҳозирги ишлаб чиқаришнинг ҳамма томонларига, ижтимоий муносабатларнинг бутун системасига, инсоннинг ўзига ва унинг яшаш муҳитига жуда кучли таъсир ўтказмоқда, меҳнат унумдорлигини анча ошириш ва бутун жамиятни тараққий эттиришнинг янги-янги истиқболларини очиб бермоқда. Социализмнинг тарихий вазифаси — илгор фан ютуқларини, энг тақомиллашган ва қудратли техникани, ижодий коллектив меҳнатининг ортги бораётган кучини коммунистик қурилиш ишига хизмат қилдиришдан иборатдир.

Фан-техника тараққиётини хом ашё олиш ва комплекс қайта ишланган тортиб то пировард маҳсулотни чиқариш ва ундан фойдаланишга қадар — ҳамма босқичларда **табиий ресурслардан, хом ашё, материаллар, ёқилғи ва энергиядан фойдаланиш**ни тубдан яхшилашга қаратишмоқ керак. Миллий даромадда материал, металл ва энергия сарфини камайтириш суруятларини тезлаштириш зарур. Ресурсларни тежаш халқ ҳўжалигининг ёқилғи, энергия, хом ашё ва материалларга ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондирининг ҳал қилувчи манбаи бўлиб қолади.

Маҳсулотнинг техникавий даражаси ва сифатини бутун чоралар билан **ошириш** вазифаси партия иқтисодий сиёсати ва бутун амалий иш марказига қўйилмоқда. Совет маҳсулоти илмий тафаккурнинг сўнгги ютуқларини ўзида мунжасамлаштириш, энг юксак техникавий-иқтисодий, эстетик талабларга ва бошқа истеъмол талабларига мос келиши, жаҳон бозорида рақобат қилишга қодир бўлиши лозим. Унинг сифатини ошириш — мамлакатнинг зарур буюмларга бўлган эҳтиёжини ва аҳолининг хилма-хил товарларга ошиб бораётган талабини янада тўлароқ қондирининг ишончли йўлидир. Сифатнинг пастлиги, брак — моддий ресурсларни ва халқ меҳнатини исроф қилидир. Партия совет маркисининг шарафли учун курашини актив қўллаб-қувватлайверади. Маҳсулот сифати касб ва ватанпарварлик ифтихори бўлиши лозим.

Фан-техника тараққиётининг самарадорлиги энг янги техникани ишлаб чиқаришни кўпайтириб боришгагина эмас, балки **асосий фондлардан яхшироқ фойдаланишга**, ҳар бир машина-ускунадан, ишлаб чиқариш майдонининг ҳар бир квадрат метридан олинаётган маҳсулотни кўпайтиришга ҳам боғлиқдир. Фонд самарадорлигининг вужудга келган камийиш тенденциясини бартафр этиш, истиқболда эса уни оширишга эришиш лозим бўлади.

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш меҳнаткашларнинг умумий ва ҳунар таълими олдида юксакроқ талаблар қўйилмоқда. Кадрларни тайёрлаш ва малакасини оширишнинг бутун системасини тақомиллаштиришга, мамлакатнинг ҳамма тармоқлари ва регионларида иш жойларининг меҳнат ресурслари билан муносабатлигини планли тарзда таъминлашга қаратилган йўл изчиллик билан амалга оширилаверади.

Ишлаб чиқаришни фан-техника тараққиётини негизда ҳар томонлама интенсивлаш ва рационализациялаш учун, унинг юксак самарадорлиги учун кураш планли социалистик ҳўжалик системаси шароитида совет жамиятининг инсонпарварлик мақсадларини амалга ошириш билан, кишиларнинг иш билан тўла бандлиги, улар ҳаётининг ҳамма жиҳатларини муттасил яхшилаб бориш билан узвий тарзда қўшилиб кетади.

расини яхшилашни, атом энергетикасини жадал юксалтиришни, энергиянинг қайта тикланадиган манбаларидан кенг фойдаланишни, халқ ҳўжалигининг ҳамма тармоқларида ёқилғи-энергетика ресурсларини тежаш борасидаги фаол ва собитдаман ишни изчил амалга ошириб боришни талаб этади.

Агросаноат комплексини тагин ҳам мустаҳкамлаш вч унинг самарадорлигини ошириш, мамлакатнинг шу комплекс берадиган маҳсулотга бўлган эҳтиёжларини тўла-тўқис қондирш — социал-иқтисодий тараққиётнинг зарур шартидир. Қишлоқ ҳўжалигини саноят негизига кўчиришни тугталаш, ҳамма ерда ҳўжалик юртишининг илмий системаларини, интенсив технологияларини жорий этиш, ердан фойдаланишни яхшилаш ва унинг унумдорлигини ошириш, қишлоқ ҳўжалик энкивлари ҳосилдорлигини ва чорвачилик маҳсулдорлигини анча ўстиришга эришиш, ем-хашак базасини мустаҳкамлаш, қишлоқ ҳўжялиги ишлаб чиқаришнинг барқарорлигини таъминлаш, унинг нуқулга табиий-қийм шароитларига қарамлигини камайтириш, етиштирилган ҳосилини ва чорвачилик маҳсулотларининг нобуд бўлишга йўл қўймаслик лозим бўлади. Агросаноат интеграцияси ва ҳўжаликлараро кооперация кучайди, қишлоқ ҳўжалик маҳсулотини етиштириш, тайёрлаш, ташин, сақлаш ва қайта ишлаш техникаси, технологияси ва ташкил этилиши янги босқичга кўтарилади.

Социалистик қишлоқ ҳўжалигининг асосини ташкил этувчи қолхозлар, совхозлар, агросаноат бирлашмалари ва корхоналари мамлакатнинг қишлоқ ҳўжалик маҳсулотига бўлган эҳтиёжларини таъминлашга ҳал қилувчи ҳисса қўлиши лозим. Шу билан бирга озик-овқат ресурсларини тўлдирш учун корхоналар ва граждандарнинг ёрдами ҳўжаликларидан, коллектив богдорчилик ва томорқаччиликдан фойдаланилади.

КПСС совет кишиларининг эҳтиёжларини ҳар тарафлама қондирш мақсадларини қўзалаб, қу-гайратин **халқ истеъмол моллари** ишлаб чиқаришни ва бутун **хизматлар соҳасини** жадал ўстиришга қаратади. Бу ишга барча халқ ҳўжалик тармоқларининг корхоналари, бирлашмалари ва ташкилотлари жалб этилмоғи лозим.

Партия мамлакатнинг ягона халқ ҳўжалик комплексини тақомиллаштиришда **ишлаб чиқариш инфраструктураси** тармоқларини — электр, нефть ва газ таъминоти, алоқа ва халқ ҳўжалигини ахборот билан таъминлаш системаларини техника жиҳатдан қайта қурулантиришга ва улар ишларини самарадорлигини оширишга муҳим аҳамият беради. Йгона транспорт системасини ривожлантиришга, унинг ҳамма бўғинларини тақомиллаштиришга, обод йўлларнинг кенг шохобчаларини барпо этишга алоҳида эътибор берилади.

Қурилишнинг техникавий-иқтисодий даражасини анча кўтариш, қўйилш ишлаб чиқаришнинг ягона индустриал жараёнга айлантириш, лойиҳалаш ва қурилиш ишларининг сифатини ошириш ҳамда қийматини камайтириш, объектлар қуриш ва ишлаб чиқариш қувватларини ўзлаштириш мундлатларини қисқартириш лозим бўлади.

Партия бундан буюн ҳам **ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштириш**ни тақомиллаштиришга муттасил эътибор бериб борадики, бундай жойлаштириш ижтимоий меҳнатни тежашни, ҳар бир регионини комплекс ва юксак самарали тарзда ривожлантиришни таъминлаш лозим. Ижтимоий меҳнат тақсимотини чуқурлаштириш негизда барча иттифоқдош республикаларнинг халқ ҳўжалигини янада ривожлалаш, уларнинг мамлакат эҳтиёжларини қондиршга қўшадиган ҳиссаси кўнади. Вужудга келтирилган территориал-ишлаб чиқариш комплексларини ва ҳўжалик алоқаларининг структурасини бундан буюн ҳам яхшилаш, хом ашёни қайта ишловчи корхоналарни хом ашё қазиб олинадиган жойларга махсус даражада яқинлаштириш лозим бўлади. Кичик, ўртача шаҳарлар ва ишчи посёлкаларида йирик корхоналар билан кооперация асосида маҳсулот тайёрлаш, қишлоқ ҳўжалик

хом ашёси ва маҳаллий хом ашёни қайта ишлаш, аҳолига хизмат кўрсатиш билан боғлиқ бўлган ихтисослаштирилган ишлаб чиқаришларни жойлаштириб, уларнинг имкониятларидан янада тўлароқ фойдаланиш зарур.

Синьор ва Узоқ Шарқнинг ишлаб чиқарувчи кучларини жадал ривожлантириш партия иқтисодий стратегиясининг таркибий қисми бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади. Янги районларни ўзлаштиришда кишиларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш мақсадларини қўзалаб, ишлаб чиқариш вазифаларини комплекс ҳал қилишни ҳамда бутун социал инфраструктурани ривожлантиришни сўзсиз таъминлаш алоҳида иқтисодий ва сиёсий аҳамиятга моликдир.

Социалистик ишлаб чиқариш муносабатларини, бошқарув системасини ва ҳўжалик юртиш методларини тақомиллаштириш

Ишлаб чиқариш муносабатларини муттасил тақомиллаштириш, уларнинг жадал ривожланиб бораётган ишлаб чиқарувчи кучларга барқарор тарзда мувофиқлигини таъминлаб туриш, улар ўртасида юзга келадиган ноангаонистик зиддиятларни ўз вақтида аниқлаш ва бартафр этиш жамиятни социал-иқтисодий тараққий эттиришни жадаллаштиришнинг зарур шартларидир.

Социализм иқтисодий системасининг асоси бўлиши **ишлаб чиқариш воситаларининг ижтимоий мулклигини мустаҳкамлаш ва уни кўпайтириб бориш** бундан буюн ҳам партиянинг диққат марказида бўлади. Ишлаб чиқаришни умумлаштириш, уни планли ташкил этиш даражасини янада ошириш, умумхалқ мулкнинг афзалликлари ва имкониятларини рўбёга чиқариш форма ва методларини огишмай яхшилаб бориш лозим.

Қишлоқ ҳўжалик ишлаб чиқарувчи кучларининг юксалиши, ҳўжаликлараро кооперация ва агросаноат интеграциясининг ривожланиши қолхоз-кооператив мулкнинг умумхалқ мулки билан тагин ҳам яқинлашувига, келгусида эса қўшилиб кетишга қўмқалашади. Социалистик мулкнинг ҳар инкала формасини ҳар томонлама ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, экономиканинг қолхоз-кооператив сектори имкониятларини тобора тўлароқ рўбёга чиқариш натижасида шундай бўлади.

Партия меҳнат коллективларида, ҳар бир ҳодимда ижтимоий бойлигининг ҳўжайини тўйғусини кўнг билан ишлантатириб боради, социалистик мулкни муҳофаза этиш, ундан гаразли мақсадларда фойдаланиш йўлидаги ҳар қандай уришларга чек қўйиш, юз-нормаларини ўзлаштиришнинг социализмга ёт бўлган усулларини тағ-томини билан йўқотиш, граждандарнинг шахсий мулкка эга бўлиш конституцион ҳуқуқини таъминлаш борасида зарур чора-тадбирларни кўраверади.

Партия **тақсимот муносабатларини тақомиллаштиришга** катта аҳамият берадики, бу муносабатлар ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантиришда коллектив ва шахсий мақсаддорлиқнинг ўсишига, кишиларнинг савияси ва турмуш даражасига фаол таъсир кўрсатади. Ижтимоий маҳсулотни ва миллий даромаддан гўят самарали тақсимлашга қаратилган, тақсимот механизмининг меҳнатсиз топилган даромадларга, меҳнатга ҳақ тўлашдаги сунъий тенглаштиришларга — нимаини социалистик жамиятнинг норма ва принципларига зид бўлса, шуларнинг ҳаммасига ишончли тўсиқ бўлиб хизмат қилишига қаратилган йўл изчиллик билан амалга ошириллаверади. Меҳнат меъёри билан истеъмол меъёри устидан қатъий контролни амалга ошириш, коллективларнинг ва ҳар бир ҳодимнинг энг яхши халқ ҳўжалик натижаларига эришишдан манфаатдорлигини кучайтириш, меҳнат фаолиятининг моддий ва маънавий омилларини моҳирлик билан қўша билиш зарур.

Айриболош муносабатларини тагин ҳам ривожлантириш муҳим вазифадир. Ҳўжалик алоқаларининг ишончилигини кучайтириш, талаб билан тақлиф ўртасида изчил мувофиқлиқ бўлишига эришиш, моддий ва пул ресурслари муносабатини яхшилаш, оборот маблагларининг айланишини тезлаштириш лозим бўлади. Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, тақсимлаш, айриболош ва истеъмолни тақомиллаштириш мақсадида товар-пул муносабатларидан социализмда уларга хос бўлган янги мазмунга мувофиқ тарзда янада тўлароқ фойдаланиш мумкидир. Тежамкорлигини, ишларнинг микдори ва сифати устидан сўм билан контролни кучайтириш, иқтисодий воситалар ва омилларнинг ҳаммасини ишлатиш, давлат бюджетини мустаҳкамлаш, сўмнинг ҳарид қобилиятини ошириш зарур.

Мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришнинг жадаллаштириш **халқ ҳўжаликга раҳбарлиқни** муттасил **тақомиллаштириш**ни, ҳўжалик юртишининг хилма-хил, пухта форма ва методларини ўз ичига олган ҳўжалик механизмининг соз ва самарали ишландини, бу форма ва методлар ривожлантиришнинг ўзгариб турадиган шароитларига ва ҳал қилинган вазифаларнинг характериға мувофиқ бўлишига эришишни талаб қилади.

Бошқарувни тақомиллаштиришда ҳўжалиқнинг социалистик планли системаси афзалликлари ва имкониятларидан, иқтисодий қонулардан янада чўқурроқ ва ҳар тарафлама фойдаланишга таяниш, ишлаб чиқарувчи кучлар ва ишлаб чиқариш муносабатларида содир бўлган ўзгаришларни, кенг меҳнаткашлар оммасининг маъмулотни, онглигини, малакаси ва таърибсиз ўстанглигини тўла-тўқис ҳисобга олиш лозим. Бошқарувни тақомиллаштириш шахсий манфаатларни, меҳнат коллективларининг, турли социал группаларнинг мақсадларини умумдават, умумхалқ мақсадларига билан энг мақбул равишда қўшиб олиб боришни ва шу тариқа улардан экономикани ўстиришнинг ҳаракатлантурувчи кучи сифатида фойдаланишни таъминлаш лозим.

Бутун бошқарув системаси ҳар бир халқ ҳўжалик бўғинининг олий мақсадга эришишга қўшадиган ҳиссасини кўпайтиришга — жамият эҳтиёжларини тўлароқ қондиршга, барча турдаги ресурсларни жуда кам сарфланган ҳолда ана шу ҳиссани бутун чоралар билан кўпайтиришга йўналтирилмоғи лозим. Бу — социалистик ҳўжалик юртишининг ўзгармас қонуни, тармоқлар, бирлашмалар ва корхоналарнинг, барча ишлаб чиқариш бўғинларининг фаолиятини баҳолашда асосий меъзодир.

Бошқарувнинг ленинча принципларини ва аввало, **демократик централизм** принципини изчил амалга ошириш таъминлаш лозим, бу принцип бошқарув ҳар инкала негизининг бирлигини — марказлаштирилган раҳбарлик самарадорлигини оширишни ҳамда бирлашмалар ва корхоналар ҳўжалик мустақиллиги ва масъулиятини анча кенгайтиришни ифодалайди.

Марказий бошқарув органларининг эътибори иқтисодий ва социал ривожланиш стратегик вазифаларини ҳал қилишга, фан-техника тараққиётини ва капитал маблаглар, халқ ҳўжалиқдаги структуравий ўзгаришлар, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг пропорционалиги ва планли умумдават резервлари системасини мустаҳкамлаш, ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштириш, меҳнатга ҳақ тўлаш, социал таъминот, нарх-наво, тарифлар, молия, ҳисоб-китоб ва статистика соҳасидаги ягона сиёсатни амалга оширишга тобора кўпроқ қаратилмоғи керак.

Партия **ўз иқтисодий сиёсатини** рўбёга чиқаришнинг воситаси бўлиши **планлаштиришнинг** таъсирчанлигини оширишни зарур деб ҳисоблайди. Планлаштириш мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришнинг жадаллаштиришнинг, фан-техника тараққиётини негизда ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш, прогрессив ҳўжалик ечимларини амалга оширишнинг актив воситаси бўлиши, экономиканинг балансли ва шитоб билан ўсишини таъминлаш лозим. Ресурслардан

КПСС халқ ҳўжалигини ривожлантириш истибболларини белгилар экан, **ташқи иқтисодий стратегияни** тақомиллаштириш, ўзаро манфаатли ҳалқаро меҳнат тақсимотининг имкониятларидан ва энг аввало социалистик иқтисодий интеграциянинг афзалликларидан янада тўлароқ фойдаланиш зарурлигига асосланади. Ташқи иқтисодий ва илмий-техникавий алоқалар янада чуқурлаштирилади, халқ ҳўжалигининг самарадорлигини ошириш, стратегик муҳим йўналишларда капиталистик мамлакатлардан мустақиллиқни таъминлаш манфаатлари йўлида экспорт ва импортда илгор структуравий ўзгаришлар амалга оширилади.

фойдаланиш самарадорлигини, маҳсулотларни янгиллаш миқёсларини, фан ва техника ютуқлари негизида меҳнат унумдорлигининг ўсишини ақс эттирувчи сифат кўрсаткичлари планларда етакчи ўринни олиши керак. Иқтисодий ва социал вазифаларни комплекс ҳал қилиш, узоқ мудатли, беш йиллик ва йиллик планларини узвий тарзда қўшиб олиб бориш, планлаштиришнинг ялмий савиясини ошириш, план интизомини мустаҳкамлаш, умумдават мақсадларининг устулинлиги таъминлаш, мақдамачилик ва маҳаллийчиликнинг, бюрократизм ва волонтаризмнинг ҳар қандай кўришилларига қатъиян чек қўйиш зарур. Молия-кредит системаси ишини жиддий яхшилаш, унинг ишлаб чиқариш самарад

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОМУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

(Давоми. Бош 3, 4 ва 5-бетларда).

Яқин ўн беш йил ичидаёқ халқ ахтиёрликларини қондиршига сарфланган ресурслар ҳақини икки баравар кўпайтириш мўлжалланмоқда.

Партия меҳнатнинг ижодий мазмунини ва коллектив ҳаракатини кучайтиришга, унинг маданиятини оширишга, жамият манфаатлари йўлида қилинадиган юқори малакали ва серуғум меҳнатни рағбатлантиришга алоҳида эътибор беради. Буларнинг ҳаммаси меҳнатнинг аста-секин ҳар бир совет кишинининг биринчи ҳаётий ахтиёжига айланишига ёрдам беради.

Аҳолининг иш билан тўла ва самарали машғул бўлишини таъминлаш, меҳнатга яроқли барча граждандарга ўзлари танлаган фаолият соҳасида ўз истеъдоди, қобилияти, билими, профессионал тайёргарлигига яраша, ижтимоий ахтиёжларини ҳисобга олган ҳолда ишлаш имкониятини таъминлаш юзасидан бундан буюн ҳам илмий-техникавий, иқтисодий ва социал тадбирлар комплекси амалга ошириб берилади.

Қўл меҳнатини анча камайтириш, зерикари, оғир жисмоний ва паст малакали меҳнатни анча қисқартириш, келгусида эса тугатиш, ишлаб чиқаришда майиб бўлишни ва касб касалликларини бартараф этуви соғлом санитария-гигиена шароитларини таъминлаш ҳамда муҳимлаш хавфсизлик техникасини жорий этиш йўли изчиллик билан амалга ошириб берилади. Ишлаб чиқаришнинг интенсивлаш, унинг самардорлигини ва меҳнат унумдорлигини ошириш келгусида иш кучини қисқартириш учун, ҳақ тўланадиган отпускарларни ўзайтириш учун янги имкониятлар очиб беради.

Партия мамлакатнинг иқтисодий имкониятларига мувофиқ ҳолда меҳнаткашларнинг реал даромадларини муттасил кўпайтириб бориш ва барча қатламлар ҳамда социал гуруҳларнинг фаровонлигини янада юксалтириш учун бундан буюн ҳам барча зарур чораларни кўриб боради.

Коммунистнинг биринчи фазасида меҳнатга яраша ҳақ тўлаш меҳнаткашлар даромадининг асосий манбаи бўлиб қолаверади. Иш ҳақи системасини доимо шундай такомиллаштириб бориш керакики, токи у меҳнатнинг миқдори ва сифати қараб ҳақ тўлаш принципини ҳос бўлиб тушини, унинг шартони ва натижаларини ҳисобга олсин, ҳодимлар малакасини, меҳнат унумдорлигини оширишни, маҳсулот сифатини яхшилашни, барча хил ресурслардан оқилона фойдаланишни ва уларни иқтисод қилишни рағбатлантирсин. Меҳнаткашларнинг иш ҳақи ва турмуш даражаси айтиш шун асосда ўсиб бормоқчи лозим. Ижтимоий бойлик ўсиб борган сари минимал иш ҳақи миқдори кўпайтириб берилади, аҳолидан олинмадиган солиқларни камайтириш, социалистик тақсимот принциплардан ҳар қандай чекловларни тат-туғи билан таъминла тугатишга принциплар аҳамият беради.

Ижтимоий истеъмол фондларини жадат суръатлар билан кўпайтириш ва уларни тақсимлашни такомиллаштириш давом эттирилади, бу фондлар бепул халқ маорифи, соғлиқни сақлаш ва социал таъминот умумдашлат системаларини ривожлантиришда, меҳнаткашларнинг дам олиш шароитини яхшилашда тобора катта роль ўйнаши, социализм шароитида айрим граждандар, оилалар, социал гуруҳларнинг моддий аҳолида объектив равишда муқарар бўлган тафовутларни камайтириши, болаларни тарбиялаш учун социал-иқтисодий ва маданий шарт-шароитларни бараварлаштириши, аҳоли айрим гуруҳларининг кам таъминланганлигини тугатишга ёрдам бериши лозим.

Аҳолининг халқ истеъмол қиладиган юқори сифатли ва хилма-хил товарлари — озиқ-овқат маҳсулотлари, сифатли ва чиройли кийим-кечак ҳамда пойабал, мебель, маданий моллар, мураккаб маиший техника ва уй-ўрғун буюмларига ўсиб бораётган ахтиёжнинг тўла қондирши рўят муҳим вазафадир.

Сайдо ва умумий овқатланиш янада ривожлантирилади. Уларнинг моддий-техника базаси мустаҳкамланади, хизмат кўрсатиш малакани ошади. Қишлоқда савдони такомиллаштириши, аҳолидан қишлоқ хўжалик маҳсулотларни харид қилиш ва сотишни ташкил этиши лозим бўлган матбуот кооперацияси бундан буюн ҳам ривожланиб боради. Қолхоз бозори ўз аҳамиятини сақлаб қолади. Аҳолининг реал даромадларини ошириш мақсадида қанқана нархлар сиёсати амалга оширилади.

Хизмат кўрсатишнинг юксак даражада ривожланган замонавий соҳасини вужудга келтириш юзасидан йирик тадбирларни амалга ошириш мўлжалланмоқда. Хизмат ҳақини кенгайтириш, турини кўпайтириш ва сифатини ошириш аҳолининг турар-жой-коммунал, транспорт, маиший, социал-маданий хизмат кўрсатишнинг хилма-хил формаларига ўсиб бораётган ахтиёжларини тўлароқ қондиршига, уй меҳнатини енгилаштиришга, дам олиш ҳамда буш вақтдан мазмунли фойдаланиш учун яхши шароит яратишга имкон беради. Қишлоқ жойларда ва янги ўзлаштирилган районларда хизмат кўрсатиш соҳаси жадал ривожлантирилади.

Партия ҳар бир совет оиласи 2000 йилга бориб алоҳида уй-жойга — квартира ёки шахсий уйга амалда эга бўлиши учун турар-жой проблемасини ҳал этишни жаддаллаштириши алоҳида соҳа аҳамиятга эга бўлган иш деб ҳисоблайди. Давлат маблағлари ҳисобидан кенг кўламада турар-жой қурилиши, кооператив ва шахсий уй-жой қурилишини янада кенгроқ ривожлантириш, шунингдек, уй-жой фондини реконструкция қилиш, янгилаш ва яхши сақлаш, уни тақсимлаш устидан назоратни кучайтириш шу мақсадга хизмат қилмоғи лозим. Турар-жой қурилишининг сифатига, квартиралар ва уйларнинг яна ҳам қулай ва шинам бўлишига, планировкасини яхшилашга, уларни техник воситалар билан таъминлашни такомиллаштиришга алоҳида эътибор берилади.

Шаҳар ва қишлоқ жойларнинг архитектураси, эстетик

Синфий тафовутларни тугатиш, социал жиҳатдан

бир хил жамиятни шакллантириш

Ишчилар синфи, қолхозчи деҳқонлар ва зиёлиларнинг бир-бири билан яқинлашуви, синфсиз жамият структурасининг қарор топиши — бу жарайида ишчилар синфининг ҳал қилувчи роль ўйнаши — ҳозирги босқичда социал муносабатлар ривожланиш мўҳим қонуниятидир. Ишчилар синфининг синфий таъжирбаси, унинг юксак оғиллиги, ушқоқлиги ва irdосас жамиятнинг ижтисолаштирмоқда. Ишчилар синфининг умумий таълим, маданий ва профессионал савиясининг, меҳнат гайрати ва ижтимоий-синфий активлигининг ўсиши унинг социализмни такомиллаштиришда, коммунистик қурилишдаги авангардлик ролни ошади.

Партиянинг аграр сиёсатини изчиллик билан амалга ошириш жарайида қишлоқ хўжалик меҳнати индустриал меҳнат турларидан бирига айланиб, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги муҳим социал, маданий-маиший тафовутлар йўқолиб боради; деҳқонларнинг турмуш тарзи ва меҳнат характери ишчилар синфининг турмуш тарзи ва меҳнат характери тобора кўпроқ ўхшаб боради. Бу синфлар ўртасидаги тафовутларнинг йўқолиши, мамлакатимизда синфларсиз жамиятнинг қарор топиши асосан коммунистик формациянинг биринчи, социалистик фазасининг тарихий доираларида содир бўлади.

Ишлаб чиқарувчи кучлардаги революцион ўзгаришлар кенг ишчилар ва қолхозчилар оммасининг фаолиятида ақлий меҳнат салмоғининг ортишига олиб боради. Айни вақтда зиёлилар сони кўпаяди, уларнинг моддий ишлаб чи-

Социалистик миллатлар ва элатларнинг янада равақ топиши

ва бир-бири билан яқинлашуви

КПСС ўз фаолиятида совет жамиятининг кўп миллатли составини ҳар томонлама ҳисобга олади. Босиб ўтилган йўл якуларини ўқинишдан қолган миллий масала Совет Иттифоқида муваффақиятли ҳал қилинганлигидан яққол далолат беради. Мамлакатимиздаги миллий муносабатларга миллатлар ва элатларнинг янада равақ топиши хос бўлганидек, уларнинг ихтиёрийлик, тенглик, қардошларча ҳамкорлик асосида бир-бири билан муттасил яқинлашиб бораётганлиги ҳам ҳосидир. Бунда тараққийнинг етилган объектив тенденцияларга суғий равишда бирин-бир туртки беришга ҳам, бу тенденцияларни тўхтатиб қўйишга ҳам йўл қўйиб бўлмайди. Бу ривожланиш ўзоқ тарихий истибҳолда миллатларнинг тўла бирлигига олиб боради.

КПСС шунга асосланидиган, бизнинг кўп миллатли социалистик давлатимизда, юздан ортми миллат ва элатнинг биргаликда меҳнат қилиши ва ялашган жараянда миллий муносабатларни, такомиллаштиришга онд янги ваифалар қонуний равишда вужудга келиб туради. Партия уларни ленинча миллий сиёсатнинг сингалги принциплари асосида ҳал қилиб келди ва ҳал қилиб боради. Партия бу соҳада қўйидаги асосий ваифаларини илгари суратди: кўп миллатли ягона Иттифок давлатимизни бутун чоралар билан мустаҳкамлаш ва ривожлантириш. КПСС бундан буюн ҳам маҳаллийчилик ва миллий маҳдудликнинг ҳар қандай кўринишларига қарши изчиллик билан кураш олиб боради ва айни вақтда умумхалқ ваифаларини ҳал этишда республикалар, автоном областлар ва автоном

беағи ва ободончилигига янада юксакроқ талаблар қўйилади. Аҳоли пунктлари, ишлаб чиқариш зоналари, турар-жой районлари ижтимоий, маданий ва ўқув-тарбия муассасалари, савда ва маиший корхоналар, спорт нишотлари, жамоат транспортнинг оқилона ташкил этилган комплексларидан иборат бўлиб, кишиларнинг меҳнат қилиши, яшаш ва дам олиши учун энг яхши шароитларни таъминлаб бермоғи лозим. Аҳолининг маблағларини турар-жой ва маданий-маиший шароитни яхшилаш, дам олиш, туризм ва бошқа мақсадлар учун жалб этиш кенгайди.

Совет кишилари соғлиғини мустаҳкамлаш, уларнинг актив умрини ўзайтириш жуда муҳим ишдир. Партия шаҳар ва қишлоқ аҳолисининг барча хилдаги юқори малакали медицина хизматига ахтиёжнинг ҳамма ерда ва тўла қондиршига, бу хизмат сифатини тубдан оширишга эришиш ваифасини қўяди. Шу мақсадда: аҳолини ёлпасига диспансеризациядан ўтказиш системасини жорий этиш; оналар ва болалар соғлиғини сақлаш муассасалари, поликлиникалар, касалхоналар, санаторийлар шохобчаларини янада кенгайтириш ва уларни замонавий медицина аппаратлари ва ускуналари билан жиҳозлаш; дори-дармонлар, даволаш ва санитария-гигиена воситалари билан тўла таъминлаш мўлжалланади.

Аҳолининг соғлиғини мустаҳкамлашда, шахсини уйғун камол топтиришда, ёшларни меҳнатга ва Ватан ҳимоясига тайёрлашда физкультура ҳамда спортнинг, уларни кундалик ҳаётига жорий этишнинг аҳамияти ўсиб бормоқда. Ишни шундай йўлга қўйиш керакики, ҳар бир киши ёшлигини ўзининг жисмоний баркамол бўлиши тўғрисида ғамхўрлик қилсин, гигиена ва медицина ёрдами соҳасидаги билимларни етгаллаб олсин, соғлом турмуш кечирсин.

КПСС оила тўғрисида ғамхўрлигини кучайтиришни давлат аҳамиятига эга бўлган рўят муҳим ваифа деб билади. Оила ёш авлодлар соғлиғини мустаҳкамлаш ва уларни тарбиялашда жамиятнинг иқтисодий ва социал тараққийини таъминлашда, демографик жараянларни яхшилашда муҳим роль ўйнайди. Киши характерининг, унинг меҳнатга, маънавий, ғовийи ва маданий бойликлари, муносабатини, асослари оилада шаклланади. Жамият мустаҳкам, маънавий ва ахлоқий жиҳатдан соғлом оила бўлишдан гот манфаатдордир. Шунга асосланиб, партия оилани мустаҳкамлаш, унга социал ваифаларини бажаришда, болаларни тарбиялашда ёрдам бериш, болали оилалар ва келин-кувдаларнинг моддий, турар-жой ва маиший шароитларини яхшилашга қаратилган йўлни ўтказиш зарур, деб ҳисоблайди. Оила, мактаб, меҳнат коллективининг ҳамкорлигини чуқурлаштириш, ота-оналарнинг болалар тарбияси учун масъулиятини ошириш, худди шунингдек, болаларнинг ота-оналар омон-эсонлиги, уларнинг кескаликда таъминланган ва осийишта бўлишлари учун масъулиятини ҳам ошириш зарур.

Оналарнинг аҳолини янада яхшилаш партиянинг доимий ғамхўрлиги остида бўлади. Шу мақсадда оналарни аёлларнинг меҳнат ва ижтимоий фаолиятига фаол иштироки билан уйғунлаштириш учун қулай шароит яратиб берилади. Оналар ва болалани муҳофаза қилишга алоҳида эътибор берилади, туққучка бериладиган отпуска, шунингдек болаларга қараш учун бериладиган отпуска мўддатни ўзайтирилади. Оилани дам олиш учун санаторийлар, дам олиш йллари ва пансионатлар шохобчалари кенгайтирилади. Аёлларни меҳнатга жалб этишнинг турли-туман формалари ривожлантирилади, уларнинг истаги билан ўзгариб турадиган шартини, тўлиқсиз иш куни, касаначилик меҳнати кенг қўлланади.

Ёш авлодни тарбиялаш учун зарур шароит яратиш юзасидан кенг тадбирлар комплекси амалга оширилади. Яқин вақт ичида аҳолининг болалар муассасаларига бўлган ахтиёжи тўла-тўқис қондирлади. Пионерлар, меҳнат ва спорт лагерлари, пионерлар уйлари, илмий-техника ва бадий ижод уйлари, ҳамда станциялар шохобчалари кенгайди. Мактабгача тарбия муассасаларида, ҳунар-техника ўқув юртиларида, болалар уйларида овқатланишга сарфланган харакатлар нормаси қўйлади.

Партия ёшларнинг социал проблемаларига эътиборни анча кучайтириш ва аввало йигит ва қизларнинг меҳнат ва турмуш, ўқиш ва маданий, профессионал ва хизмат даражасини ўстириш, буш вақтдан оқилона фойдаланиш соҳасидаги ижтимоий аҳамиятли қизқиқларни ва талаб-ахтиёжларини ривожлантириш ҳамда уларни тўлароқ қондирши зарур деб ҳисоблайди.

КПСС бундан буюн ҳам меҳнат ва уруш ветеранларининг, кеска граждандарнинг, инвалидларнинг, ҳалот бўлган жангчилар оилаларининг моддий аҳолини яхшилаш тўғрисида, уларга социал, тиббий ва маданий хизмат кўрсатиш тўғрисида доим ғамхўрлик қилаверади. Вақти-вақти билан пенсиялар миқдори, аввало минимал ва илгари тайинланган пенсиялар миқдори ошириб турилади. Қолхозчиларнинг пенсия таъминоти илчи ва хизматчилар учун белгиланган даражада аста-секин яқинлашиб боради. Кенсалар ва инвалидлар учун интернатлар шохобчалари кенгайди, уларда яшаш шароити яхшиланади. Катта таъжирбага эга бўлган меҳнат ветеранларининг қўриб етадиган меҳнат фаолиятига, ижтимоий ҳаётига ва тарбиявий ишларда иштирок этиш имкониятини кенгайтириш катта социал-иқтисодий аҳамиятга эга бўлган ишдир.

Жамият билан таътириш, инсон билан аτροφ муҳитнинг ўзаро уйғун таъсири халқ турмушини яхшилашда тобора катта аҳамият касб этиб бормоқда. Ўз келажигини онгли равишда қураётган социалистик жамият табиатдан планли тарзда, тенга-тергаб фойдаланмоқда ва инсониятнинг планета табиий ресурсларини сақлаш ва кўпайтириш учун курашишда олдинги маррада турибди. Партия табиатдан фойдаланиш устидан назоратни кучайтириш, аҳоли экологик тарбиялашни кенг авж олдириш зарур деб ҳисоблайди.

қаришга ва ижтимоий ҳаётнинг бошқа соҳаларига қўшади-ган ижодий ҳисаси ошиб боради. Бу эса жисмоний меҳнат билан ақлий меҳнат ўртасидаги муҳим тафовутларнинг аста-секин йўқолиб қонишига, барча социал гуруҳларнинг бир-бири билан яқинлашувига ёрдам беради. Бу тафовутларни батамом тугатиш, социал жиҳатдан бир хил жамиятни қарор топтириш коммунистик жамиятнинг биринчи, социалистик фазасининг тарихий доираларида содир бўлади.

Совет жамиятининг социал структурасида меҳнат коллективларининг рол ўсиб бормоқда. Партия ҳар бир меҳнат коллективини халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқарувининг таъсирчан социал ичкисига, корхоналар, муассасалар ва ташиқлотлар ишларига, шахсининг ижодий кучларини ривожлантириш ва таътиб этишга онд масалаларни ҳал этишда меҳнаткашлар кун сайин бевосита ва реал иштирок қиладиган ичкисига айланишга ёрдам бериш учун бутун чоралар билан ҳаракат қиладди. Партия жамият ҳаётининг ҳамма соҳаларида меҳнат коллективларининг таъсирини муайян мақсадни қўзғалаган ҳолда кучайтириш, уларнинг ҳуқуқларини кенгайтириш ва айни вақтда иқтисодий, социал ва маданий тараққийининг конкрет ваифаларини ҳал этиш учун уларнинг масъулиятини ошириш зарур, деб ҳисоблайди.

оқруглар ролини янада ошириш тўғрисида, барча миллат меҳнаткашларининг ҳокимият ва бошқариш органлари ишида фаол иштирок этиши тўғрисида доимо ғамхўрлик қиладди. Ленинча социалистик федерализм ва демократик централизм принципларини ижодий қўллаш асосида миллатлар оқру муносабатлар формалари бутун совет халқи ва ҳар бир миллат ва элат манфаатлари йўлида бойитиб борилади;

— ҳар бир республиканинг моддий ва маънавий потенциални ягона халқ хўжалик комплекси доирасида кенгайтириб бориш. Иттифокдоим ва автоном республикалар, автоном областлар ва автоном оқруглар ташаббусларини умумийлаштириб миқёсидида марказлашган бошқарув билан уйғунлаштириш мамлакат ресурсларидан, маҳаллий табиий ва бондла хусусиятлардан яна ҳам оқилона фойдаланиш имконияти беради. Республикалар ўртасидаги меҳнат тақсимоти-ни изчил чуқурлаштириб бориш, хўжалик юретиш шароитини бараварлаштириш, республикаларнинг янги районларини иқтисодий жиҳатдан ўзлаштиришдаги фаол иштирокни рағбатлантириш, республикалараро илчи ва мутахассис надрлар алмаштириш ривожлантириш, республикаларда яшовчи барча миллат ва элат граждандаридан малакали ҳодимлар тайёрлашни кенгайтириш ва яхшилаш зарур;

— СССР халқларининг энг яхши ютуқлари ва ўзига хос прогрессив анъаналари негизида совет халқининг, маъмунал социалистик, миллий шакл жиҳатидан хилма-хил, интернационал руҳдаги ягона маданиятини ривожлантириш.

Миллий маданиятларнинг ўсиши ва бир-бири билан яқинлашуви, ўзаро алоқаларининг мустаҳкамлашгани бир-бирини байитишни самаралироқ қиладди, мамлакатимиздаги ҳар бир халқнинг истеъдоди билан яратилган жами қимматли нарсалардан баҳраманд бўлиш учун совет кишиларига кенг имкониятлар очиб беради.

Бундан буюн ҳам СССРнинг барча граждандари она тилларини эркинлик билан ривожлантиришлари ва улардан тенг ҳуқуқ билан фойдаланишлари таъминланади. Айни вақтда ўз миллий тили билан бир қаторда совет ки-

IV. СОВЕТ ЖАМИЯТИ СИЁСИЙ СИСТЕМАСINI РИВОЖЛАНТИРИШ

Социалистик революция натижасида ўрнатилган пролетариат диктатураси янги жамиятни барпо этишда ҳал қилувчи роль ўйнади. Бу жарайида унинг ўзи ҳам ўзгариб борди. Эксплуататор синфлар тугатилиши билан пролетариат диктатурасининг ағдарилган эксплуататорлар қаршилигини бостирини ваифаси ҳам аста-секин йўқолиб борди, унинг асосий, бунёдкорлик ваифаларини амалга оширишни жадал ривожланиб кетди. Пролетариат диктатураси ўз тарихий ваифасини бажариб, барча меҳнаткашларнинг сиёсий ҳокимиятига, пролетар давлати эса умумхалқ давлатига айланди. Умумхалқ давлати мамлакатимизда социализмни такомиллаштиришнинг асосий қуроли бўлиб хизмат қилмоқда, ҳалқаро майдонда эса социалистик ғалабаларни ҳимоя қилиш, жаҳон социализмининг позицияларини мустаҳкамлаш, империалистик кучларнинг агрессив сиёсатига қарши курашиш, барча халқлар билан тинч ҳамкорлик қилиш ривожлантириш ваифасини бажармоқда.

КПСС ҳозирги босқичда жамият сиёсий системасини ривожлантиришнинг стратегик йўли меҳнаткашларнинг, уларнинг коллективлари ва ташкилотларининг давлат ва жамоат ҳаёти масалаларини ҳал қилишда фаол ва амалий иштирок этиши асосида совет демократиясини такомиллаштиришда, халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқаришнинг тобора тўлароқ амалга ошириб боришдан иборат, деб ҳисоблайди.

Совет жамияти сиёсий системасининг ўзига бўлган партия бу жарайидаги етакчи кучи сифатида майдонга чиқади. Мазкур системанинг бошқа барча бўғинлари — мамлакатдаги барча аҳоли қатламларининг, барча миллат ва элатларнинг манфаатлари бирлигини ва ўзига ҳослигини акс эттирувчи Совет давлати, касоба союзулар, комсомол, кооператив ташкилотлар ва бошқа жамоат ташкилотлари партия раҳбарлигида ишлайдилар. КПСС Конституция доирасида иш олиб бориб, давлат ва жамоат ташкилотларининг ишини йўлга солиб ва мувофиқлаштириб туради, уларнинг ҳар бири ўзига хос ваифаларини тўла-тўқис бажариши тўғрисида ғамхўрлик қиладди. Партия ўзининг бутун фаолияти билан халқ манфаатларига хизмат қилиш, социалистик демократизм принциплари риюа этиш намунасини кўрсатади.

Партия жамият ва давлатни бошқаришда халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқариш принциплари изчил амалга оширилиши тўғрисида, яъни бошқарув меҳнаткашлар манфаатларини қўзғаб амалга оширилибгина қолмай, шу билан бирга, Ленин ибораси билан айтганда, ўз бирлашмасининг ҳокимиятидан бошқа ҳеч қандай ҳокимиятни тан олмайдиган меҳнаткашларнинг қонуний суратда, тобора кўпроқ даражада бевосита иштига айланиб бориши тўғрисида ҳам ғамхўрлик қиладди.

Партия граждандарнинг социал-иқтисодий, сиёсий, шахсий ҳуқуқ ва эркинликлари кенгайиб ва бойиб боришига, уларни тўла амалга ошириш учун тобора кўпроқ қулай шартлар ва тарангилар яратилишига бундан буюн ҳам имкон топтираверади. Совет кишиси ўз граждандарлик ирдоси ва манфаатларини ифода қилиш ва амалга ошириш учун барча имкониятларга эгадир, у социализм томонидан ўзига берилган барча нёзматлардан фойдаланади. Совет граждандарнинг ўз ҳуқуқлари ва эркинликларини амалга оширишини унинг конституцион бурчларини бажаришидан айириб бўлмайди. Бурчларсиз ҳуқуқлар бўлмаганидек, ҳуқуқларсиз бурчлар ҳам бўлмайди — социалистик жамиятнинг қатъий сиёсий принципи шундай. КПСС ҳар бир совет кишини ўзининг ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчларининг бирлигини аниқрашдан тушунишни руҳида тарбияланиши учун бундан буюн ҳам астойдил ҳаракат қилаверади.

Партия сиёсатининг туб масаласи Совет социалистик давлатини ривожлантириш ва мустаҳкамлашдир, унинг демократик, умумхалқ характерини ижодий, бунёдкорлик ролини тобора тўлароқ намоён қилишидир.

КПСС СССРнинг сиёсий негизи, халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқарувининг асосий бўғини бўлган халқ депутатлари Советларнинг фаолиятини ҳар томонлама яхшилаш тўғрисида доимо ғамхўрлик қиладди. Партия халқ вакилликнинг формаларини такомиллаштиришга, Совет саялов системасининг демократик принципларини ривожлантиришга, Советларга илчилар синфи, қолхозчи-деҳқонлар, халқ зиёлиларининг мамлакатдаги барча миллат ва элатларнинг энг муносиб ва обрўли вакиллари сайланиши учун депутатликка номзодларнинг шахсий ва илчиллик сифатларини эркин ва ҳар томонлама муҳома қилишни таъминлашга катта аҳамият беради. Советлар ишини яхшилаш ва уларга янгидан-янги кучлар келиб қўшилиши учун, миллионлаб янги меҳнаткашлар давлатни бошқариш мактабини ўтатиш учун саяловларда Советларнинг депутатлар состави мунтазам суратда янгиланб турилади.

КПСС СССР Олий Совети, республикаларнинг Олий Советлари қонунийликни изчиллик билан такомиллаштиришлари, ички ва ташқи сиёсатини ўз компетенциясига тааллуқли асосий масалаларини самарали ҳал этишларида, халқ депутатлари Советларига фаол раҳбарлик қилишларида, уларига ҳисоб бериб турадиган органларнинг ишини текширишларида доимо ёрдам беради. Маҳаллий Советларнинг ривожланиши иқтисодий ва социал жиҳатдан комплекс ривожланишнинг таъминлашдаги, маҳаллий аҳамиятга эга бўлган ваифаларини мустақил ҳал қилишдаги, ўз территорияларида жойлашган ташкилотларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилишдаги рол ва масъулиятини бундан буюн ҳам ошириб боради.

Лениннинг Советлар қароралар қабул қиладиган органларига бўлиб қолмай, уларнинг амалга оширилишини ташкил еталадиган, ижросини текширишни таъминлайдиган органларидир, деган қўрсатмаларига қатъий риюа қилиш учун барча шароитлар яратилиши керак. Ҳар қандай даражадаги Советлар фаолиятида ишнинг демократик принциплари: масалаларни коллектив, эркин, амалий муҳома қилиш ва ҳал этиш; ошоралик; ўз-ўзини танқид ва танқид, депутатларнинг мунтазам ҳисоб бериб туриши ва масъулияти, ҳатто саяловчиларнинг ишончини оқламаган депутатларни қачириб олиш; ижрок ва бошқа органларнинг ишини назорат қилиб туриш; граждандарни бошқарувда иштирок этишга кенг жалб қилиш тобора тўлароқ амалга оширилиши керак.

Партия бошқарувни, давлат қарорларини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш жарайида демократлаштириш йўлини оғимлай амалга ошириб боради, бу мазкур қарорларнинг энг мақбул вариантларини танлаб олиш, меҳнаткашларнинг турли фикрларини, тақлифларини ҳисобга олиш ва таққослашни таъминлайди. Меҳнат коллективларида, Советларнинг доимий комиссияларида, касоба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларида муҳома қилингандан кейингина қарор қабул қилиниши мумкин бўлган масалалар доираси кенгайтирилади. Энг муҳим қонуний лойиҳалари ва қарорлар умумхалқ муҳомакасига ва овозига қўйиб турилади. Саяловчиларнинг нақзаларини, граждандарнинг аризалари ва тақлифларини умумлаштириш ва амалга ошириш, жамоатчилик фикрини ўрганиш системасини бундан буюн ҳам такомиллаштириш, қабул қилинган қарорлар ва уларнинг бажарилиши натижалари тўғрисида аҳолини кўпроқ хабардор қилиб туриш лозим бўлади.

Ишлаб чиқариш ва социал-маданий қурилишнинг бошқаришга онд барча масалаларда меҳнат коллективларининг ҳуқуқларини кенгайтириш ва активлигини ошириш алоҳида аҳамият касб этмоқда. Умумий йиғилишлар ва меҳнат коллективлари кенашларининг рол, уларнинг қарорларини бажариш учун маъмуриятнинг масъулияти оширилади, мас-терлар, участка бошчиқларининг, ишлаб чиқариш бошқа бўлиналари раҳбарларнинг сайланадиган бўлишига ўттилади. Давлат аппаратининг, барча бошқарув органларининг иш-ни такомиллаштириш—катта аҳамиятга эга бўлган ишдир. Совет аппарати халққа хизмат қиладди ва халққа ҳисоб бериб туради. У малакали ва оператив бўлиши керак. Бошқарув аппарати илчамлаштириш ва арзонлаштиришга, ортқица

V. ҒОЯВИЙ-ТАРБИЯВИЙ ИШ, МАОРИФ, ФАН ВА МАДАНИЯТ

Партия мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жаддаллаштириш учун марксча-ленинча иде

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Давом. Бош 3, 4, 5, 6-бетларда).

онгли муносабатда бўлиш руҳида тарбияланиш, уларни маънавий маданият дурдоналарида янада тўлароқ баҳраманд қилишни, социалистик турмуш тарзига эид бўлган ҳуқуқаторни батамом тутатишни идеология ишнинг асосий масаласи деб ҳисоблайди.

Партия шунга таянадики, инсон тарбияси унинг халқ бахт-саодати йўлидаги бунёдкорлик меҳнатида, ижтимоий ҳаётда, социал-иқтисодий ва маданий қурилиш вазифаларини ҳал этишда амалий иштирокидан ажралмасдир. Ҳоқелиндан, унинг реал проблемаларидан ажралиб қолмиш гоъвий-тарбиявий ишни мавҳум маърифатчилик, қуруқ сафсата-бозликка айлантириб қўяди, уни коммунистик бунёдкорлик-

Гоъвий-тарбиявий иш соҳасида

Илмий дунёқарашни шакллантириш. Социализм совет жамиятининг маънавий ҳаётида илмий дунёқараш ҳукмронлигини таъминлайди. Унинг негизини фалсафий, иқтисодий ва социал-сиёсий қарашларнинг яхлит ва мукамал системаси бўлиши марксизм-ленинизм ташкил этади. Марксизм-ленинчи назарини совет жамияти ҳаётидаги янги ҳодисаларни ўрганиш ва умумлаштириш, социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатларнинг, жаҳон коммунистик, ишчилар, миллий-озодлик ва демократик ҳаракатларнинг таърибасини ҳисобга олиш, табиий, техникавий ва ижтимоий фанларнинг ютуқларини таҳлил этиш негизида янада иқодий ривожлантиришни партия ўзининг жуда муҳим вазифаси деб ҳисоблайди.

КПСС барча совет кишилари марксизм-ленинчи таълимоти чўқур эгаллаб олишлари тўғрисида, ўзларининг сиёсий маданиятларини оширишлари, партиянинг сиёсатини ишлаб чиқишда оғли иштирок этишлари ва уни фаоллик билан ҳаётга татбиқ қилишлари тўғрисида доимо ғамхўрлик қила боради.

Меҳнат тарбияси. Партия ҳар бир совет кишида меҳнатга у хоҳ ақлий, хоҳ жисмоний бўлсин, чуқур меҳр-муҳаббатни ва умум манфаатни йўлида ҳалол меҳнат қилишга тайёр турлини шакллантиришни тарбиявий ишнинг марказига қўяди. Меҳнат—жамият моддий ва маънавий бойлигининг асосий манбאי, кишининг социал обрў-эътиборини баҳолайдиган асосий мезон, унинг муқаддас бурчи, шахсни коммунистик руҳда тарбиялашнинг негизидир. Партия бундан буён ҳам ҳалол, серунум меҳнатнинг қадр-қимматини ошириш тўғрисида, ишда ташаббускорлик ва иқодкорликни ривожлантириш, меҳнатга коммунистик муносабат асосларини мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилаверади.

Коммунистик ахлоққа қарор топтириш. Коммунизм сари аста-секин олға бориш шароитида революцион кураш мақсадларига, коммунизм идеалларига садоқатга асосланган энг инсонпарвар, адолатли ва олижаноб коммунистик ахлоқнинг иқодий потенциални тобора тўлароқ намоён бўлади. Бизнинг ахлоқимиз умуминсоний маънавий бойликларини ҳам, кишиларнинг ахлоқий нормалари ва улар ўртасида эксплуатация қарши, озодлик ва социал тенглик, бахт-саодат ва тинчлик учун кул асприк кураш жараёнида халқ оммаси яратган муносабатларини ҳам ўз ичига олади.

КПСС қўйидаги коммунистик ахлоқнинг қарор топиши учун ҳаракат қилади:

— **коллективчилик ахлоқи.** Унинг асосий принциплари: «Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун» деган ғоядан иборатдир. У худбинлик, ўзини ва ўз манфаатини кулашни рад этади, умумхалқ, коллектив ва шахсий манфаатларини ўзиде уйғуллаштиради;

— **инсонпарварлик ахлоқи.** У меҳнатнаш инсонни улуғлайди, унга чуқур ҳурмат билан сугорилган бўлиб, инсоннинг қадр-қимматида қилинадиган хуружларга мурасасиздир. У кишилар ўртасида чинакам инсоний муносабатларни—ўртоқларча ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам муносабатларини, шахсий ва ижтимоий ҳаётда хайрхоҳлик, ҳалоллик, софдиллик ва келтиришнинг қарор топтиради;

— **таъсирчан фаол ахлоқ.** У инсонни янги меҳнат ва иқодий зафарларга, коллектив ва бутун мамлакат ҳаётида сидқидилдан иштирок этишга, социалистик турмуш тарзига эид бўлган барча нарсаларга фаол қарши чиқишга, коммунистик идеаллар учун қатъият билан курашишга ундайди.

Ватанпарварлик ва интернационализм руҳида тарбиялаш. Партия совет кишида Октябр Ватанига, ўзи туғилдиб ўсган заминга меҳр-муҳаббат, жаҳонда биринчи социалистик давлатнинг тарихий ғалабалари учун фахрлини туйғуларининг пролетар, социалистик интернационализм, қардош мамлакатларнинг меҳнаткашлари билан, империализмга қарши, социал тараққиёт ва тинчлик учун кураш олиб бораётган барча кишилар билан синфий бирдамлик туйғуларин билан уйғун намоён бўлиши борасида бундан буён ҳам тинмай иш олиб бораверади.

Партия, бизнинг давлатимиз, ҳар бир совет кишида СССРдаги барча миллатлар ва элатларни бирлаштирувчи дўстлик ва қардошлик туйғуси, миллатларро юксак алоқа маданияти сингдирилшидан, миллатчилик ва шовинизм, миллий маҳдудлик ва миллий худбинлик қўрилишларига, турмушни коммунистик янгилашга ҳалақит бераётган урф-одатлар ва феъ-латворларга нисбатан мурасасизлик ҳис-туйғуларини сингдирилшидан манфаатдордирлар.

Ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси, социалистик Ватанин ҳимоя қилишга, бунинг учун ўзининг бутун куч-ғайратини,

Халқ маорифи соҳасида

Партия ҳам жисмоний, ҳам ақлий меҳнатга қобилиятли, халқ ҳўналишида, ижтимоий ва давлат ҳаётининг турли соҳаларида, фан ва маданият жабҳаларида актив фаолият қў-

нинг муҳим вазифаларидан четта бўриб юборади. Идеологик фаолият ижтимоий практика билан мустаҳкам боғланганлиги, гоъвий-назарий мазмунининг теранлиги билан ажралиб туриши, ички ва халқаро ҳаётдаги реаллиқни, меҳнат-кашларнинг ўсиб бораётган маънавий эҳтиёжларини тўла ва аниқ ҳисобга олиши одамларга яқинроқ, ҳаққоний, далилларга асосланган, конкрет бўлиши лозим.

Сўз ва иш бирлиги — бутун партия ва давлат фаолиятининг жуда муҳим принципи бўлиб, гоъвий-тарбиявий иш олди-га ҳам қўйиладиган зарур талабдир. Бу ишда фаол иштирок этиш барча раҳбар кадрларнинг вазифаси, ҳар бир коммунистнинг бурчидир.

Партия қўйидаги вазифаларини илгари суради.

агар лозим бўлса, ҳаётини ҳам бағишлашга шайлик туйғусини ҳосил қилиш гоъвий-тарбиявий ишнинг муҳим вазифаси бўлиб қолаверади.

Хўкумий тарбия. Партия шахсда юксак гражданлик туйғусини, совет қонунларига ва социалистик турмуш қоидаларига ҳурмат, социалистик қонун бузилишининг ҳар қандай қўрилишларига мурасасизлик, ҳўқуқ-тартиботни муҳофаза қилишда актив қатнашишга шай бўлиб туриш туйғусини тарбиялашга катта аҳамият беради.

Атеистик тарбия. Партия дунёни илмий материалистик тушунишни кенг ёйиш, диний хўрофотларни бартараф этиш учун динга ишонувчиларнинг ҳис-туйғуларини таҳқирланишига йўл қўймаган ҳолда гоъвий таъсир воситаларидан фойдаланади. Партия виждон эркинлигининг Конституцияда белгиланган гарантйаларига оғишмай риоя қилинишни ёқлаб, диндан жамият ва шахс манфаатларига зарар етказадиган ҳолда фойдаланишга уринишларни қоралайди. Кишиларнинг меҳнат ва ижтимоий активлигини ошириш, уларни матрфатли қилиш, янги совет маросимларини ва одатларини кенг ёйиш — атеистик тарбиянинг энг муҳим таркибий қисмидир.

Коммунистик тарбия иш эт идеология ва ахлоқ қўрилишларига қарши, кишилар онгида ва ҳуқ-латворида сақланиб келаётган ўтмиш сарқитлари билан, шунингдек, ижтимоий ҳаётининг турли соҳаларидаги амалий ишларда рўй бераётган камчиликлар билан, етилган проблемаларни кечикчи ҳал этиш билан боғлиқ барча салбий ҳодисаларга қарши кураш билан қамбарчас боғлиқдир. Партия меҳнат интизомининг бузилишига, ўғирлик ва порахўрликка, чайқовчилик ва техникхўрликка, ичкиликбозлик ва безориликка, хўсусий мулчилик психологияси ва таъмайлриликка, лаганбардорлик ва хўшомадўғиликка изчил ва қатъият билан барҳам беришга биринчи даражали эътибор беради. Бу иллатларга қарши курашни учун жамоатчилик фикри обрўсидан ҳам, қонун қудидан ҳам тўла-тўқис фойдаланиш лозим.

Бўружа идеологиясига қарши кураш. Халқаро майдонда икки дунёқараш ўртасидаги ғоят кескин кураш жаҳондаги икки система—социализм билан капитализмнинг бир-бирига қарама-қаршилигини акс эттиради. КПСС халқларга реал социализм тўғрисидаги, Совет Иттифодининг ички ва ташқи сиёсати тўғрисидаги ҳақиқатни етказишни, совет турмуш тарзини актив пропаганда қилишни, империализмнинг халққа қарши, ғайри инсоний характерини, унинг эксплуататорлик моҳиятини ҳўжумкорлик билан далиллар асосида очиб беришни ўзининг вазифаси деб ҳисоблайди. У совет кишиларига юксак сиёсий онглиқликни ва ҳўшёрликни, ижтимоий ҳодисаларни аниқ синфий нўқтан назардан баҳолай билиш, социализм идеаллари ва маънавий бойликларини ҳимоя қилиш қобилиятини тарбиялайди.

Жамият ҳаётида оммавий ахборот ва пропаганда воситаларининг роли кўчаймоқда. КПСС уларнинг ички ва халқаро ҳаёт тенденциялари ва ҳодисаларини иқтисодий ва социал жараёнларни чуқур таҳлил қилиб боришларига, барча янги, илғор нарсаларни актив қўллаб-қувватлашларига, кишиларни тўқилантираётган долзарб проблемаларни кўтариб чиқишларига ва уларни ҳал этиш йўлларини қўрсатишларига эриша боради. Матбуот, телевидение ва радиоэътиштириш ишн чиқишларнинг сиёсий жиҳатдан аниқ-равшанлиги ва муайян мақсадга қаратилганлиги, мазмунан теранлиги, оперативлиги, ахборотга бойлиги, жоизбардорлиги ва соддалиги билан ажралиб туриши керак. Партия бундан буён ҳам матбуотини, барча оммавий ахборот ва пропаганда воситаларини фаол қўллаб-қувватлашларига ва уларга ёрдам бераверади.

Телевидениени ривожлантиришга, ахлоқининг радио ва телепрограммалар билан қамраб олинишини ҳар томонлама кенгайтиришга, эшитиришлар ва қўрсатувларнинг мазмундорлигини, гоъвий-бадийий савиясини ва жоизбардорлигини оширишга алоҳида эътибор берилади.

Гоъвий-тарбиявий ва пропаганда ишда қуруқ сафсатабозлик, дабдабасозлик, расмийчилик қўрилишларини қатъий билан бартараф этиш лозим. Унинг барча форма ва воситалари партия, давлат органлари, жамоат ташкилотлари ишнинг кенг ошқоралигини, одамлар билан мулоқотларнинг бевоситалиги ва очик-ойдинлигини, ижтимоий фикрни тўғри шакллантиришга ва унинг амалий ишларга таъсирини оширишни таъминлаган ҳолда оммани мамлакат олдида турган вазифаларни бажаришга сафарбар этишга ёрдам бериш керак. КПСС идеология ишнинг моддий базасини мустаҳкамлаш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилади.

сатишга қўдир онгли, билимдон кишиларни тарбиялаш ва тайёрлаш йўлини изчил ўтказмоқда. СССРда барпо этилган чинакам халқ мактаби барча граждандар учун би-

УЧИНЧИ ҚИСМ

КПССнинг ХАЛҚАРО МАЙДОНДАГИ, ТИНЧЛИК ВА СОЦИАЛ ТАРАҚҚИЁТ УЧУН КУРАШДАГИ ВАЗИФАЛАРИ

КПССнинг халқаро сиёсати социалистик жамиятнинг инсонпарварлик табиятидан келиб чиқади. Бу жамият эксплуатация ва аулдан ҳалос бўлган, урушлар чиқишидан манфаатдор синфлар ва социал группалардан холи жамиятдир. КПСС халқаро сиёсати партиянинг мамлакат ичкаридаги туб, стратегик вазифалари билан қамбарчас боғланган бўлиб, совет халқининг бунёдкорлик меҳнати билан шўғулланиши, барча халқлар билан тинчликда яшайдан иборат яқдил муддосини ифодалайди.

КПСС халқаро сиёсатининг бош мақсадлари ва йўналишлари қўйидагилардан иборат:

— СССРда социалистик жамиятни тақомиллаштириш ва коммунизм сари силкиш учун қўлай ташқи шароитларни таъминлаш; жаҳон уруши хавфини тутатиш, ялли хавфсизликка ва қуролсизланишга эришиш;

— СССРнинг қардош социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлигини оғишмай кенгайтириш ва чуқурлаштириш, жаҳон социализм системасини мустаҳкамлаш ва тараққиёт этиришга ҳар томонлама қўмаклашиш;

— озодликка эришган мамлакатлар билан тенг ҳўқуқли, дўстона муносабатларини ривожлантириш;

— СССРнинг капиталистик давлатлар билан муносабатларини тинч-тотув янаш, амалий, ўзаро манфаатли ҳамкорлик асосида давом эттириш ва ривожлантириш;

I. СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАР БИЛАН ҲАМКОРЛИК

КПСС совет Иттифогини билан бошқа социалистик мамлакатлар ўртасидаги дўстона алоқаларини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлашга биринчи даражали аҳамият беради.

Партия СССРнинг жаҳон социалистик системасидаги барча давлатлар билан мустаҳкам ўртоқларча муносабатларига ва ҳар томонлама ҳамкорликка янгиллади. КПСС социализм мамлакатларининг жипслиги шу мамлакатлардан ҳар бирининг манфаатларига ва уларнинг муштарак манфаатларига мос бўлиб тушунишга, тинчлик ишига, социалистик идеалларнинг тантамасига хизмат қилишга асосланади.

Партия Совет Иттифогининг социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари билан дўстлигини ҳар томонлама мустаҳкамлаш, алоқаларини ривожлантириш ва тақомиллаштириш ҳақида алоҳида ғамхўрлик қилади.

Бу мамлакатлар ҳар томонлама ҳамкорлигининг ҳаракатлантирувчи кучи — уларни идора қилувчи коммунистик ва ишчи партиялардир. Қардош мамлакатлар коммунистларини жипслигини мустаҳкамлаш, жамиятга раҳбарлик практикисини ўзаро бойитиш мақсадида КПСС партияларини Марказий Комитетларидан тортиб бошлангич партия ташкилотларига уларнинг ҳамма бўғинларини қамраб оладиган

лимлар сари йўл очиб берди, тарихан қисқа муддат ичида ялли саводсизлиқни тутатиш ва умумий ўрта таълимга ўтиш имконини берди.

КПСС социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш эҳтиёжлари, коммунистик қурилиш истиқболлари, фан ва техника тараққиёт олға сураётган талабларга мувофиқ равишда халқ маорифи системасини тақомиллаштиришнинг давом эттиради. Мамлакатда амалга оширилаётган умумий таълим ва ҳўнар мактаби ислохоти ягона меҳнат поли-техника мактаби тўғрисидаги ленинчи принципларни иқодий ривожлантиришга асосланган бўлиб, ёшларга таълим ва тарбия бериш савиясини янада юқори кўтаришга; уларни мустақил меҳнат фаолиятига тайёрлашни яхшилаш, аста-секин умумий профессионал таълимга ўтишни амалга оширишга қаратилган. Мактаб ўқувчиларга Ватанга муҳаббат, коллективизм, катталарга, ота-оналар ва ўқитувчиларга ҳўрмат туйғусини сингдиришга, ёш авлодин ўқиш ва меҳнат сифати учун, ўз ҳуқ-латвори учун юксак масъулият руҳида тарбиялаш, ўқувчиларнинг ўз-ўзини бошқарувини ривожлантиришга даъват этилгандир. Белгиланган чора-тадбир-

Фан соҳасида

Фан ишлаб чиқарувчи кўчларни ривожлантиришда ва ижтимоий муносабатларни тақомиллаштиришда, техника ва технологиянинг принципал янги хилларини яратишда, меҳнат умидорлигини оширишда, ер ости бойликларини, океан, космосни ўзлаштиришда, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва қўрнамлаштиришда тобора кўпроқ роль ўйнайди.

Партиянинг фан соҳасидаги сиёсати билимнинг барча тармоқларини жадал равишда топтириш учун қўлай шарт-шароитлар яратишга, кадрларни, моддий ва маънавий ресурсларни йўл-жаллаётган иқтисодий ва социал мақсадларга эришиш, жамиятнинг маънавий ривожланишини жадаллаштириш, мамлакатнинг ишончли мудофаа қудратини таъминлаш лозим бўлган энг истиқболли йўналишларга жамлашга қаратилгандир.

Диалектик-материалистик методология табиий-илмий ва социал билишнинг принципал, сингалган негизан бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Уни бундан буён ҳам иқодий ривожлантириш, тадқиқотчилик ишда ва ижтимоий практикада оқилона қўланиш керак.

Совет фани фан-техника тараққиётининг муҳим йўналишлари бўйича етакчи позицияларни эгаллашга, жорий ҳада истиқболли ишлаб чиқариш ва социал-иқтисодий проблемаларнинг самарали ва долзарб ечимларини топишга даъват этилгандир. Изланишлар, фундаментал тадқиқотларни илдароқ ривожлантиришни таъминлаш, илмий гоъяларнинг халқ ҳўжалигида ва инсон фаолиятининг бошқа соҳаларида тезроқ моддий ифодасини топишга эришиш муҳимдир. Фан билан ишлаб чиқариш интеграциясининг, фан-техника тараққиётини бошқаришнинг ташкилий-ҳўжалик формалари мунтазам тақомиллаштирилиб бориши, ақтуал амалий тадқиқотлар ва тақриб-конструкторлик ечимлари кенгайтирилиши, уларнинг самарадорлиги оширила бориши лозим. Академик, олий ўқуш юрлари ва тармоқ фанларининг ўзаро ҳамкорлигини изчиллик билан мустаҳкамлаш керак.

Жамиятшуносларнинг диққат-эътибори жаҳон тараққиёти, СССРда, бошқа социалистик мамлакатларда янги жамиятнинг барпо этиш таърибасини, социализм шароитида ишлаб чиқарувчи кўчлар ва ишлаб чиқариш муносабатлари, мод-

Маданий қурилиш, адабиёт ва санъат соҳасида

Халқаро миёёсда эътироф қилинган чинакам халқуқли қўмиллаштириш совет маданиятининг барпо этилганлиги—тузувчи маданият тарихий ютуғидир. Унинг қудратли таъсир манбалари ҳаёт ҳақиқатига, социализм ва коммунизм идеалларига содқидиллиги, инсонпарварлиги ва оптимизмда, халқ билан алоқасининг мустаҳкамлигидир.

КПСС меҳнаткашлар оммасининг маънавий ва моддий маданият бойликларини тўлароқ ва чуқуроқ ўзлаштиришга, уларни бадий иқодкорликка актив жалб этишга катта аҳамият беради. Партия маданий қурилишнинг ленинчи принципларига изчил амал қилган ҳолда меҳнаткашларни, ёш авлодин Ватан ва жаҳон бадий маданиятининг энг яхши намуналарини асосида эстетик тарбиялаш тўғрисида ғамхўрлик қилади. Эстетик завқланиш меҳнат илҳомини янада жўш урдиради, инсонни улуғлайди ва унинг турмушини беазади.

Маданият жаҳонси аҳоли турли категорияларининг тобора ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондириши, халқнинг бадий ҳаваскорлик иқодий учун зарур имкониятларни таъминлаши, қўбилишларини ривожлантириш, социалистик турмуш тарзини бойитиши, соғлом эҳтиёжлар ва юксак эстетик дидини тарбиялаш лозим. Партия маданий-маърифий ишнинг мазмунини ва методларини муттасил тақомиллаштириб боришни, унинг моддий базасини мустаҳкамлашни, қишлоқда ва янги ўзлаштирилаётган районларда маданий қурилишни жадаллаштиришни ана шу вазифаларни муваффақиятли бажаришнинг зарур шарти деб ҳисоблайди.

Партия адабиёт ва санъатнинг ролини оширишга ҳар томонлама ёрдам қўрсатаверади. Адабиёт ва санъат халқ манфаатларига, коммунизм ишига хизмат қилиши, миллионлаб кишилар учун қувонч ва илҳом манбаи бўлиши, уларнинг иродаси, туйғуси ва ўй-фикрини ифодалаши, уларнинг гоъвий баркамол бўлиши ва маънавий тарбияланишига актив ёрдам бериши зарур.

Халқ ҳаёти билан алоқани мустаҳкамлаш, социалистик во-

ларни амалга ошириш жараёнида ҳўнар ва умумий таълим мактабларининг янада ривожланиши ва яқинлашуви, келгусида эса уларнинг бир-бирига қўшилиб кетиши рўй беради.

Фан-техника талаблари ва социал тараққиёт талабларига мувофиқ равишда ўрта махсус ва олий таълим системаси янада ривожлантирилади. У ишлаб чиқаришнинг, фан ва маданиятнинг эҳтиёжларига сезирлик билан ва ўз вақтида жавоб бериши, халқ ҳўжалигининг юксак профессионал тайёрларлини, гоъвий-сиёсий етуқлиқни, ташкилотчилик ва бошқариш фаолияти қўнимчаларини ўзиде уйғуллаштирган мутахассисларга бўлган талабни қондириши лозим. Партия маала ошириш-системасини ривожлантиришга катта эътибор беради, бу система сиртки ва кечки таълим билан биргаликда барча меҳнаткашларга билим олишни давом эттириш, билимларини тўхтовсиз бойитиш ва янгилаш, умумий маданият ва профессионал савиясини узлўксиз ўстириш учун қўлай имкониятлар яратида.

Партия педагог кадрлар тўғрисида, бутун маориф системасининг моддий базасини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш тўғрисида тинимсиз ғамхўрлик қилади.

дий ва маънавий жабҳалар диалектикасини, коммунистик формациянинг қарор топиш қўнақларини, унинг олий босқич сари тадрижий ҳаракат қилиш йўллари ва воситаларини ўрганишга ва ҳар томонлама таҳлил қилишга қаратилиш лозим. Социалистик жамиятнинг объектив зиддиятларини илмий таҳлил қилиш, уларни ҳал этиш юзасидан асосли таъкидлар, ишончли иқтисодий ва социал прогнозлар ишлаб чиқиш—тараққиётнинг ҳозирги босқичида ижтимоий фанларнинг кечиктириб бўлмайдиган вазифасидир.

Коммунистик, ишчилар, миллий-озодлик ҳаракатларида, капиталистик жамиятда юз бораётган жараёнлар чуқур ўрганилишга мўжоздир. Жаҳон тараққиётининг бориши инсоният олдида қўллаб оламшўмул масалаларни қўймоқда. Илмий тафаккур ана шу масалаларга тўғри жавоб топиб бериши керак. Бўружа идеологиясига қарши, ревизионизм ва догматизмга қарши кураш ижтимоий фанининг муҳим вазифаси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

Партия фанда дадил изланишни, гоъялар ва йўналишлар муносабатини, самарали мунозараларни қўллаб-қувватлайди. Схολастик мулоҳазалар ҳам, дадил назаарий умумлашмалардан ўзини олиб қотган ҳолда фактларнинг пассив қайд этиб қўй қолмиш, конъюнктурачилик, реаллидан ажралганлик ҳам фанга ётдир. Ҳозирги замон проблемаларининг мураккаб комплекс характери ижтимоий, табиий ва техник фанларнинг интеграциясини чуқурлаштиришга тақозо қилади. Фанининг ташкил этилишини, шундай формаларини янада кенг ривожлантириш лозимки, улар ақтуал проблемаларни фанларро тадриқ қилиш, илмий кадрларнинг зарурий ҳаракатчанлигини, илмий муассасалар, структурасининг ихчамлигини, тадқиқотлар ва социал ривожламарадорлигини таъминласин. Иқтисодий ва амалга оширишда уларнинг иш планларини тузиш ва амалга оширишда уларнинг ролини ошириш керак. Фанга доимий равишда янги кўчларнинг, шу муқоладан ишлаб чиқариш жабҳаларидан янги кўчларнинг келиб туриши, олимларнинг иқодий имкониятларини қондириш, олимларнинг ишлаб чиқишга қўшган реал ҳиссасига мувофиқ равишда рағбатлантириб бориш — фан тараққиётининг зарур шартидир.

қелики ҳаққоний ва юксак бадий акс эттириш, янги, илғор нарсаларни жўшқиллик билан ёркин очиб бериш ва жамиятнинг олға қараб ҳаракат қилишга ҳалақит бераётган барча нарсаларни эҳтирос билан фож қилиш — адабиёт ва санъатни ривожлантиришдаги бош йўналишидир.

Социалистик реализм санъати халқчилик ва партиявийлик принципларига асослангандир. У ҳаётини ҳаққоний бадий акс эттиришдаги дадил новаторлиқни Ватан ва жаҳон маданиятининг барча илғор анъаналаридан фойдаланиш ва бу анъаналарни ривожлантириш билан бирга қўшиб олиб боради. Адабиёт ва санъат арбоблари олдида чинакам ёркин иқод қилиш, ўз маҳоратларини ошириш, хилма хил реалистик формалар, услуб ва жанрларни янада ривожлантириш учун кенг уфқлар очиб қўйилган. Халқнинг маданий савияси ўса борган сари санъатнинг жамият ҳаётига, унинг маънавий психологик муҳитига таъсири кўчая боради. Бу иқоднинг гоъвий йўналиши асарларнинг бадий таъсир кучини ошириш учун маданият арбобларининг масъулиятини кучайтиради.

КПСС истедод эгалларини авайлаб асради, бадий изланишга ҳўрмат билан муносабатда бўлади. Айни пайтда у иқодий союзоларга, жамоатчилик фикрига, марксизм-ленинчи бадий таъкидга таянган ҳолда гоъсийлик ва дунёқарашдаги бефарқлик, эстетик жиҳатдан гоърлик қўрилишларига қарши ҳаммаша курашиб келди ва бундан кейин ҳам курашаверади.

Совет маданияти халқларнинг ўзаро бир-бирини тушунишга ва яқинлашувига ёрдам беради, империализмга, реакцияга ва урушга қарши курашда фаол иштирок этади. У социалистик жамият маънавий ҳаётининг гоъвий бойлиги ва кўп қирраллигини, унинг реал инсонпарварлигини ўзиде муассамлаштирган ҳолда жаҳон маданиятининг бойлигини, ўзини инсоният маънавий тараққиётининг қудратли омилли сифатида, келгуси коммунизм маданиятининг тимсоли сифатида тобора тўлароқ намоён этади.

берин, догматик ва ревизионистик қарашларга қарши курашиш, мана шу вазифаларнинг ҳаммаси коммунистлар бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилган тақдирдагина муваффақиятлдор ҳал этилади.

КПСС бошқа қардош партиялар билан биргаликда социалистик ҳамдўстлиқнинг бирлигини мустаҳкамлашни, унинг қ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Давоми. Бош 3, 4, 5, 6, 7-бетларда).

Идора қилувчи Коммунистик ва ишчи партияларнинг марксизм-ленинзм таълимийоти содиқлиги, шу таълимотнинг ижодий қўлланлиши; партияларнинг кенг меҳнаткашлар оmmasи билан мустаҳкам алоқаси, уларнинг жамиятдаги обрў-эътибори ва раҳбарлик роли мустаҳкамланиши, партия ва давлат турмушининг ленинча нормаларига қатъий риоя этилиши, социалистик ҳалқ ҳокимиятининг ривожлантирилиши; реал вазиятнинг сергак эътиборга олинishi, вужудга келаятган проблемаларнинг ўз вақтида, илмий асослаб ҳал этилиши; бошқа қардош мамлакатлар билан муносабатларнинг социалистик интернационализм принциплари негизига қурилиши — жаҳон социализми муттасил муваффақиятли ҳаракат қилишининг энг муҳим омиллари эканлиги

II. ОЗОДЛИККА ЭРИШГАН МАМЛАКАТЛАР БИЛАН МУНОСАБАТЛАРНИ МУСТАҲКАМЛАШ

КПСС собиқ мустамлака ва ярим мустамлака мамлакатларга нисбатан ўз сиёсатини белгилаганида шунга асосланиди, илгари асосатда бўлган халқларнинг мустақиллиги йўлига кириши ва ўнлаб янги давлатларнинг вужудга келиши, уларнинг жаҳон сиёсати ва экономикасидаги салмоғининг ошиши — ҳозирги даврнинг ўзига хос белгиларидан биридир. В. И. Ленин башорат қилганидек, озодликка эришган халқлар бутун инсониятнинг тақдирига катта роль ўйнайдилар. **КПСС бу халқларнинг ошиб боруви таъсири тинчлик ва социал тараққиёт ишига тобора кўпроқ қўмаклашиниш**ни ёқлаб чиқаради.

Партия Совет Иттифоқининг озодликка эришган мамлакатлар билан алоқаларини кенгайтириш йўлини изчилик билан ўтказди, мустамлака қулгининг машаққатли, ҳўрдовчи зулмини бошдан кечирган халқларнинг мудоаоларига чўқур хайрихоҳлик билан қарайди. Совет Иттифоқи яну мамлакатлар билан ўз муносабатларини уларнинг мустақиллигини қатъий ҳурмат қилиш ва тенг ҳуқуқлилик асосига қуради, бу мамлакатларнинг империализмнинг янги мустамакачилик сиёсатига қарши, мустамлакачилик қолдиқларига қарши, тинчлик ва ялпн хавфсизлик учун курашини қўллаб-қувватлайди.

Партия социалистик йўлни кўзаловчи мамлакатлар билан бирдамликка, сиёсий ва иқтисодий ҳамкорликка катта аҳамият беради. Ҳар бир халқ янги жамият қуриш учун зарур моддий-техникавий базани асосан ўз кучи билан вужудга келтиради, омманинг фаровонлиги ва маданиятини оширишга эришади. Совет Иттифоқи шу йўлдан бораётган халқларга ҳўжалик ва маданий қурилишда, миллий кадрлар тайёрлашда, мудофаа қобилиятини оширишда ва бошқа соҳаларда ўз имкониятларига яраша ёрдам бериб келди ва ёрдам бераверади.

КПСС озодликка эришган мамлакатларнинг революцион-демократик партиялари билан муносабатларини чуқурлаштиради. Улар орасида ўз фаолиятини илмий социализм асосида қуришга интиляётган партиялар билан, айниқса, мустаҳкам ҳамкорлик таркиб топи. КПСС империализмга қарши ва ватапарварлик позицияларида турган барча миллий-тараққиёлирвар партиялар билан алоқаларни ривожлантириш тарафдорлидир.

СССРнинг озодликка эришган мамлакатлар билан муносабатлари практикаси капиталистик йўлдан бораётган ён давлатлар билан ҳам ҳамкорлик қилиш учун реал замин мавжудлигини кўрсатди. Бу — тинчлиқни сақлашдан, халқаро хавфсизлиқни мустаҳкамлашдан ва қуролашни пойғасини тўхтатишдан умумий манфаатдорлидир. Бу — халқларнинг манфаатлари билан империалистларнинг зуравонлик ва экспансия сиёсати ўртасида кескинлашиб бораётган зид-

III. КАПИТАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАР БИЛАН МУНОСАБАТЛАР. МУСТАҲКАМ ТИНЧЛИК ВА ҚУРОЛСИЗЛАНИШ УЧУН КУРАШ

КПСС шунга асосланадиги, ҳозирги дунё бир-бирига зид бўлган икки ижтимоий системаларга бўлиган, бу системалар ўртасидаги тарихий низо тинч йўл билан ҳал этилиши мумкин ва лозим. Социализм ўз афзалликларини қурол кучи билан эмас, балки ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларидаги намуна кўчи билан—экономика, фан ва маданиятнинг жадал ривожлантириш билан, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини ошириш, социалистик демократияни чуқурлаштириш билан исботламакда.

Совет коммунистлари келажак социализмни эканлигига аминдирлар. Ҳар бир халқ социал ва миллий зулмдан холи жамиятга, чинакам тенг ҳуқуқлилик ва чинакам демократия жамиятида яшашга муносибдир. Ўзини эксплуатациядан ва адолатсизликлардан халос қилиш—маслум ва эксплуатация қилинаётган халқнинг суверен ҳуқуқидир. Революциялар — ҳар бир мамлакатдаги ижтимоий ривожланишнинг, синфий курашнинг қонуниятли натижасидир. КПСС революцияни «экспорт» қилишни, уни ташқаридан бирон бир мамлакатга тикиштиришни принципиал жиҳатдан номақбул деб ҳисоблаб келди ва ҳозир ҳам шундай деб ҳисоблайди. Бирок, контрреволюцияни «экспорт» қилишининг ҳар қандай формалари ҳам халқларнинг ўз хоҳиш-иродасини эркин изҳор қилишига, уларнинг ўз ривожланиш йўлини мустақил танлаб олиш ҳуқуқига жуда қўпоа таъовузидир. Совет Иттифоқи тарих жараёнини зуравонлик билан тўхтатиб қолшш ва тескари бўриб юбориш йўлидаги уринишларга қатъий қарши туради.

Халқларнинг манфаатлари давлатлараро муносабатларнинг тинч мусобақа ва тенг ҳуқуқли ҳамкорлик ўзанага солиб юборилишини талаб қилади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш ленинча принципларини изчилик билан қатъий ҳимоя қилади. КПССнинг тушунишча, тинч-тотув яшаш сиёсати: урушдан воз кечиши, низоли масалаларни ҳал этиш воситаси сифатида куч ишлатишдан ёни куч билан дўқ қилишдан воз кечиши, уларни музокаралар йўли билан ҳал этиши; бир-бирининг ички ишларига аралашмаслиқни ва бир-бирининг қонуний манфаатларини ҳисобга олиши; халқларнинг ўз тақдирини ўзи мустақил ҳал этиш ҳуқуқини; давлатларнинг суверенитети, территориал бутунлигини ва уларнинг чегаралари бузилмаслигини қатъий ҳурмат қилиш; тўла тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро манфаат асосидаги ҳамкорлиқни; халқаро ҳуқуқнинг ҳамма эътироф этган принциплари ва нормаларидан, тузилган халқаро шартномалардан келиб чиқадиган мажбуриятлар виждонан бажарилишини назарда тутати.

Совет Иттифоқи капиталистик давлатлар билан ўз муносабатларини қурадиган фундаментал асослар мана шулардан иборат. Бу асослар СССР Конституцияси билан мустаҳкамланган.

КПСС халқаро муносабатларда давлатлараро муносабат-

СССРнинг, бутун жаҳон социализмнинг тажрибаси кўрсатиб турибди.

Социализм мамлакатларидан ҳар бирининг ҳусусиятлари, уларнинг иқтисодий даражаси, катта-кичиклиги, тарихий ва миллий анъаналари қандай бўлмасин ҳаммасининг синфий манфаатлари битта. Социалистик мамлакатларни бирлаштириб, жипслаштириб турган жиҳатлар асосий бўлиб, уларни айириши мумкин бўлган жиҳатлардан беқийс кўндир.

КПСС шунга аминдирки, социализм мамлакатлари тенг ҳуқуқлиликка ва миллий манфаатларни ўзаро ҳурмат қилишга тўла-тўқис риоя этиб, тобора кўпроқ бир-бирини тушуниш ва яқинлашиш йўлидан бораверади. Партия шу тарихий прогрессив жараёнга қўмаклашаваради.

диртадир. Бу — ёш давлатлар Совет Иттифоқи билан сиёсий ва иқтисодий алоқалар ўзларининг мустақиллигини мустаҳкамлашга қўмаклашиниши аниглаб етишидир.

Озодликка эришган мамлакатлар бир-биридан қанчалик фарқ қилмасин, улар қайси йўлдан бормасин, уларнинг халқларини мустақил ривожланиш, ўз ишларини аниқлаб-йилларинг аралашувисиз ҳал этиш истаги бирлаштиради. Совет Иттифоқи улар билан батамом бирдамдир. Озодликка эришган мамлакатларнинг тақдирларини белгилаш, ижтимоий тузумини танлаб олиш — уларнинг муқаддас ҳуқуқи эканлиги КПСС учун қатъий қондадир.

КПСС Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг империализмга ва транснационал монополияларнинг зулмига қарши, ўз ресурсларини тасаруф этиш, суверен ҳуқуқини қарор топтириш учун, халқаро муносабатларини тенг ҳуқуқли, демократик асосда қайта қуриш учун, янги халқаро иқтисодий тартибни вужудга келтириш учун, империалистларнинг зури билан юзга келган қарздорлик асоратидан халос бўлиш учун одилона курашини қўллаб-қувватлайди.

Совет Иттифоқи империализмга агрессив кучларининг ҳуружларини қайтараётган, ўз озодлиги, мустақиллиги ва миллий қадр-қимматини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган давлатлар ва халқлар томонидандир. Улар билан бирдамлик—бизнинг давримизда тинчлик ва халқаро хавфсизлик учун умумий қулашнинг муҳим қисми ҳамдир. Партия ҳамон ирқчилик зулмида қолётган ва апартеид системасининг қурбони бўлаётган халқлар курашини қўллаб-қувватлашни ўзининг интернационал бурчи деб ҳисоблайди.

КПСС қўшilmаслик ҳаракатининг мақсадларига ва фаолиятга хайрихоҳлик билан қарайди, унинг жаҳон сиёсатидagi ролини ошириш тарафдорлидир. СССР бундан буюн ҳам агрессия кучлари ва гегемонизмга қарши, юзга келаятган низолар ва можароларни музокаралар йўли билан ҳал этиш учун курашда қўшilmаган давлатларнинг тарафини олаверади, бу давлатларнинг ҳарбий-сиёсий гуруҳларга жалб этилишига қарши чиқаради.

КПСС — озодликка эришган мамлакатларнинг халқаро ишларда тўла ҳуқуқ билан қатнашини тарафдорлидир, уларнинг ҳозирги замоннинг энг муҳим проблемаларини ҳал этишга қўшадиган ҳиссаси кўпайиши тарафдорлидир. Бу мамлакатларнинг социалистик давлатлар билан баҳамниҳат ҳаракати халқларнинг мустақиллигини мустаҳкамлаш, халқаро муносабатларни соғломлаштириш, тинчликни сақлаб қолшш учун жуда катта аҳамиятга эга.

Социал тараққиёт ва миллий озодлик кучларининг иттифоқи — инсониятнинг энг яхши келажакги гаровидир.

ларнинг ҳамма эътироф этган ва барча риоя қиладиган нормаси сифатида тинч-тотув яшаш принципини ҳамма жойда қарор топтиришга сойитқадарлик билан қўмаклашаваради. У икки система ўртасидаги идеологик зиддиятларини шу муносабатлар соҳасига ёйишга йўл қўйиб бўлмайди, деб ҳисоблайди.

Партия халқаро кескинлиқни юмшатишни хавфсизлиқнинг кенг ва пухта системасини вужудга келтириш йўлидаги табиий ва зарур босқич деб ҳисоблаб, бу жараёни ривожлантиришга интиляваради. Мажбур ҳамкорлик тажрибаси шу истиқболни рўбга чиқарш мумкинлигини тасдиқлайди. КПСС — миллий, давлат манфаатларининг умуминсоний манфаатлар билан энг мақбул нисбатларини топиш имконини берадиган интернационал механизмлар ва тартиботларни барпо этиш ва улардан фойдаланиш тарафдорлидир. У тинчликни мустаҳкамлашда ва халқаро ҳамкорлиқни ривожлантиришда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ролини ошириш тарафдорлидир.

Дунёдаги вазият учун ядровий давлатлар зиммасига алоҳида масъулият тушади. Ядро қуролига ва бошқа оммавий қирғин қуролига эга бўлган давлатлар уни ишлатишдан ва ишлатиш билан дўқ қилишдан воз кечишлари, халқаро вазиятни кескинлаштиришга олиб борадиган қадамлардан тийилишлари керак.

КПСС — Совет Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлар ўртасида нормал, барқарор муносабатлар тарафдорлидир, бу муносабатлар ички ишларга аралашмаслиқни, бир-бирининг қонуний манфаатларини ҳурмат қилиш, тенглик ва баб-баравар хавфсизлик принципларини эътироф қилиш ва амалда рўбга чиқариш, шу негизда имкони борича кўпроқ ўзаро ишонч бўлишини тақозо этади. Социал системалар, идеологиялар ўртасидаги тафовут кескин муносабатларга олиб бормаслиги керак. Турли соҳаларда самарали ўзаро манфаатли Совет—Америка ҳамкорлигини йўлга қўйиш учун объектив шарт-шароитлар мавжуд. КПСС шунга аминдирки, иккала давлатнинг сиёсати Совет ва Америка халқлари учун ҳам, бошқа халқлар учун ҳам ҳалокатли оқибатлар ҳавфини келтириб чиқарадиган адоватни эмас, балки бир-бирини тушунишни кўзлаши лозим.

Партия шунга аминдирки, кескин проблемаларни ҳал этиш йўларини қидиришда, низоли вазиятларни бартафавр этишда, кескинлиқни юмшатиш ва қуролашни пойғасини қиллолаш тадбирларида ўз потенциалидан, географик мажбурият ва ижтимоий системаларга мансублигидан қатъи назар ҳамма давлатлар — катта давлатлар ҳам, кичик давлатлар ҳам қатнашишлари мумкин ва лозим.

КПСС Европа давлатларининг тинч яхши қўшнчилигини ва ҳамкорлигини янада ривожлантиришга катта аҳамият беради. Бошқа регионларда бўлганидек, бу ерда ҳам иккинчи жаҳон уруши натижасида вужудга келган территориал-сиёсий реалликлари ҳурмат қилиш ижобий жараёнлар барқарорли-

гининг зарур шартидир. КПСС бу реалликлари, қандай вазилар билан бўлмасин, қайта кўриб чиқиш йўлидаги уринишларга қатъий қаршидир, реваншизмнинг ҳар қандай қурилишларига зарба бераверади.

Партия Совет Иттифоқининг ташаббуси билан ва унинг актив иштирокида бошланган Европада хавфсизлик, ишонч ва тинч ҳамкорлиқни мустаҳкамлаш жараёни ривожланиб, чуқурлашаваришга, бутун дунёни ўз ичига олишга муттасил интиляваради. КПСС Осиёда хавфсизлиқни таъминлаш мақсадида барча манфаатдор давлатларнинг куч-ғайратларини бирлаштиришни, улар бу проблемани амалий тарзда ҳал этиш йўларини биргаликда излашларини ёқлаб чиқаради. Осиё, Африка, Лотин Америкаси, Тинч океани ва Ҳинд океани ҳавзалари тинчлик ҳамда яхши қўшнчилик зоналари бўлиб қолшш мумкин ва лозим.

КПСС — давлатлар ўртасида экономика, фан ва техника соҳасидаги кенг, узоқ мuddатли ва барқарор алоқалар тўла тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро манфаатдорлик асосида ривожлантирилиши тарафдорлидир. Ташқи иқтисодий ҳамкорлик тинчлик, турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш муносабатларини мустаҳкамлашга қўмаклашиб, катта сиёсий аҳамият касб этади. Совет Иттифоқи ҳар қандай шаклдаги камситишни, савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий алоқалардан тазйиқ ўтказиш воситаси сифатида фойдаланишни рад қилади, давлатларнинг иқтисодий хавфсизлиги таъминланшига интиляваради.

Барча мамлакатлар ўртасида чинакам маданий бойликлари кенг миёсда ўзаро айрибoлаш тарафдорлидир. Бундай айрибoлаш инсонпарварлик мақсадидаги: халқларни маънавий бойлигига, тинчлик ва яхши қўшнчилиқни мустаҳкамлашга хизмат қилмоғи лозим.

Совет давлати XX асрнинг иккинчи ярмида, айниқса, кескинлашган ва бутун инсоният учун голат муҳим бўлган оламшумул проблемаларни: атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, энергетика, хом ашё, озиқ-овқат ва демография проблемаларини, космосни ва дунё океани бойликларини тинчлик йўлида ўзлаштириш, озодликка эришган қўшма мамлакатларнинг иқтисодий қоллоқлигига барҳам бериш, хатарли касалликлари тугатиш ва шу каби проблемаларни ҳал этишда бошқа мамлакатлар билан ҳамкорлик қилади. Бу проблемаларни ҳал этиш барча давлатларнинг биргаликда иш қўришларини талаб қилади. Куч ва воситаларни қуролашни пойғасига исроф қилиш тўхтатиш, бу иш анча енгиллашади.

Инсоният манфаатлари, барча халқларнинг бахт-саодати йўлида КПСС, Совет давлати қуролашни пойғасини тўхтатиш ва қуролсизланишга, тинчлик ва хавфсизликни таъминлашга қаратилган тадбирларнинг кенг программасини қаттиқ туриб ҳимоя қилади.

КПСС қатъий ҳар томонлама халқаро контрол остида ёппасига ва батамом қуролсизланишнинг тарихий вазифа деб билди, бу вазифани амалга ошириш учун курашини давом эттириб:

— айниқса, оммавий қирғин қуроли билан боғлиқ бўлган ҳарбий тайёргарлик соҳасини чеклаш ва торайтиришга изчилик билан интиляваради. Космик фазо ҳарбий рақобат майдони, ўлим ва вайронгарчилик манбаи бўлмаслиги учун аввало уни бу соҳадан батамом соқит қилиш лозим. Космосни тадқиқ қилиш ва ўзлаштириш фан ва ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун, барча халқларнинг эҳтиёжларига мувофиқ равишда фақат тинчлик мақсадларида амалга оширилиши лозим. СССР бу проблемани ҳал этишда коллектив куч-ғайрат сарфлашини тарафдори бўлиб, шундай халқаро ҳамкорликда фаол қатнашади. Совет Иттифоқи ядро қуроли тарқалмас-

IV. КПСС ХАЛҚАРО ИШЧИЛАР ВА КОММУНИСТИК ҲАРАКАТИДА

КПСС — халқаро коммунистик ҳаракатнинг таркибий қисмидир. У социалистик жамиятни тақомиллаштириш ва коммунизм сари илгариллаб бориш соҳасидаги фаолиятини ўзининг энг муҳим интернационал вазифаси, деб ҳисоблайди. Бу вазифанинг ҳал этилиши жаҳон социалистик система-сининг, халқаро ишчилар синфининг, бутун инсониятнинг манфаатларига мосдир.

Социал ва миллий зулмга қарши ҳаммиша энг изчил курашчи бўлиб келган коммунистлар эндиликда Ер юзидида тинчлиқни сақлаш учун, кишиларнинг яшаш ҳуқуқи учун курашининг ҳам олдинги сафларида турибди. Улар уруш ҳавфининг сабабларини аниқ-равшан тушунадилар, халқаро кескинлик қучайтирилишининг, қуролашни пойғасининг ҳақиқий айбдорларини фoш қиладилар, урушга қарши ҳисса қўша оладиган ҳамма кишилар билан ҳамкорлик қилишга интиляваради.

КПСС иносотиалистик дунёнинг коммунистик ва ишчи партияларини мураккаб ва эндиликдаги вазиятга ҳаракат қилаётганлигини ҳисобга олади. Улар олиб бораётган кураш шарт-шароитлари ва формаларининг доираси жуда кенгдир. Аммо бу ҳал ҳаракат имкониятларини тораитирмай, аксинча кенгайтиради. Улар фаолияти формаларнинг хилма-хиллиги коммунистларга миллий ҳусусиятлар ва конкрет-тарихий вазиятни, аҳоли турли социал группалари ва табақа-ларнинг манфаатларини яхшироқ ҳисобга олиш имконини беради.

КПСС шунга асосланадиги, ҳар бир мамлакатнинг коммунистлари аҳолини мустақил таҳлил етдилаш ва баҳо-лайдилар, ўз стратегик йўлини, ўз сиёсатини мустақил равишда белгилайдилар, яқин ва пиравор мақсадлар учун, коммунистик идеаллар учун курашининг у ёки бу йўлини мустақил танлаб оладилар. Коммунистик партиялар тўпла-ган тажриба қимматли интернационал бойлиқдир.

КПСС чет эл коммунистик партияларининг проблемалари ва тажрибасини эътибор билан ўрганади. КПСС уларнинг ўз стратегияси ва тактикасини тақомиллаштириш, монополия-ларга қарши, урушга қарши ҳаракатлар платформаси негиз-ида синфий иттифокларни кенгайтиришга эришиш, демокра-тия учун кураш социализм учун курашининг таркибий қисми эканлигига асосланиб, меҳнаткашларнинг иқтисодий манфа-атларини ва сиёсий ҳуқуқларини қаттиқ туриб ҳимоя қилиш йўлидаги интилишларини яхши тушунади.

Турли мамлакатларнинг империалистик доиралари социализмга, барча демократик кучларга қарши ҳаракатларини пухта мувофиқлаштириб олиб бормоқдалар, бир компартияни иккинчисига қарама-қарши қилиб қўйишга интильмоқдалар. Бундай шартонда пролетар интернационализмининг, комму-нистлар ўртоқларча бирдамлигининг аҳамияти ўса боради.

КПСС айрим масалалар юзасидан келишмовчиликларнинг мавжудлиги коммунистик партияларнинг интернационал ҳам-корлигига, яқиди ҳаракатларга тўсқинлик қилмаслиги ке-рак, деб ҳисоблайди.

Қардош партиялар ўртасида айрим проблемалар юзасидан келишмовчиликлар рўй берган тақдирда КПСС бир-бирларининг қарашларини яхшироқ тушуниш ва ўзаро мақбул фикр-ларга келиш мақсадида ўртоқларча муҳокама қилишни фойдалди, деб ҳисоблайди. Марксизм-ленинизмнинг револю-цион моҳияти ҳақида, реал социализмнинг моҳияти ва роли тўғрисида гап боради. КПСС бундан буюн ҳам принципиал позицияларни қаттиқ туриб ҳимоя қилаверади. Коммунистлар фаолиятининг синфий моҳиятини чиппака чиқариш мақсид-

лигига, шу қуролдан ва бошқа оммавий қирғин воситалари-дан холи зоналар вужудга келтирилишга қўмаклашувчи тадбирлар қурилиш учун ҳаракат қилади;

— ядро қуролининг ҳамма турларини синаш ва ишлаб чиқаришни тўхтатиш, барча ядровий давлатларнинг бу қуро-лини биринчи бўлиб ишлатишдан воз кечиш, унинг асла-ҳаҳоналарини қўпайтирмаслик, қисқартириш ва йўқ қилиб ташлаш йўли билан XX аср охиригача босқичма-босқич ядро қуролини бутунлай тугатишга;

— оммавий қирғин қуролининг бошқа турларини, шу жумладан химиявий қуроли ишлаб чиқаришни тўхтатиш ва тугатишга, бу қуролининг янги типлари яратилишини та-қиблашга;

— давлатларнинг, аввало БМТ Хавфсизлик Кенгазининг доимий аъзолари бўлган давлатларнинг ҳамда ҳарбий битим-лар орқали улар билан боғланган мамлакатларнинг қуроли кучларини қисқартиришга, оддий қуролашни чеклашга, уларнинг ўз зарба бериш кучи жиҳатидан оммавий қирғин қуролига яқинлашадиган янги турлари яратилишини тўх-татишга, ҳарбий ҳаракатларни камайтиришга;

— Ер юзининг энг хатарли районларида қўшинлар ва қуро-ларларни қўпайтирмаслик ҳамда қисқартиришга, ўзга территориялардаги ҳарбий базаларни тугатишга, ўзаро ишончини мустаҳкамлаш, қуроли можаролар қиршиш, шу жумладан тасодиқ натижасида қуроли можаролар қичиш хавфини камайтириш тадбирларини қўришга изчилик билан интиляваради.

КПССнинг позицияси дунёнинг ҳарбий-сиёсий гуруҳларга бўлиниб кетишини тугатишга ҳаракат қилишдан иборат. КПСС — НАТО ва Баршава Шартномасининг айна бир вақтда тар-қатиб юборилиши ёки биринчи қадам сифатида уларнинг ҳарбий ташилотлари тугатилиши тарафдордир. Ҳарбий блок-лар ўртасидаги қарама-қаршиликни камайтириш мақсадида Совет Иттифоқи улар ўртасида ўзаро куч ишлатмаслик ва тинчлик муносабатларини давом эттириш тўғрисида бошқа ҳамма давлатлар учун ҳам очиқ бўлган шартнома тузилиши учун ҳаракат қилаверади.

Партия қуро-ларларни чеклаш, уруш ҳавфининг олдини олиш масалалари томонларнинг тенглиги ва баб-баравар хавфсизлиги асосида ҳалол ва қатъий риоя этиладиган аҳдо-номалар йўли билан ҳал қилинишига, музокараларни «зура-вонлик позициясида» туриб ўтказиш, улардан қуро-лар-ларни қўпайтириш учун ниқоб сифатида фойдаланиш мақса-дидаги ҳар қандай уринишларга йўл қўймасликка ҳаракат қилаверади.

Совет давлати ва унинг иттифокчилари ҳарбий устуниликга эришишга интилямайдилар, аммо жаҳон майдонида вужудга келган ҳарбий-стратегик мувозанатнинг бузилишига ҳам йўл қўймайдилар. Шу билан бирга улар бу мувозанат даражаси муттасил камайишига, иккала томоннинг қуро-лар-ларни иккидори қамайишига, барча халқларнинг хавфсизлиги аса таъминланишига изчилик билан интиляварадилар.

КПСС тантанали равишда маълум қиладики, Совет Итти-фоқи таъсирчан контролни қўллаб, ўзаро келишув асосида ҳар қандай қуроли чеклаш ёки тақиқлашга тайёрдир.

СССР хоҳ қарбдаги, хоҳ шарқдаги биронта мамлакатнинг хавфсизлигига таъовуз қилмайди. У ҳеч кимга таҳдид қил-майди, биронта давлат билан мухолифликка интилямайди, барча мамлакатлар билан тинчликда яшашни хоҳлайди. Улуғ Октябрь давриддан буюн Совет социалистик дав-лати халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик байроғини баяндаб кўтариб келмоқда. КПСС бундан буюн ҳам шу Ленин байроғига содиқ бўлиб қолади.

ларнинг революцион характерини ва уларга эришиш йўлидаги кураш воситаларини бундй тақли этиш борасидаги ҳар қан-дай уринишларга нисбатан КПССнинг муносабати ҳам худди ана шу билан белгиленган. Маркс-Энгельс-Ленин таълимоти асослардан четлашш коммунистик ҳаракат имкониятларини заифлаштиришини тажриба кўрсатиб турибди.

Қардош партиялар билан муносабатларида КПСС пролетар интернационализми принципларига қатъий амал қилади. Бу принцип революцион бирдамлиқни ҳам, ҳар бир партиянинг тўла мустақиллиги ва тенг ҳуқуқлигини эътироф этишни ҳам узвий равишда қамраб олади. КПСС ана шу принцип асосида ахборотларни ўзаро баҳам қўриб, икки томонлама ва қўп томонлама учрашувларда, зарурат туғилишига қараб ўтказиладиган регионал ва янада кенгроқ халқаро кенгаш-ларда қатнашиб, коммунистик ва ишчи партиялар билан алоқаларни фаол ривожлантиради.

Совет коммунистлари капитал дунёсидаги синфдош ўртоқ-ларини ҳаммиша қўллаб-қувватлайдилар. КПСС реакция бе-бошлигининг набрийдилари бўлган коммунистларни ҳимоя қилиш учун ўзининг халқаро нуфузидан фойдаланади. КПСС қардош партияларнинг бирдамлигини, уларнинг антисоветизм-га қарши курашини гоит қадрлайди. Социалистик ва носоциа-листик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партияларнинг ўзаро бир-бирини қўллаб-қувватлаши — ижтимоий тарақ-қиётнинг муҳим омилдир.

КПСС социалистик, социал-демократик, лейбористик пар-тиялар билан алоқаларни ривожлантириш йўлини давом эт-тираверади. Бу партиялар билан ҳамкорлик аввало, ядровий урушнинг олдини олишда муҳим роль ўйна

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Давоми. Бош 3, 4, 5, 6, 7 ва 8-бетларда).

КПСС барча партия ташкилотларининг, меҳнат коллективларининг фаолиятида ижодий ёндашшни, ишчанликни, юксак масъулият ва принципиаллини тинмай қарор топтираверади, эришилган натижаларга объектив ва ўз-ўзини танқид асосида баҳо бера билиш, кишиларга, уларнинг талаб ва эҳтиёжларига эътибор ва сезгирлик билан қараш хислатини тарбиялайверади.

Партия давлат, ҳўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик савиясини оширишни кадрлар билан ишлашни янада яхшилаш билан чамбарчас боғлайди. У ҳамма ерда, юқоридан пастгача кадрларни сиёсий, ишчанлик ва ахлоқий хислатларга қараб танлаш ва баҳолаш ленинча принципларига оғишмай амал қилишини, жамоатчилик фикри тўлиқ ҳисобга олиншини зарур, деб ҳисоблайди.

КПСС ўзининг бутун кадрлар сиёсати билан коммунистлар ва партиясизлар орасидан сиёсий етуқ, юксак ахлоқли, омилкор, ташаббускор ходимларни раҳбарлик ишига қўтаришга ёрдам беради, хотин-қизларни раҳбарлик ишига янада активроқ қўтираверади. Партия раҳбарнинг янгиликни ҳис этиш, одамларга яқинлик, масъулиятни ўз зиммасига олишга шай бўлиб туриш, яхшироқ ишлашни ўрганишни исташ, ҳўжалик юртишнинг сиёсий моҳиятини ҳисобга ола билиш, ўзига ва бошқаларга нисбатан талабчан бўлиш каби фазиалатларига принципиал аҳамият беради.

Партия барча участкаларда ёш, истиқболли ходимларнинг кекса авлодларга мансуб синалган кадрлар билан елкама-елка меҳнат қилишлари, тажриба тўплаб, зарур даражада чиниқиб олишлари тўғрисида ғамхўрлик қилади. Ана шу табиий жараён қоқоқлик, турғунлик ва волютаризмга йўл қўймайдиган мустаҳкам гарантини вужудга келтиради.

Кадрларга ишончини уларга нисбатан талабчанлик билан, иш натижалари учун, партия ва давлат интизомига риоя этилиши учун партия ташкилотлари, меҳнат коллективлари олдидан уларнинг шахсий масъулиятини кучайтириш билан, раҳбарлар фаолиятини омма томонидан контрол қилиб турлишини кучайтириш билан қўшиб олиб бориш зарур. Ҳар бир раҳбар топширилган иш учун тўлиқ жавоб бериши, одамлар билан тўғри муносабатда бўлиши, шахсий намунаси билан уларни илҳомлантириши керак. Бирорта партия ташкилоти, бирорта ҳодим контролдан четда қолмаслиги керак.

Партиянинг ривожланиши партия сафларининг янада ўсиши ва мустаҳкамланиши, демократик централизм принципи асосида партия ички муносабатларини такомиллаштириш билан характерланади.

Партия ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, совет энг-

лиларнинг илғор намоёндаларини ўз сафига таллаб ола-бориб, коммунистик қурилишнинг турли участкаларига ўз таъсирини кучайтираверади. КПСС ўзининг социал составида ишчилар етакчи ўрини эгаллаши зарур, деб ҳисоблайди. Ишчиларнинг сиёсий ва ишчанлик хислатлари, ҳалоллик ва бутун кучини коммунизм ишига бахш этишга шай туриш партия сафларига қабул қилишнинг асосий шартлари бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади. Партияга амал-парастлик мақсадида киришга уринишларнинг пайи қатъиян қирқилиши керак.

Партияга мансублик ҳеч қандай имтиёзлар бермайди, балки мамлакатда қилинаётган барча ишлар учун, коммунистик қурилиш, ижтимоий тараққиёт тақдир учун янада юксак масъулиятни билдиради. Ҳар бир коммунист меҳнатда ва ҳўл-аъторда, ижтимоий ва шахсий ҳаётида намуна бўлиши зарур. Коммунистлар авангардлик ролининг нечоғлик тўлиқ намоён бўлиши кўп жиҳатдан партиянинг омма билан мустаҳкам алоқаларига, унинг халқ ўртасидаги обрў-эътиборига боғлиқдир. Партия ҳар бир коммунистдан ўз бурчи, партия аъзосининг ҳалол ва мусоффо қиёфасига нисбатан талабчанлигини муттасил ошираверади, унга иши ва хатти-ҳаракатига қараб баҳо беради.

КПСС партия ички демократиясини янада ривожлантириш ва чуқурлаштириш, партия ҳаётининг ленинча нормаларига қатъий риоя этишни, танқид ва ўз-ўзини танқидни, кенг ошкораликни ривожлантиришнинг мустаҳкам гарантини партиянинг, коммунистлар юксак ижодий активлигининг гарови, деб билади.

Партия бундан бўён ҳам ўз ишини синалган коллективчилик принципи асосига қураверади. Уни янада қарор топтириш ва ривожлантириш мақсадида КПСС коллегиал раҳбар органлар бўлган партия йиғилишлари, пленумлари, конференциялари ва съездларининг, партия комитетлари ва бюросларининг роли ва аҳамиятини ошириш, партия сиёсати ва амалий фаолияти масалаларини партияда эркин ва ишчанлик билан муҳокама этиш учун қўлай шарт-шароитлар яратиш зарур, деб ҳисоблайди.

КПСС партия ички турмушининг демократик принциплари амалда изчил ўтказилишига эриша бориб, айни пайтда партия интизоми мустаҳкамлашга жуда катта эътибор беради. Партия аъзоларининг мустаҳкам, онгли интизоми—

СОВЕТ ХАЛҚИ ПАРТИЯ РАҲБАРЛИГИДА, МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ БАЙРОҒИ ОСТИДА СОЦИАЛИЗМ ҚУРДИ.

СОВЕТ ХАЛҚИ ПАРТИЯ РАҲБАРЛИГИДА, МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ БАЙРОҒИ ОСТИДА КОММУНИСТИК ЖАМИЯТ ҚУРАЖАК.

КПСС XXVII СЪЕЗДИНИНГ ҚАРОРИ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ УСТАВИГА ЎЗГАРТИШЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Устави тасдиқланган киририлган ўзгартишлар билан биргаликда тасдиқлансин.

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING УСТАВИ

КПСС XXVII СЪЕЗДИДА ТАСДИҚЛАНГАН

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси совет халқининг жанговар синалган авангардидир, у СССР ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари ва энгилларнинг илғор, энг онгли қисмини ихтиёрий асосларда бирлаштиради.

В. И. Ленин ишчилар синфининг илғор отряди сифатида тузган Коммунистик партия шонли кураш йўлини босиб ўтди, мамлакатимизда ишчилар синфини ва меҳнаткаш деҳқонларни Улғў Октябр социалистик революциясининг ғалабасига, пролетариат диктатурасининг ўрнатилишига олиб келди. Коммунистик партия раҳбарлигида Совет Иттифоқида эксплуататор синфлар тугатилди, кўпмиллатли совет жамиятининг социал-сиёсий ва ғойий бирлиги вужудга келди, муттасил мустаҳкамланиб бормоқда. Социализм тўла-тўқис ва узи-кесил ғалаба қозонди. Пролетар давлати ўсиб, умумхалқ давлатига айланди. Мамлакат ривожланган социализм босқинига қадам қўйди.

КПСС ўзининг синфий моҳияти, идеологияси жиҳатидан ишчилар синфининг партияси бўлиб қолган ҳолда, бутун халқ партиясига айланди.

Партия халқ учун яшайди ва халққа хизмат қилади. У ижтимоий-сиёсий ташкилотнинг олий формаси, совет жамияти сиёсий системасининг ўзати, раҳбар ва етакчи кучидир. Партия мамлакат тараққиётининг бош истиқболни белгилаб беради, халқнинг бунёдкорлик фаолиятини илмий раҳбарлигини таъминлайди, унинг пировард мақсадида — коммунизм ғалабасига эришиш йўлидаги курашга уюшган, планли ва аниқ мақсадли кўзловчи характер башх этади.

КПСС ўзининг бутун фаолиятида марксча-ленинча таълим-отта, ўз Программасига амал қилади. Бу Программаларда мамлакатнинг социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш асосида социализмни планли равишда ва ҳар то-

монлама такомиллаштириш, совет жамиятини коммунизм сари янада олға силжйтиш вазифалари белгилаб берилган.

КПСС ўз ишини партия турмушининг ленинча нормаларига, демократик централизм, коллектив раҳбарлик принципларига оғишмай амал қилиш, партия ички демократиясини, коммунистларнинг ижодий активлигини, танқид ва ўз-ўзини танқидни ҳар томонлама ривожлантириш, кенг ошкоралик асосида олиб боради.

КПССнинг ғойий ва ташкилий бирлиги, сафларининг монолитлиги, барча коммунистларнинг юксак онгли интизоми партия ҳаётининг бузилмас қонунидир. Фракциячилик ва гуруҳбозлиқнинг ҳар қандай қўрилиши марксча-ленинча партиячиликка зиддир, бунга партияда йўл қўйилмайди. Партия КПСС Программасини, Уставини бузувчи ва коммунист деган юксак номга ҳўл-аътори билан доғ туширувчи шахслардан ўзини ҳоли тутайди.

КПСС марксизм-ленинизмни ижодий ривожлантира бориб, революцион назарияга мутлақо ёл бўлган ревизионизм ва догматизмнинг ҳар қандай қўрилишларига қарши қатъий курашади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси халқаро коммунистик ҳаракатнинг таркибий қисмидир. У пролетар, социалистик интернационализмнинг синалган марксча-ленинча принципларига қатъий амал қилади, қардош социалистик мамлакатларнинг, жаҳон социализм системасининг ҳамкорлиги ва янгилигини, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг бирлигини мустаҳкамлашга актив қўмқлашади, миллий ва социал озоқлик учун, империализмга қарши, тинчликни сақлаб қолш учун курашаётган халқлар билан бирдамлигини намоён қилади.

1. ПАРТИЯ АЪЗОЛАРИ, УЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ВА ҲУҚУҚЛАРИ

1. Партия Программаси ва Уставини эътироф этуви, коммунизм қуришда актив қатнашуви, партия ташкилотларидан бирида ишловчи, партия қарорларини бажарувчи ва аъзолик вазосларини тўловчи Совет Иттифоқининг ҳар бир граждани КПСС аъзоси бўла олади.

2. Партия аъзоси қуйдаги вазифаларни бажариши шарт:

а) партиянинг бош йўлини ва директиваларини қатъий билан, оғишмай амалга ошириш, КПССнинг ички ва ташқи сиёсатини оммага тушутириш, шу сиёсатни амалга ошириш учун меҳнаткашларни уюштириш, партиянинг халқ билан алоқасини мустаҳкамлаш ва кенгайтиришга қўмқлашиш; б) меҳнатда ўрнатилган кўрсаткич, социалистик мулкни эҳтиёт қилиб асраш ва қўлайтириш, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишга, меҳнат умумдорлигини узлуксиз ўтиришга, махсулот сифатини яхшилашга, замонавий фан, техника ютуқларини ва илғор тажрибани халқ ҳўжалигига жорий этишга сабот билан қарай қилиш, ўз маълумасини ошириш, жамийи янги прогрессив нарсаларнинг актив тарафдор бўлиш, мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга энг кўп ҳисса қўлиш;

в) мамлакатнинг сиёсий ҳаётида, давлат ва жамоат ишларини бошқаришда актив иштирок этиш, граждандлик бур-

жамият ҳаётининг барча соҳаларида юксак социалистик интизомнинг зарур шартидир.

Партиянинг муваффақиятли фаолияти, коммунистлар активлигининг ошиши бошлангич партия ташкилотлари ишининг янада яхшиланиши билан чамбарчас боғлиқдир. Бошлангич партия ташкилотлари меҳнат коллективларининг сиёсий ўзати бўлиб, улар партия сиёсати омманинг жонли ижодкорлиги билан қўрилиб кетишга бутун чоралар билан ёрдамлашга даъват этилган.

Партия ўз сафларининг бирлиги ва монолитлигини ҳамisha мустаҳкамлайверади. У фракциячилик ва гуруҳбозлиқнинг ҳар қандай қўрилишларига қарши КПСС Уставада қўла тутилган ташкилий гарантларини ўз воситалари арсеналида сақлаб қолади. Партиянинг куч-қудрати ва энгилмаслигининг энг муҳим наъбан — унинг бузилмас ғойий ва ташкилий жипсликдидир.

КПСС халқ — тарихнинг ижодкори, коммунистик бунёдкорлик—унинг қўли, ғайрат-шижоати, ақл-идроки билан амалга ошириладиган ишлар, деган марксча-ленинча қондага асосланади. Омманинг жонли ижодкорлиги — барча ютуқларимизнинг гаровидир.

Партия халқ учун яшайди, халққа хизмат қилишни ўз фаолиятининг мазмуни, деб билади. Партия ўз олдига қўйётган мақсад ва вазифалар совет кишиларининг ороу-умидларини, тўб манфаатларини ифодалайди. Партия бундан бўён ҳам халқ олдидан масъулиятини юксак ҳис этиш руҳида ҳаракат қилаверади, омма билан алоқаларини муттасил кенгайтириб ва чуқурлаштириб бораверади, унинг эҳтиёжлари ва ташвишлари билан яшайверади. Партия ички ва ташқи сиёсатининг энг муҳим масалалари юзасидан меҳнаткашлар билан муттасил маслаҳатлашиб туришни, жамоатчилик фикрини диққат билан ҳисобга олишни, партиясизларни партия ташкилотлари ишида қатнашишга кенг жалб этишни ўз бурчи, деб ҳисоблайди. Халқ партияни нечоғлик актив қўллаб-қувватлаган сайин партия ижтимоий тараққиёт жараёнига тобора кўпроқ таъсир ўтказаверади.

КПСС ўзининг бутун фаолиятида пролетар, социалистик интернационализмнинг синалган марксча-ленинча принципларига оғишмай амал қилаверади. У марксизм-ленинизм асосида халқаро коммунистик ҳаракат жипслигини мустаҳкамлашга ҳар томонлама қўмқлашаверади, барча комму-

нистик ва ишчи партиялар билан қардошлик алоқаларини ривожлантираверади, тинчлик учун, аъзолик ҳалокат хавфига қарши курашда улар билан актив ҳамкорлик қилаверади, меҳнаткашларнинг тўб манфаатларини ҳимоя қилиш учун, миллий озоқлик, демократия ва социализм учун улар олиб бораётган курашни қўллаб-қувватлайверади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Программаси

Партия коммунистларни, барча меҳнаткашларни — ишчиларни, колхозчиларни, энгилларни Программаларда илғор суртилган тарихий вазифаларни амалга оширишга ғайрат-шижоат билан кирилишга даъват этади. Совет кишилари КПСС Программасини ўзларининг жонжон иши деб қабул қилишларига ва уни амалга оширишга бутун кучларини сафарбар этишларига партиянинг ишончи қомил.

Социал-иқтисодий тараққиётни жиқий жадаллаштириш йўли билан жамиятнинг сифат жиҳатидан янги ҳолатига эришиш — партия стратегиясидир. Социализмни ҳар томонлама такомиллаштириш ҳар бир оилага, ҳар бир совет кишига янги неъматлар келтиради, социалистик Ватанимизнинг янада гуллаб-яшнашига ва пировард натижада коммунизм тантанасига олиб боради.

Халқимизнинг ана шу зўғу мақсадга эришиш йўлидаги олға томон ҳаракати марксизм-ленинизмнинг жамиятни инсонларварлик ва социал адолат асосида ўзгартириш ғояларининг жоизбадор кучини ошираверади. Бу ғоялар жамиятни янада мукаммал ташкил этиш, ишлаб чиқарувчи кучларни муттасил ўстириш, инсоннинг ижодий меҳнат қилиши, бахт-саодати ва фаровонлиги учун шарт-шароитлар яратиш бериш намунаси билан, агрессив урушларни кескин рад этиш, тенг ҳўқуқчилик ва ялли хавфсизлик асосида халқлар ўртасида тинчлик ва кенг ҳамкорлик принципларини қарор топтириш билан одамлар ақли ва қалбини эгаллайверади.

Мамлакатимиз коммунистлари, барча меҳнаткашлари келажакка ишонч билан қарайдилар. Қўйилган вазифалар ижодкор халқ, бунёдкор халқ — совет халқининг фидокорона меҳнати билан ҳал этилишига, белгиланган марралар эгалланишига партия қаттиқ ишонади.

танган уч КПСС аъзосининг рекомендацяларини тақдим этадилар.

Биринчи изох. Партияга кирувчи ВЛКСМ аъзолари ВЛКСМ район, шаҳар комитетдан рекомендация тақдим этадилар, бу рекомендация бир партия аъзосининг рекомендацяси ўрнига ўтади.

Иккинчи изох. КПСС Марказий Комитетининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари рекомендация беришдан ҳоли турадилар; б) партияга қабул қилиш масаласи бошлангич партия ташкилотининг умумий йиғилишида муҳокама этилади ва ҳал қилинади; йиғилишнинг қарори йиғилишда қатнашган партия аъзоларининг камида учдан икки қисми ёқлаб овоз берган тақдирдагина қабул қилинган ҳисобланади ва у район партия комитети, районларга бўлинмаган шаҳарларда эса шаҳар партия комитети тасдиқлагандан кейин кучга қиради. Партияга қабул қилиш масаласи рекомендация бериувчиларнинг иштирокисиз муҳокама қилиниши мумкин. Партияга одатда, очик йиғилишларда қабул қилинади;

в) илғори бошқа мамлакатлар коммунистик ва ишчи партияларининг аъзолари бўлган СССР граждандари Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига КПСС Марказий Комитети белгилаб берадиган қоидалар асосида қабул қилинади.

5. Рекомендация бериувчилар рекомендация қилинган кишиларнинг сиёсий, ишчанлик ва ахлоқий хислатларига доир характеристиканинг объективлиги учун партия ташкилотлари олдига жавобгардирлар, уларнинг ғойий-сиёсий ўсишига ёрдам бериладир.

6. Партияга аъзо бўлиб кирувчиларнинг партия стажни бошлангич партия ташкилоти умумий йиғилиши шу кандидатни партия аъзолигига қабул қилиш тўғрисида қарор қабул қилган қувдан ҳисобланади.

7. Партия аъзоларини ва партия аъзолигига кандидатларни учётга олиш ва уларнинг партия ташкилотдан бошқа ташкилотга ўтиш тартиби КПСС Марказий Комитетининг тегишли инструкциялари билан белгиланади.

8. Уэрсиз сабаблар билан уч ой мобайнида аъзолик вэзосларини тўламаган партия аъзоси ёки партия аъзолигига кандидат партия аъзолигига қабул қилиш тўғрисида партия ташкилотиде муҳокама қилинишини керак. Агар муҳокама вақтида шу партия аъзоси ёки партия аъзолигига кандидат ҳақиқатда партия ташкилоти билан алоқани узиб қўйганлиги аниқланса, у партиядан чиққан ҳисобланади, бу ҳақда бошлангич партия ташкилоти қарор чиқаради ва бу қарорни район ёки шаҳар партия комитетининг тасдиғига киритади.

9. Партия аъзоси ёки партия аъзолигига кандидат Уставада қўрсатилган вазифаларини бажармаганлиги ва бошқа ножўз хатти-ҳаракатлари учун жавобгарликка тортилди: унга қўрсатиб ўтиш, виговор (қаттиқ виговор) бериш, учёт нарточасига ёзиш шарт билан виговор (қаттиқ виговор) бериш каби жаза чоралари қўлланилиши мумкин. Олий партиявий жаза чораси партиядан чиқарилидир.

Унчалик жиқий бўлмаган ножўз хатти-ҳаракатлар учун ўртоқлик тақдир, партиявий ҳайфсан, огоҳлантириш ёки танбех бериш каби партиявий тарбия ва таъсир чоралари қўлланилиши лозим.

Ножўз иш қилган коммунист бунинг учун аввало бошлангич партия ташкилоти олдига жавоб беради. Коммунист юқори орган томонидан партиявий жавобгарликка тортилган тақдирда бу ҳақда бошлангич партия ташкилоти хабардор қилинади.

(Давоми 10-бетда).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ У С Т А В И

(Давоми. Боши 9-бетда).

Партиявий жавобгарликка тортиш тўғрисидаги масала кўриб чиқиладиган пайтда имкони борича эътибор билан қараш ҳамда коммунистга қўйилган айбларнинг қанчалик асосли эканлигини синчиклаб текшириш таъминланиши лозим.

Партия аъзосига жазо берилгандан кейин бир йилдан кечиктирмай партия ташкилоти у йўл қўйган камчиликларни қандай тузатаётганлиги тўғрисида унинг ҳисоботини тинг-лайди.

10. Коммунист партиядан чиқариш масаласи бошлан-ғич партия ташкилотининг умумий йиғилишида ҳал қилина-ди. Бошланғич партия ташкилотининг партиядан чиқариш тўғрисидаги қарори йиғилишда ҳозир бўлган партия аъзо-ларининг камида учдан икки қисми бу қарорни ёқлаб овоз берган тақдирда қабул қилинган деб ҳисобланади ва у район ёки шаҳар партия комитети тасдиқлагандан кейин кучга киради.

КПССдан чиқариш тўғрисидаги қарорни район, шаҳар партия комитети тасдиқлагунга қадар партия билети ёки кандидатлик карточаси коммунистнинг қўлида туради ва у ёниқ партия йиғилишларида қатнашишга ҳақлидир.

Партиядан чиқарилган киши икки ой муддат ичда юқо-ри партия органларига, то КПСС Марказий Комитетигача шикоят қилиш ҳуқуқига эгадир.

11. Иттифокдош республика Компартияси Марказий Ко-митетининг, ўлка, область, округ, шаҳар, район партия

комитетларининг аъзолари ва аъзолигига кандидатларни, шунингдек ревизия комиссияларининг аъзоларини партия-вий жавобгарликка тортиш масаласи бошланғич партия таш-килотларида муҳокама қилинади ва уларга жазо бериш тўғ-рисидаги қарорлар одатдаги тартибда қабул қилинади.

Партия ташкилотларининг КПССдан чиқариш тўғрисида-ги таклифлари шу коммунист аъзо бўлган тегишли партия комитетига маълум қилинади. Иттифокдош республика Компартияси Марказий Комитетининг, ўлка, область, округ, шаҳар, район партия комитетларининг аъзоларини ва аъзо-лигига кандидатларни ҳамда ревизия комиссиялари аъзола-рини партиядан чиқариш тўғрисидаги қарорлар тегишли ко-митетнинг пленумида комитет аъзоларининг учдан икки қис-мидан иборат кўпчилиги овози билан қабул қилинади.

КПСС Марказий Комитети аъзосини ва аъзолигига канди-датни ҳамда КПСС Марказий Ревизия Комиссияси аъзосини партиядан чиқариш масаласини партия съезди, съездлар ора-сидаги даврда эса Марказий Комитет Пленуми КПСС Марка-зий Комитети аъзоларининг учдан икки қисмидан иборат кўп-чилиги овози билан ҳал қилади.

12. Партия аъзоси совет-ҳуқуқларини бузган тақдирда икки томонлама — давлат олдида ва партия олдида жавоб-гар бўлади. Жиноий тартибда жазоланадиган ноҳўя ҳара-катлар қилган шахслар КПСС сафидан чиқарилади.

13. Партиядан чиқарилганларнинг ёки жазо олганларнинг шикоят аризалари, шунингдек партия ташкилотларининг партиядан чиқариш тўғрисидаги қарорлари тегишли партия органлари томонидан шу ариза ва қарорлар олинган кундан эътиборан икки ойдан кечиктирилмай кўриб чиқилади.

II.

ПАРТИЯ АЪЗОЛИГИГА КАНДИДАТЛАР

14. Партияга кирувчилар КПСС Программаси ва Устави билан чуқурроқ танишиш ҳамда партия аъзолигига киришга тайёргилиш учун зарур бўлган кандидатлик стажини ўтайди-лар. Партия ташкилоти кандидатга КПСС аъзолигига ки-ришга тайёргилиш учун ёрдам бериши ва амалий ишларда, партия ва жамоат тошпириқларини бажаришда унинг шах-сий хислатларини текшириш лозим.

Кандидатлик стажини бир йил муддатда белгиланади. 15. Кандидатликка қабул қилиш тартиби (янка-янка қа-бул қилиш, рекомендациялар тақдим этиш, бошланғич таш-килотнинг қабул қилиш тўғрисидаги қарори ва уни тасдиқ-лаш) партия аъзолигига қабул қилишда қандай бўлса шу-ндай бўлади.

16. Кандидатлик стажини ўтиш билан бошланғич партия ташкилоти кандидатни партия аъзолигига қабул қилиш ма-

саласини қараб чиқади ва ҳал қилади. Агар кандидатлик стажини ўташ вақтида кандидат ўзини кўрсатмаган бўлса ва ўзининг шахсий хислатларига кўра унинг КПСС аъзолиги-га қабул қилиниши мумкин бўлмаса, партия ташкилоти уни партия аъзолигига қабул қилишни рад этиш тўғрисида қар-ор чиқаради ва бу қарор район ёки шаҳар партия комите-ти томонидан тасдиқлангач, у КПСС аъзолигига канди-датликдан чиққан ҳисобланади.

17. Партия аъзолигига кандидатлар партия ташкилоти-нинг бутун фаолиятида иштирок этадилар ва партия йиғи-лишларида маслаҳат овози ҳуқуқидан фойдаланадилар. Партия аъзолигига кандидатлар раҳбар партия органларига сайлана олмайдилар, партия конференциялари ва съездла-рига делегат бўлиб сайлана олмайдилар.

18. КПСС аъзолигига кандидатлар ҳам партия аъзолари тўлайдиган миқдорда партия взнослари тўлайдилар.

III.

ПАРТИЯНИНГ ТАШКИЛИЙ ТУЗИЛИШИ.

ПАРТИЯ ИЧКИ ДЕМОКРАТИЯСИ

19. Партия ташкилий тузилишининг, бутун ҳаёти ва фаолиятининг раҳбар принципин демократик централизм бўлиб, бутунг маъноси шуки.

а) партиянинг барча раҳбар органлари қуйдан юқоригача сайлаб қўйилади;

б) партия органлари ўз партия ташкилотлари олдида ва юқори органлар олдида вақти-вақти билан ҳисоб бериб ту-радилар;

в) партия интизомига қаттиқ риоя қилинади ва озчилик кўпчилигига бўйсунди;

г) юқори органларнинг қарорлари қуйи органлар учун мутлақо мажбурийдир.

д) партиянинг барча ташкилотлари ва раҳбар органлари ишда коллективчилик ҳамда ҳар бир коммунистнинг ўз ва-зифалари ва партия тошпириқларини бажариши учун шахсан масъулияти таъминланади.

20. Партия территориял-ишлаб чиқариш белгисига қараб тузилади: бошланғич ташкилотлар коммунистлар ишлаб тур-ган жойда тузилади ва территория бўйича район, шаҳар ва бошқа ташкилотларга бirlашади. Муайян территориядаги коммунистларни бirlаштирувчи ташкилот унинг таркибиди-да барча партия ташкилотларига нисбатан юқори ташкилот-дир.

21. Барча партия ташкилотлари маҳаллий масалаларни ҳал қилишда автономдирлар, лекин улар чиқарадиган қар-орлар партия сиебатига энд бўлмаслиги керак.

22. Партия ташкилотининг юқори раҳбар органи: умумий йиғилиш, конференция (бошланғич ташкилотлар учун), конференция (район, шаҳар, округ, область, ўлка ташкилотла-ри учун), съезд (иттифокдош республикалар компартиялари учун), Совет Иттифоқи Коммунистик партияси учун. Йи-ғилиш, конференция, съезд агар уларда партия ташкилоти аъзоларининг ёки сайланган делегатларининг ярмидан кўпроги ҳозир бўлган тақдирда ваколатлидир.

23. Умумий йиғилиш, конференция ёки съезд бюро ёки комитетни сайлайди, бу бюро ёки комитет икко қилувчи орган бўлиб, партия ташкилотининг барча кундалик ишларига раҳбарлик қилади.

КПСС Марказий Комитетига, иттифокдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларида, ўлка, область, ок-руг, шаҳар ва район партия комитетларида партия қарорла-рининг ижросини ташкил этиш ва текшириш ҳамда қуйи ташкилотларнинг фаолиятига ёрдам бериш юзасидан кун-далик ишларни бажариш учун аппарат тузилади.

Партия аппаратининг структураси ва шатларини КПСС Марказий Комитети белгилайди.

24. Партия органларига сайлов ёпиқ (йиқини) овоз бе-риш йўли билан ўтказилади. 15 нафардан кам партия аъзоси бўлган бошланғич, цех ташкилотлари ва партия группалари-даги йиғилишларда партия ташкилотларининг секретаре-лари, секретарларнинг ўринбосарларини ва партия группал-ари ташкилотчиларини сайлаш коммунистларнинг розилиги-га биноан, очик овозга қўйиш йўли билан ўтказилиши мумкин. Маъзур бошланғич ташкилотларда район ва шаҳар партия конференцияларига делегатлар сайлаш ҳам худди шу тартибда ўтказилади.

Партиянинг ҳамма аъзолари сайлов вақтида номзодларни рад этиш учун ва уларни танкид қилиш учун чекланмаган ҳуқуққа эгадилар. Ҳар бир номзод алоҳида-алоҳида овозга қўйилиши лозим. Йиғилиш, конференция ёки съезд ишти-рокчиларининг ярмидан кўпи ёқлаб овоз берган номзодлар сайланган ҳисобланади.

Бошланғич ташкилотлардан то КПСС Марказий Комите-тигача барча партия органларига сайлов ўтказиш вақтида улар составини мунтазам равишда аниқлаб туриш ва раҳ-барликнинг давоимийлиги принциплари риоя қилинади.

25. КПСС Марказий Комитетининг, иттифокдош республи-ка Компартияси Марказий Комитетининг, ўлка, обла-сть, округ, шаҳар, район партия комитетларининг аъзола-ри ва аъзоликка кандидатлари ўзларига кўрсатилган юксак ишонччи бутун фаолиятлари билан оқлашлари лозим. Агар партия комитетининг аъзоси ёки аъзолигига кандидат

IV.

ПАРТИЯНИНГ ЮҚОРИ ОРГАНЛАРИ

31. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг олий ор-гани — партия съезди. Навбатдаги съездлар Марказий Комитет томонидан камида ҳар беш йилда бир марта қа-чирилади. Партия съездини чақириш ва ҳун тартиби съездеги камида бир ярим ой қолганда эълон қилинади.

Навбатдан ташқари (фавқулодда) съездлар партия Мар-казий Комитети томонидан унинг ўз ташаббуси билан ёки сўнгги партия съездида вакил юборган партия аъзолари умумий сонининг камида учдан бир қисмининг талаби билан

қақирилади. Навбатдан ташқари (фавқулодда) съезд икки ой муддат ичда қақирилади ва барча партия аъзоларининг камида ярми вакил юборган тақдирдагина ҳақиқий ҳисобла-нади.

Партия съездида вакил юбориш нормаларини Марказий Комитет белгилайди.

32. Партия Марказий Комитети навбатдан ташқари (фав-қулодда) съездин 31-параграфда кўрсатилган муддатда ча-қирмаган тақдирда, навбатдан ташқари (фавқулодда) съезд

қақиришни талаб қилган ташкилотлар навбатдан ташқари (фавқулодда) съезд қақириш юзасидан партия Марказий Ко-митети ҳуқуқларига эга бўладиган ташкилот комитети ту-зишга ҳақлидирлар.

33. Съезд:

а) Марказий Комитетнинг, Марказий Ревизия Комиссия-сининг ва бошқа марказий ташкилотларнинг ҳисоботларини эшитидаи ва тасдиқлайди;

б) партиянинг Программаси ва Уставини қайтадан кўриб чиқади, ўзгартиридаи ва тасдиқлайди;

в) ички ва ташқи сиебат масалалари юзасидан партиянинг йўлини белгилайди, партия ва давлат ҳаётининг, коммунист-ки қурилишининг энг муҳим масалаларини қараб чиқади ва ҳал қилади;

г) Марказий Комитетни ва Марказий Ревизия Комиссия-сини сайлайди.

34. Марказий Комитет ва Марказий Ревизия Комиссияси съезд белгилаган составда сайланади. Марказий Комитет-нинг аъзолари Марказий Комитетдан чиқиб қолган тақдир-да Марказий Комитетнинг состави КПСС Марказий Коми-тети аъзолигига кандидатлар ҳисобдан тўлдирилади.

35. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Ко-митети съездлар орасидаги даврда партиянинг, маҳаллий партия органларининг бутун фаолиятига раҳбарлик қилади, раҳбар кадрларни танилаш ва жой-жойига қўйишни амалга оширади, марказий давлат ташкилотларининг ва меҳнаткаш-лар жамоат ташкилотларининг ишларини йўналтириб тура-ди, партиянинг турли органлари, муассасалари ва корхона-ларини барпо этида ҳамда уларнинг фаолиятига раҳбарлик қилади, ўз контроли остида ишлайдиган марказий газета ва журналларнинг редакцияларини тайинлайди, партия бюдже-тининг маблағларини тақсимлайди ва унинг ижросини контро-л қилади.

Марказий Комитет бошқа партиялар билан алоқаларда КПСС номидан иш кўради.

36. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси партиянинг марказий органларида ишларнинг юртилиши юзасидан белгиланган тартибга риоя қилинишини, меҳнаткашларнинг

V.

РЕСПУБЛИКА, ЎЛКА, ОБЛАСТЬ, ОКРУГ, ШАҲАР ВА РАЙОН ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ

41. Республика, ўлка, область, округ, шаҳар, район партия ташкилотлари ва уларнинг комитетлари ўз фаолиятла-рида КПСС Программаси ва Уставига амал қилдилар, рес-публика, ўлка, область, округ, шаҳар ва район доирасида партия сиебатини амалга оширишга оид барча ишларни олиб борадилар. КПСС Марказий Комитети директиваларининг бажарилишини уюштиридилар.

42. Республика, ўлка, область, округ, шаҳар, район партия ташкилотларининг, уларнинг раҳбар органларининг асо-сий вазифалари қуйидагилардан иборат:

а) омма орасида сиесий ва ташкилотчилик ишларини олиб бориш, коммунистларни, барча меҳнаткашларини коммунист-ки қурилиш вазибаларини амалга оширишга, фан-техника тараққиёти асосида социал-иқтисодий ривожланишни жадал-лаштиришга, жамоат ишлаб чиқаришни самардорлигини, меҳнат унумдорлигини оширишга, маҳсулот сифатини ях-шилашга, давлат плланларини ва социалистик мажбуриятлар-ни бажаришга сафарбар этиш, меҳнаткашлар моддий фаро-волини ва маданий савиясининг оғишмай ўсиб боришини таъминлаш;

б) идеология ишларини ташкил этиш, марксизм-ленинизм-ни пропаганда қилиш, меҳнаткашларнинг коммунистик он-гиллигини ошириш, маҳаллий матбуот, радио ва теледее-виза раҳбарлик қилиш, фан, маданият, халқ маорифи муас-сасалари фаолиятини контрол қилиш;

в) халқ депутатлари Советларида, касаба союз, комсомол, кооперация ва бошқа жамоат ташкилотларида уларда ишлай-диган коммунистлар орқали раҳбарлик қилиш, меҳнаткаш-ларни маъзур ташкилотларнинг ишларига тобора кенгрок жалб этиш, социалистик демократияни янада чуқурлашти-ришининг зарур шарти сифатида омманинг ташаббускорлиги ва активлигини кучайтириш;

г) партия ишда, давлат ва ҳўжаликни бошқаришининг барча соҳаларида раҳбарлигининг ленинча принциплари ва методларига қатъий риоя қилиш, ленинча услубни қарор тоштириш, идеология, ташкилотчилик ва ҳўжалик фаолият-ининг бирлигини таъминлаш, ҳамма соҳаларда социалист-ки қонуничилик, давлат ва меҳнат интизомини, тартиб ва уюшқонлигини мустаҳкамлаш;

д) кадрлар сиебатини ўтказиш, кадрларни коммунистик гоаялийлик, ахлоқий поклик, тошпирилган иш учун партия ва халқ олдида юксак масъулият ҳис қилиш руҳида тарбия-лаш;

е) ўз республикаси, ўлкаси, области, округи, шаҳри, райо-ни доирасида партиянинг турли муассасаси ва корхонала-рини ташкил этиш, уларнинг фаолиятига раҳбарлик қилиш; ўз ташкилотига партия маблағларини тақсимлаш; ўз ишла-ри тўғрисида юқори партия органига мунтазам равишда ах-борот ва ҳисобот бериб туриш.

РЕСПУБЛИКА, ЎЛКА ВА ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ РАҲБАР ОРГАНЛАРИ

43. Республика, ўлка, область партия ташкилотининг юқори органи иттифокдош республика Компартиясининг съезди, ўлка, область партия конференциясидир, съезд ёки конференция орасида эса иттифокдош республика Компар-тияси Марказий Комитети, ўлка, область комитетидир.

44. Иттифокдош республика Компартиясининг навбатда-ги съезди республика Компартияси Марказий Комитети томонидан камида беш йилда бир марта қақирилади. Нав-батдаги ўлка, область конференцияси ўлка, область коми-тети томонидан икки-уч йилда бир марта қақирилади. Нав-батдан ташқари (фавқулодда) съездлар, конференциялар иттифокдош республика Компартияси Марказий Комитети-нинг, ўлка, область комитетининг қарори билан ёки республи-ка, ўлка, область партия ташкилотига кирувчи ташкилот-лардаги ҳамма аъзоларнинг учдан бир қисмининг талаби билан қақирилади.

Иттифокдош республика Компартияси съездида, ўлка ва область конференциясига вакиллик нормаларини тегишли партия комитети белгилайди.

Иттифокдош республика Компартиясининг съезди, ўлка, область конференцияси иттифокдош республика Компартия-си Марказий Комитетининг, ўлка, область комитетининг, ревизия комиссиясининг ҳисоботларини эшитида, партия,

хатлари, аризалари ва шикоятларини кўриб чиқиш соҳаси-даги ишни, партия бюджети ижросининг, шу жумладан пар-тия аъзолик взносларини тўлаш, қабул қилиш ва ҳисоблаб боришининг тўғриллигини, шунингдек КПСС Марказий Коми-тети корхоналари ва муассасаларининг молия-ҳўжалик фао-лиятини ревизия қилиб туради.

37. КПСС Марказий Комитети олти ойда камида бир мар-та ялпи мажлис ўтказида, Марказий Комитет аъзолиги-га кандидатлар Марказий Комитетнинг Пленумлари маж-лисларида маслаҳат овози билан қатнашадилар.

38. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети: Марказий Комитет Пленумлари орасида партия ишига раҳбарлик қилиш учун Сиесий бюро; кундалик иш-ларга, асосан кадрларни танилаш ва ижрони текширишни ташкил этишга раҳбарлик қилиш учун Секретариат сайлай-ди. Марказий Комитет КПСС Марказий Комитетининг Бош секретариани сайлайди.

39. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Марказий Комитет ҳузурида Партия Контроли Комитетини тузади.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия Контроли Комитети:

а) КПСС аъзолари ва аъзолигига кандидатларнинг партия интизомига риоя қилиниши текшириб туради, партия Про-граммаси ва Уставини, партия ва давлат интизомини бузиш-да айбдор бўлган коммунистларни, шунингдек партия ахло-қини бузувчиларни жавобгарликка тортиди;

б) партиядан чиқарилганлик ва партиявий жазо берилган-лик ҳақида иттифокдош республикалар компартиялари Марказий Комитетларининг, ўлка ва область партия коми-тетларининг қарорлари устида берилган шикоят аризалар-ни кўриб чиқади.

40. КПСС Марказий Комитети партия съездлари ораси-даги даврда, зарур бўлиб қолган тақдирда, партия сиебати-нинг етилган масалаларини муҳокама қилиш учун Бутун-иттифоқ партия конференциясини қақириш мумкин. Бутун-иттифоқ партия конференциясини ўтказиш тартибини КПСС Марказий Комитети белгилайди.

V.

РЕСПУБЛИКА, ЎЛКА, ОБЛАСТЬ, ОКРУГ, ШАҲАР ВА РАЙОН ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ

ҳўжалик ва маданий қурилишга доир ўзи лозим топган бош-қа масалаларни муҳокама қилади, иттифокдош республика Компартиясининг Марказий Комитетини, ўлка, область ко-митетини, ревизия комиссиясини ва КПСС съездида деле-гатларини сайлайди.

Иттифокдош республикалар компартияларининг Марказий Комитетлари иттифокдош республикалар компартиялари съездлари орасидаги даврда, зарур бўлиб қолган тақдирда, партия ташкилотлари фаолиятининг энг муҳим масалаларини муҳокама қилиш учун республика партия конференциялари-ни қақиришлари мумкин. Республика партия конференция-ларини ўтказиш тартибини иттифокдош республикалар ко-мпартияларининг Марказий Комитетлари белгилайдилар.

45. Иттифокдош республикалар компартияларининг Мар-казий Комитетлари, ўлка, область комитетлари комитет бю-росини, шу жумладан секретарларини сайлайдилар. Секре-тарлар учун партия стажини камида беш йил бўлиши шарт. Комитетларнинг пленумларида шу комитетларнинг бўлим мудирлари, партия контроли комиссияларининг расилари, партия газета ва журналларининг редакторлари тасдиқла-нади.

Кундалик масалаларни кўриб бориш ва ижрони текшириш учун иттифокдош республикалар компартияларининг Мар-казий Комитетларида, ўлка, область партия комитетларида секретариатлар тузилади.

46. Иттифокдош республика Компартияси Марказий Ко-митетининг, ўлка, область комитетининг пленуми камида тўрт ойда бир марта қақирилади.

47. Иттифокдош республика Компартиясининг Марка-зий Комитети, округ, область комитети округ, шаҳар, район партия ташкилотларига раҳбарлик қилади, уларнинг фао-лиятини текширидаи ҳамда тегишли партия комитетларининг ҳисоботларини мунтазам сурада эшитиб туради.

Автоном республикаларнинг шунингдек иттифокдош рес-публикалар ва ўлкалар составига кирувчи автоном ва бошқа областларнинг партия ташкилотлари иттифокдош респу-бликалар компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка ко-митетлари раҳбарлигида ишлайдилар.

ОКРУГ, ШАҲАР ВА РАЙОН (ҚИШЛОҚ ВА ШАҲАР РАЙОНЛАРИ) ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ РАҲБАР ОРГАНЛАРИ

48. Округ, шаҳар, район партия ташкилотининг юқори органи — округ, шаҳар, район комитети томонидан икки-уч йилда бир марта қақириладиган, навбатдан ташқари ҳоллар-да эса комитет қарори билан ёки тегишли партия ташкило-тига кирувчи партия аъзолари умумий сонининг учдан бир қисми талаби билан қақириладиган округ, шаҳар, район пар-тия конференцияси ёки коммунистларнинг умумий йиғили-шидир.

Округ, шаҳар, район конференцияси (йиғилиши) комитет-нинг, ревизия комиссиясининг ҳисоботларини эшитида, партия, ҳўжалик ва маданий қурилишга доир ўзи лозим топ-ган бошқа масалаларини муҳокама қилади, округ, шаҳар, район комитетини, ревизия комиссиясини ва область, ўлка конференциясига ёки иттифокдош республика Компартияси съездида делегатлар сайлайди.

Округ, шаҳар, район конференциясига вакиллик норма-ларини тегишли партия комитети белгилайди.

49. Округ, шаҳар, район комитети комитет бюросини, шу жумладан секретарларини сайлайди, шунингдек коми-тетнинг бўлим мудирларини, партия комиссияси расини, га-зета-ларнинг редакторларини тасдиқлайди. Округ, шаҳар, район комитети секретариати учун партия стажини камида беш йил бўлиши шарт. Комитетларнинг секретариати область, ўлка комитети, иттифокдош республика Компартиясининг Мар-казий Комитети томонидан тасдиқланади.

50. Округ, шаҳар, район комитети бошланғич партия таш-килотларини тузади, уларнинг фаолиятига раҳбарлик қила-ди, партия ташкилотларининг иш тўғрисидаги ҳисоботлар-ни мунтазам равишда эшитиб туради, коммунистларнинг ўқитини олиб боради.

51. Округ, шаҳар, район комитетининг пленуми камида уч ойда бир марта қақирилади.

VI.

ПАРТИЯНИНГ БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТЛАРИ

52. Партиянинг негизи—бошланғич ташкилотлардир.

Бошланғич партия ташкилотлари партия аъзолари иш-лайдиган жойда — заводлар, фабрикалар, совхозлар ва бошқа корхоналарда, колхозларда, Қурулди Кўчаларнинг қисмларида, муассасаларда, ўғун юртларида ва шу каби жойларда камида уч партия аъзоси бўлган тақдирда тузи-лади. Зарур бўлган ҳолларда коммунистлар истикомат қи-ладиган жойларда ҳам территориял бошланғич партия ташкилотлари тузилиши мумкин.

Айрим ҳолларда область, ўлка комитети, иттифокдош рес-публика Компартияси Марказий Комитетининг руҳсати би-лан ишлаб чиқариш бirlашмасига кирадиган ва одатда, бир район территориясида ёки бир шаҳардаги бир неча район территориясида жойлашган бир неча корхоналар доирасида партия ташкилотлари тузилиши мумкин.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ У С Т А В И

(Давоми. Боши 9-, 10-бетларда).

55. Кундалик ишларни олиб бориш учун бошлангич, цех партия ташкилоти икки-уч йил муддатга бюро сайлайди, бюро аъзоларининг сонини партия йиғилиши белгилайди. Партия аъзоларининг сони 15 дан кам бўлган бошлангич ва цех партия ташкилотларида бюро эмас, балки партия ташкилотининг секретари ва унинг ўринбосари сайланади. Бу ташкилотларда сайловлар ҳар йили ўтказилади.

Бошлангич ва цех партия ташкилотларининг секретарлари учун партия стажига камида бир йил бўлиши шарт.

150 дан кам партия аъзоларини бирлаштирган бошлангич партия ташкилотларида, одатда, маош олиб ишлайдиган партия ходимлари лавозими белгиланмайди.

56. Партия аъзолари ва аъзолигига кандидатларнинг сони 300 дан ортиқ бўлган йирик корхоналар ва муассасаларда, зарур ҳолларда эса, ишлаб чиқариш хусусиятларини ва территория тарқоқлигини ҳисобга олиб, 100 дан ортиқ коммунисти бўлган ташкилотларда ҳам область, ўлка комитетларининг, иттифокдош республика Компартияси Марказий Комитетининг рухсати билан партия комитетлари тузилиши ва цех ташкилотларига бошлангич партия ташкилоти ҳуқуқи берилиши мумкин.

Колхозлар, совхозлар ва қишлоқ хўжалигидаги бошқа корхоналарнинг партия ташкилотларида 50 коммунист бўлган тақдирда партия комитетлари тузилиши мумкин.

500 дан ортиқ коммунисти бўлган партия ташкилотларида айрим ҳолларда область, ўлка комитетларининг, иттифокдош республика Компартияси Марказий Комитетининг рухсати билан йирик цехларда партия комитетлари тузилиши, ишлаб чиқариш участкаларининг партия ташкилотларига эса бошлангич партия ташкилоти ҳуқуқлари берилиши мумкин.

Парткомлар икки-уч йил муддатга сайланади, улар составининг миқдорини умумий партия йиғилиши, конференция белгилайди.

Парткомлар, партия бюрolari, бошлангич, цех партия ташкилотларининг секретарлари ўз ишлари ҳақида партия йиғилишларида коммунистларга мунтазам равишда ахборот бериб турадилар.

57. 1000 дан ортиқ коммунисти бўлган бошлангич ташкилотлар парткомларига иттифокдош республика Компартияси Марказий Комитетининг рухсати билан КПССга қабул қилини, партия аъзолари ва аъзолигига кандидатлари учётини юргизиш ҳамда коммунистларнинг шахсий ишлари, ни қўриб чиқиш юзасидан район партия комитети ҳуқуқлари берилиши мумкин.

Бу ташкилотларда кенгайтирилган составда парткомлар сайланиб, улар ичда кундалик ишларга раҳбарлик қилиш учун бюро тузилиши мумкин.

58. Бошлангич партия ташкилоти ўз фаолиятида КПСС Программаси ва Уставига амал қилади. У меҳнат коллективининг сиёсий ўзаги бўлиб, меҳнаткашлар ўртасида бевосита иш олиб боради, уларни партия теварагига жипслаштирадиган, коммунистик қурилиш вазифаларини бажаришга уюштирадиган, партиянинг кадрлар сиёсатини ўтказишда актив қатнашади.

Бошлангич партия ташкилоти:

- КПССга янги аъзолар қабул қилади;
- коммунистларни партия ишига садоқат, ғоявий эътиқод, коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялайди;
- коммунистларнинг марксча-ленинча назарияни коммунистик қурилиш практикаси билан мустаҳкам боғлаб ўрганишини ташкил қилади. Буржуазия идеологиясининг ревизионизм ва догматизмнинг ҳар қандай кўринишларига, қолоқ қарашлар ва кайфиятларга қарши курашади;

г) коммунистларнинг меҳнатдаги ва ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги авангардлик ролини ошириш тўғрисида, уларнинг турмушдаги юриш-туришда намуна бўлишлари тўғрисида ғамхўрлик қилади, КПСС аъзолари ва аъзоликка кандидатларнинг Уставдаги вазифалар ва партия топшириқларини қандай бажараётганликлари ҳақидаги ҳисоботларини тинглаб туради;

д) иқтисодий ва социал тараққиёт вазифаларини ҳал этишда меҳнаткашларнинг ташкилотчиси бўлиб майдонга чиқади, давлат планларини ва мажбуриятларни бажариш учун, ишлаб чиқаришни интенсификация, меҳнат унумдорлигини ва маҳсулот сифатини ошириш, ишлаб чиқаришга фан ва техника ютуқларини, илгор тажрибани кенг жорий этиш учун социалистик мусобақага бошчилик қилади, меҳнаткашларни ички резервларни излаб топишга сафарбар этади, материал, меҳнат ва молия ресурсларидан оқилона, тежаб-тергаб фойдаланишга ҳаракат қилади, жамоат бойлигини сақлаш ва қўпайтириш, одамларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш тўғрисида ғамхўрлик қилади;

е) оммавий агитация ва пропаганда ишини олиб боради, меҳнаткашларни коммунизм ғояларига садоқат, совет ватанпарварлиги ва халқлар дўстлиги руҳида тарбиялайди, юксак сиёсий маданият ҳосил қилишда уларга қўмаклашади, уларнинг социал активлиги ва масъулиятини оширади;

ж) коммунистларда, барча меҳнаткашларда социалистик ўз-ўзини бошқаришда иштирок этиш қўникмаларини ривожлантиришга қўмаклашади, меҳнат коллективининг корхона, муассасани бошқаришдаги ролининг ошувини таъминлайди, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари ишини йўналтириб туради;

з) танқид ва ўз-ўзини танқидни кенг аваж олдириш асосида бюрократизм, маҳаллийчилик, махнамачилик кўринишларига қарши, давлат, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини бузишга қарши кураш олиб боради, давлатни алдашга уришларнинг олдини олади, буналушчилик, хўжасизлик ва исрофгарчиликка қарши чоралар қўради, хушёр турмуш тарзининг қарор топишга эришади;

59. Саноат, транспорт, алоқа, қурилиш, моддий-техника таъминоти, савдо, умумий овқатланиш, коммунал-маиший хизмат корхоналарининг, колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг, лойхачалаш ташкилотлари, конструкторлик бюрolari, илмий-тадқиқот институтлари, ўқув юртлари, маданий-маърифий ва даволаш муассасаларининг бошлангич партия ташкилотлари маъмурият фаолиятини контрол қилиш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Министрликлар, давлат комитетлари ҳамда бошқа марказий ва маҳаллий совет, хўжалик муассасалари ва идораларининг партия ташкилотлари аппаратининг партия ва ҳукумат директиваларини бажаришга, совет қонунларига риоя қилишга оид ишнинг контрол қилиб турадилар. Улар аппарат ишини такомиллаштиришга аппарат ходимларини танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашга актив таъсир қилишлари, ходимларнинг топширилган иш учун тармоқни ривожлантириш, аҳолига хизмат кўрсатиш учун масъулиятини оширишлари, давлат интизомини мустаҳкамлаш чораларини кўришлари, бюрократизм ва сансалорликка қарши кескин кураш олиб боришлари, муассасалар ишидаги, шунингдек айрим ходимлар ишидаги камчиликлар тўғрисида, уларнинг эгаллаб турган лавозимларидан қатъи назар, ўз вақтида тегишли партия органларини ҳабардор қилиб туришлари лозим.

Изоҳ. Бошлангич партия ташкилотларида маъмурият фаолиятини ҳамда ишлаб чиқариш фаолиятининг айрим йўналишлари бўйича аппарат ишини контрол қилиш ҳуқуқини амалга оширувчи комиссиялар тузилиши мумкин.

VII.

ПАРТИЯ ВА ДАВЛАТ, ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИ

60. КПСС, СССР Конституцияси доирасида иш олиб бориб, давлат ва жамоат ташкилотларига сиёсий раҳбарликни амалга оширади, уларнинг фаолиятини йўналтириб ва мувофиқлаштириб туради.

Давлат ва жамоат ташкилотларида ишловчи партия таш-

килотлари, коммунистлар маъкур ташкилотлар, ўз конституцион ваколатларини, Уставда белгиланган ҳуқуқ ва вазифаларини тўла-тўқис амалга оширишлари, бошқаришга, сиёсий, хўжалик ва социал масалаларни ҳал этишга меҳнаткашларни кенг жалб этишларига эришадилар.

Партия ташкилотлари совет, касаба союз, кооператив ва бошқа жамоат ташкилотлари ўрнини олмайдилар, партия органлари ва бошқа органларнинг функциялари аралаштириб юборилишга йўл қўймайдилар.

61. Давлат ва жамоат ташкилотлари томонидан қақирладиган съездлар, конференциялар, йиғилишларда, шунингдек бу ташкилотларнинг сайлаб қўйиладиган органларида, партия аъзолари уч кишидан кам бўлмаса, партия группалари ташкил этилади. Бу группаларнинг вазифаси—партия ташкилотларидан бошқа тегишли ташкилотларда партия сиёсатини ўтказишдан, ана шу ташкилотлардаги ишнинг аҳо-

лига коммунистлар таъсирини кучайтиришдан, улар фаолиятида демократик нормаларни ривожлантиришдан, партия ва давлат интизомини мустаҳкамлашдан, бюрократизмга қарши кураш олиб боришдан, партия ва совет директиваларининг бажарилишини текширишдан иборатдир.

62. Партия ташкилотларидан бошқа ташкилотлардаги партия группалари ишига тегишли партия органлари: КПСС Марказий Комитети, иттифокдош республика Компартиясининг Марказий Комитети, ўлка, область, округ, шаҳар, район партия комитети раҳбарлик қилади.

VIII.

ПАРТИЯ ВА КОМСОМОЛ

63. Ёшларнинг ташаббускор ижтимоий-сиёсий ташкилоти бўлган Бутуниттифок Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи — партиянинг актив ёрдамчиси ва резервидир. Комсомол ёшларни коммунизм руҳида тарбиялашда, уларни янги жамиятни амалда қуришга, давлат ва жамоат ишларини бошқаришга жалб этишда, ҳар томонлама баркамол, меҳнатга ва Совет Ватани ҳимоясига тайёр кишилар авлодини етиштиришда партияга ёрдам беради.

64. Комсомол ташкилотлари ишлаб чиқариш ва ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида партия йўл-йўриқларини актив амалга оширувчилар бўлишлари лозим. Комсомол ташкилотлари корхона, колхоз, муассаса, ўқув юрти ишига оид масалаларни муҳофиза қилишда ва уларни тегишли партия ташкилотлари олдида қўйишда кенг ташаббус кўрсатиш ҳуқуқидан фойдаланадилар, бу масалалар айниқса ёшларнинг меҳнати, турмуши, таълим ва тарбиясига тааллуқли бўлса, уларни ҳал этишда бевосита иштирок қиладилар.

65. ВЛКСМ Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг раҳбарлигида ишлайди. ВЛКСМ маҳаллий ташкилотларининг иши тегишли республика, ўлка, область, округ, шаҳар ва район партия ташкилотлари томонидан йўналтириб ва контрол қилиб турилади.

Маҳаллий партия органлари ва бошлангич партия ташкилотлари ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларни ишлаб чиқариш ва ижтимоий ҳаётнинг конкрет вазифаларини ҳал этишга сафарбар қилиш ишида комсомол ташкилотларига таянадилар, уларнинг фойдали ташаббусларини қўллаб-қувватлайдилар, уларнинг фаолиятига бутун чоралар билан ёрдам кўрсатадилар.

66. КПССга қабул қилинган ВЛКСМ аъзолари, агар улар сайлаб қўйиладиган комсомол органларининг аъзолари бўлмаса, бу комсомол ишида бўлмаса, партияга юрган пайтларидан бошлаб комсомол аъзолигидан чиқадилад.

IX.

ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРДАГИ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ

67. Қурулли Кучларнинг партия ташкилотлари ўз фаолиятларида КПСС Программаси ва Уставига амал қиладилар ҳамда Марказий Комитет тасдиқлайдиган конструкциялар асосида ишлайдилар. Бу партия ташкилотлари Қурулли Кучларда партия сиёсатини амалга оширишга таъминлайдилар, уларнинг шахсий составини Коммунистик партия теварагига жипслаштирадиган, жангчиларни марксизм-ленинизм ғоялари руҳида, социалистик Ватанга чекиз садоқат руҳида тарбиялайдилар, армия билан халқ бирлигининг мустаҳкамланишига актив ёрдам берадилар. Қўшинларнинг жанговар тайёргарлигини ошириш, ҳарбий интизомини мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қиладилар, шахсий составни жанговар ва сиёсий тайёргарлик вазифаларини бажаришга, янги техника ва қурул-яроғларни эгаллашга, ўз ҳарбий бурчини, ўммондонлигининг буйруқ ва фармойишларини беишқон бажаришга сафарбар қиладилар.

68. Қурулли Кучлардаги партиявий ишга КПСС Марказий Комитети сиёсий органлар орқали раҳбарлик қилади. Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти Ёш сиёсий бошқармаси КПСС Марказий Комитетининг бўлими ҳуқуқидан иш олиб боради.

Округ ва Флотлар сиёсий бошқармаларига, армиялар, флотилиялар ва қўшнмалар сиёсий бўлимларига бошлиқ бўлиш учун беш йиллик партия стажига бўлиши шарт.

69. Қурулли Кучларнинг партия ташкилотлари ва сиёсий органлари маҳаллий партия комитетлари билан мустаҳкам алоқада бўлади, уларга ҳарбий қисмлардаги сиёсий иш тўғрисида мунтазам равишда ахборот бериб турадилар. Ҳарбий партия ташкилотларининг секретарлари ва сиёсий органларнинг раҳбарлари маҳаллий партия комитетларининг ишида иштирок этадилар.

X.

ПАРТИЯНИНГ ПУЛ МАБЛАҒЛАРИ

70. Партиянинг ва унинг ташкилотларининг пул маблағлари аъзолик взносларидан, партия корхоналаридан келади-ган даромадлардан ва бошқа тушумлардан ҳосил бўлади.

Партиянинг пул маблағларидан фойдаланиш тартибини КПСС Марказий Комитети белгилайди.

71. Партия аъзолари ва КПСС аъзолигига кандидатлар учун ойлик аъзолик взнослари қуйидаги миқдорда белгиланади:

- ойлик иш ҳақи.
- 70 сўмгача бўлганлар 10 тийин.
- 71 сўмдан 100 сўмгача бўлганлар 20 тийин тўлайдилар;
- 101 сўмдан 150 сўмгача бўлганлар ойлик иш ҳақининг 1,0 процентини

151 сўмдан 200 сўмгача бўлганлар ойлик иш ҳақининг 1,5 процентини

201 сўмдан 250 сўмгача бўлганлар ойлик иш ҳақининг 2,0 процентини

251 сўмдан 300 сўмгача бўлганлар ойлик иш ҳақининг 2,5 процентини

300 сўмдан ошқ бўлганлар ойлик иш ҳақининг 3,0 процентини тўлайдилар.

72. Партия аъзолигига кандидатликка кириш вақтида ойлик иш ҳақининг 2 проценти миқдоридан кириш взноси тўланади.

КПСС XXVII СЪЕДИНИНГ ҚАРОРИ

КПСС МАРКАЗИЙ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИ ҲАҚИДАГИ НИЗОМ ТЎҒРИСИДА

1. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси ҳақидаги Низом тасдиқлансин.

2. КПСС Марказий Комитетига КПСС Марказий Ревизия Комиссияси билан биргаликда шу Низом асосида республика, ўлка, область, округ, шаҳар ва район партия ташкилотларининг ревизия комиссиялари тўғрисида тегишли Низом ишлаб чиқиш топширилсин.

К П С С М а р к а з и й Р е в и з и я К о м и с с и я с и т ўғрисида Н и з о м

1. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг съезди томонидан КПСС Марказий Комитетини сайлаш учун белгиланган муддатда ҳамда ўша тартибда сайланади.

Марказий Ревизия Комиссиясининг состави неча кишидан иборат бўлишини партия съезди белгилайди.

2. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси ўз функциялари доирасида партиянинг марказий органлари фаолияти тўғрисида КПСС съездида хусоса тақдим этади ва ўз иши тўғрисида съезд олдида ҳисоб беради.

3. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси партиянинг марказий органларидаги ишларнинг белгиланган тартибда ўтишга риоя қилинишига, меҳнаткашларнинг хатлари, ариза-

лари ва шикоятларини қўриб чиқиш соҳасидаги ишни, партия бюджетни иқросининг, шу жумладан партия аъзолик взнослари тўлалиши, қабул этилиши ва ҳисоб-китоб қилиниш тўғрисидаги, шунингдек КПСС Марказий Комитети корхоналари ва муассасаларининг молия-хўжалик фаолиятини ревизия қилади.

4. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси иттифокдош республикалар компартияларининг, ўлка ва область партия ташкилотларининг ревизия комиссияларига методик ёрдам беради.

5. КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг мажлислари камида олти ойда бир марта қақирилади.

Кундалик ишга раҳбарлик қилиш учун Марказий Ревизия Комиссияси Бюро сайлайди.

6. КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг аъзоларини комиссия составидан чиқариш тўғрисидаги масала унинг мажлисида КПСС Уставида кўзда тутилган тартибда ҳал этилади.

7. КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг аъзолари партия Марказий Комитетининг Пленумларида қатнашадилар.

КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг раис, у бўлмаган тақдирда эса раис ўринбосари КПСС Марказий Комитети Секретариатининг мажлисларида иштирок этади.

8. Марказий Ревизия Комиссиясининг аъзолари ўз ишини бажариш пайтида Марказий Ревизия Комиссияси бевосита

олган ёки партия марказий органларининг ихтиёрида бўлган ўз фаолиятига алоқадор барча ҳужжатлардан фойдаланадилар.

9. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси ревизия якунлари юзасидан тегишли ақтлар тузади. Ревизия қилинаётган органлар, корхона ва муассасалар бу ақтларни мажбурий тартибда қўриб чиқадилад ҳамда ақтларда баён этилган мулоҳаза ва тақлифлар қандай амалга оширилганлиги тўғрисида Марказий Ревизия Комиссиясига ахборот берадилар.

10. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси ўзининг амалий фаолиятини партия бюджетига маблағлари ҳисобидан сақланган ихчам аппарат ёрдамида бажаради. Зарур ҳолларда у ревизияларни ўтказиш учун КПСС аъзолари орасидан му-тахассисларни жалб этади.

ЧЕТ ЭЛЛИК МЕҲМОНЛАР ШАРАФИГА КРЕМЛДА ҚАБУЛ МАРОСИМИ

(Давом. Бош 2-бетда).

КПСС XXVII съездида деярли барча коммунист, революционер-демократ, кўнгил соҳиблари, социал-демократ, лейбористлар партияларининг намоёнлари ҳозир бўлганликларидан хурсандим. Ҳозирги замоннинг урушга қарши курашаётган асосий ижтимоий оқимлари ва ҳаракатларига мансуб кишилар Москвада бизнинг съездимизга йиғилганликларидан хурсандим.

Азиз ўртоқлар ва дўстлар, Сизларга, партияларингиз ва ташкилотларингизга ҳамкорлигингиз ва баҳамжihat ҳаракат қилаётганлигингиз

учун, КПСС XXVII съезди кунларида биз билан бирга бўлганлигингиз учун чин қалбдан миннатдорчилик изҳор этишга иккозат бергайсиз! (Қарсақлар).

Дўстлар, Сизларга сўхат-саломатлик, бахт-саодат, олинганб ишингизда муваффақиятлар тилаймиз! Урушга қарши, тинчлик, хавфсизлик ва инсоният тараққиёти учун курашда партияларингизга муваффақиятлар тилаймиз! (Давомли қарсақлар).

Қабул маросимига БКП Марказий Комитетининг Бош секретари, БХР Давлат Кенгазининг Раиси Т. Живков нутқ сўзлади.

Ўртоқ Т. ЖИВКОВ нутқи

Азиз ўртоқ Михаил Сергеевич Горбачев! Хурматли ўртоқлар! Азиз дўстлар! КПСС XXVII съезди ишда қатнашишга тақдир этганлиги учун, бизга кўрсатилган самийи меҳмондўстлик учун чет эллик меҳмонлар номидан Совет Иттифоқи Коммунист партияси Марказий Комитетига сиз қилишдан миннатдорчилик изҳор этишдек юксак шарафга муассарман. (Қарсақлар).

Совет коммунистларининг олий анжумани ўз ишнини ниҳоятда самарали туғлади. Бу анжуманини Совет Иттифоқидаги эмас, шу билан бирга бутун дунёдаги тараққиётларар кишилар ҳам зўр қизиқиш билан кузатиб турдилар. Съезд қабул қилган ҳужжатлар КПССнинг сиёсий йўлини, Совет Иттифоқини аср охиригача ривожлантириш истиқболларини ленинчасига белгилаб беради.

Биз съездега намоён бўлган новаторларча ёндашув ва фикрлар теранлигидан, ишчанлик, ошқорлик ва яқдиллигидан, КПССнинг янги тахрирдаги Программиси, партия Марказий Комитетининг Сиёсий доклади ва бошқа ҳужжатлар тўла-тўқис

қўллаб-қувватланганлигидан зўр таассурот олдик. XXVII съезд совет коммунистлари, совет халқи бирлиги ва жисилсининг, улар мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришнинг жадаллаштиришга қаратилган стратегик йўлни амалга оширишга азму қарор берганликларини ерқин намоишига айланди.

Совет халқи ленинчи Коммунист партия раҳбарлигида тарихий ғалабаларга эришди. У оғир уруш йилларида ҳам, тинч бунёдкорлик йилларида ҳам фидоикорлик ва оммавий қарамадонлик кўрсатди. Биз амин-минки, бундай халқ КПСС тарихий XXVII съездининг режаларини шараф билан бақаради. (Қарсақлар).

КПСС ўзининг энг юксак минбаридан қўролланши, пойасига қарши, ядро қурилиши тутатиш, ялпи тинчликни сақлаш ва мустақамлаш учун, инсоният цивилизациясини кутқариб қолтиш учун курашишга азму қарор берганлигини яна бир бор изҳор этди. КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг шу йил 15 январдаги Баёотни ўз моҳиятига кўра революцион программа бўлиб, у барча мамлакатлар

ишчилар синфи, халқларининг манфаатлари ва орузумидларига мос бўлиб тушадиган инсонпарварлик руҳи билан сўғрилгандир. Съезд ана шу Баёотни рўёбга чиқаришни келгуси даврда Совет Иттифоқи ташқи сиеатининг бош йўналиши, деб эълон қилди. Чунки тинчликдан қирда катта-роқ неъмат йўқ, инсон ҳуқуқидан, унинг яшаш ҳуқуқидан кўра муҳимроқ нарса йўқ!

Совет Иттифоқини ривожлантиришнинг, жаҳон тараққиётининг бурлиш босқичида бўлиб ўтган КПСС XXVII съезди мураккаб ва жўшқин замонамизнинг янги проблемалари ва талаблари даражасига кўтарилган чўққисифатида тарихга кирди. Съезд — барҳат Маркс, Энгельс, Ленин ғояларининг тантанасидир. (Қарсақлар).

Совет Иттифоқидики муҳтарам дўстлар, биз унутилмас таассуротлар, оптимизм билан, социализм учун, социал тараққиёт учун, бутун дунёда тинчлик учун курашга муносиб ҳисса қўйишга азму қарор берган ҳолда янги куч-гайратга тўлиб-тошиб Москвадан жўнаб кетамиз.

Биз хайрлашув олдида сайланган Марказий Комитет аъзоларини гоят самийи табриклашми, азиз Михаил Сергеевич, яна КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари этиб сайланганлигини билан Сизни табриклашми истаймиз. (Давомли қарсақлар).

Ватанингизни янада равақ топтириш учун, коммунизм иши учун. Ер юзиде тинчликни сақлаб қолиш ва мустақамлаш учун курашда Сизларнинг ҳаммаингизга, шонли Совет Иттифоқи Коммунист партиясига, бутун совет халқига сизқилдишдан ва астойдил янги-янги муваффақиятлар тилаймиз! (Давомли қарсақлар).

Қабул маросими сидқидилик, дўстлик ва ўртоқлик вазиётида ўтди. Қабул маросимига санъат усталарининг концерти бўлиб, (ТАСС).

К И Т О Б ЖАВОНИНГИЗГА

ЎЗБЕКИСТОН ССР «ФАН» НАШРИЙТИ КУЙИДАГИ КИТОБЛАРИ ЎЗБЕК ТИЛИДА ЧОП ЭТДИ:

АВТОРЛАР КОЛЛЕКТИВИ. Ғоявий кураш ва ўзбек адабиёти. 124 бет. Баҳоси 85 тини.

Китобда ўзбек адабиётининг хорижий мамлакатларда ўрганилиши масалалари еритилди, буржуа олимларининг ўзбек совет адабиёти тарихи ва ҳозирги адабиёт жараёнининг муҳим нуқталарини бўзиб кўрсатишга қаратилган уринишлари танқид қилинди.

Н. РАҲИМЖОНОВ. Ўзбек совет адабиётининг поэма. 176 бет. Баҳоси 1 сўм 80 тини.

Китобда лирик поэма жанрининг шаклланиш ва тараққиёт тенденциялари, ривожланиш босқичларида юзага келган янги турлар типологияси белгилади, сюжет ва композицион формаларининг бойиб бориши каби масалалар таҳлил қилинган.

Ҳ. СУЛАЙМОНОВ. Ривожланган социализм даврида Ўзбекистон колхозчи деҳқонлари моддий фаровонлигининг юксалиши. 108 бет. Баҳоси 85 тини.

Монографияда партия ва ҳукуматимизнинг шаҳар билан қишлоқ аҳолиси турмуш даражасини яқинлаштириш, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги социал-иқтисодий ва маданий-маиший тафовутларни йўқотиш, халқ фаровонлиги ва маданиятини юксалтириш соҳасидаги тадбирлар еритилган.

Ф. ЭШИМОВ. Қишлоқ ҳақидаги ҳозирги ўзбек романи. 100 бет. Баҳоси 80 тини.

Ўзбек адабиётшунослигиде кам ўрганилган проблемалардан бири — ҳозирги ўзбек романиларида қишлоқ ҳаёти ва қишлоқ кишиси образи тасвири ушбу китобда тадқиқ этилди.

С. П. АЙРАПОВ. Саломатлик, ҳис-ҳаявон, гўзаллик. Эпюдор. 80 бет. Баҳоси 15 тини.

Китоб узок умр кўриш ва меҳнатга қодир бўлиш масалалари, ҳис-ҳаявонларининг инсон руҳи ва жисмоний саломатлигига қандай таъсир қилишига бағишланган.

«Радуга» нашриётининг Тошкент бўлими куйидаги китобларни босмадан чиқарди.

Александр БЕЛЯЕВ. Одам-афибия. Роман 164 бет. Баҳоси 1 сўм 94 тини (бенгал тилида).

Романда инсоният келажикда океан бойликларини ўрганиб, ундан унумли фойдаланилади, деган оруз баён этилади.

Алексей ТОЛСТОЙ. Инженер Гариннинг гинероболонди. Роман. 344 бет. Баҳоси 2 сўм 44 тини (форс тилида).

Бу илмий-фантастик роман марказида кирин келтирувчи нур ихтироисни Гарин образи туради.

БҲИМАН САҲНИИ. Дари-чалар. Повесть ва ҳикоялар. 180 бет. Баҳоси 95 тини (Ўзбек тилида).

Китобда ҳинд халқини неча замонлардан бери изтиробга солиб келаятган тоифа масаласига яна мураккаб қилинди. Муаллиф бу асари орқали тоғфаллар зарарли нарсалигини, ҳинд халқи деб тўқини албатта бартараф этиши лозимлигини кўрсатмоқчи бўлади.

СПОРТ

СОВРИНЛАР ВА ЎРИНЛАР ЖАСУР РАЗВЕДКАЧИ ХОТИРАСИГА

Ғузур шахрининг марказий кўчаларида Ўзбекистонда Советлар ҳокимияти учун кураш йилларида босмачиларга қарши фаол курашган жасур комсомол Майна Хасанова хотирасига бағишланган мусобақалар бўлиб ўтди. Пойтахт облатининг вакиллари биринчи ўринни олдилар. Самарқанд облати иккинчи, Андижон облати командаси учинчи ўринни олди.

ФАХРЛИ УРИНДА

АҚШ кубоги учун ўтказилган халқаро гимнастика турнири якунланди. Бу мусобақаларда турли мамлакатлардан келган спортчилар қатнашдилар. Тошкентлик мактаб ўқувчиси Ирина Барасанова кўпқураш мусобақаларида учинчи ўринни олди.

(ЎЗТАГ).

Ўтган республика кенгашида ана шу проблемаларни қандай ҳал этиш тўғрисида гаплашиб олдинди. Облат аросановат мутахассислари, қорвачилик совхозлари ва колхозларининг раҳбарлари, машҳур чўпонлар, олимлар тажриба алмашдилар, облатдаги қорақўлчилик ҳужжаликлариға бординлар.

(ЎЗТАГ).

Қўшадиган ҳиссаси анча кўпайтирилмиш керак. Бунга озуға баъзасининг етарли эмаслиги, насличлик иши яхши йўлга қўйилмаганлиги, ҳўжаликлари ривожлантиришдаги номутаносиблик тўғрисида гаплашди. 5 март кунин Навоий шаҳрида бўлиб

да 6 даражагача совуқ, кундузи 10—15 даража, жанубида 20 даража атрофида иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво кам булутли бўлади. Шарқдан секундага 3—8 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 0—2 даража иссиқ атрофида, кундузи 13—15 даража иссиқ атрофида бўлади.

(ЎЗТАГ).

Москва-1. 9.00 — «Время». 10.35 — Концерт. 11.05 — «Оп-тинчи». Вадийн фильм. 12.30 ва 15.00 — Янгиланган. 15.20 — Хўжонатли фильм. 15.45 — «Рус тили». 16.15 — Мультифильм. 16.25 — Арфа кюерте ти чалади. 16.30 — «Сўзани амалда иш билан оқла». 17.00 — Концерт. 17.30 — «Фан ва турмуш». 17.55 — Концерт. 18.05 — Ю. А. Гагарин парво-

зининг 25 йиллигига. 19.05 — «Дунё воқеалари». 19.20 — «Дунё ва ёшлар». 19.55 — Халқаро хотин-қизлар кунин — 8 Мартта бағишланган тантанали йиғилиш ва концерт. 23.30 — Киноконцерт. 24.00 — Янгиланган.

Москва-В. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Хўжонатли фильм. 9.35 — География. 10.05 — Инглиз тили. 11.05 — Умумий биология. 11.35 — Тарих. 12.05 — Г. Аббасиде поэзияси. — 13.10 — «Менинг нақирон дўстларимга». 14.25 — XIX

аср рус санъати. 15.05 — «Кимгиси қўшиқ ҳамроҳ бўлса...» 16.05 ва 18.30 — Янгиланган. 18.45 — Қўл тўти бўйича жаҳон чемпионати. 19.15 — Мультифильмлар. 19.45 — Ойланги турмуш этикаси. 20.15 — Концерт. 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.45 — Концерт. 22.00 — «Дугоналар». Вадийн фильм. 23.35 — СССР халқлари VI қишни спартакиадаси.

Тошкент-1. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Мульти-

Хабарлар • Фактлар • Воқеалар

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

«КЕЛГУСИ ТИНЧЛИК АСРИ» КИТОБИ НАШРДАН ЧИҚДИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американинг «Ричардсон энд стейрман» нашриёти Бош секретари М. С. Горбачевнинг «Келгуси тинчлик асри» китобини босмадан чиқарди. Унга 1985—1986 йиллардаги М. С. Горбачев доклады, мақолалари, нутқлари, саволларга қайтарган жавоблари киритилган.

Китобнинг биринчи «Ташқи сиеат» бўлими совет раҳбарининг Америка Қўшма Штатлари халқига йити йил табрич билан бошланган. КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг 1986 йил 15 январдаги Баёоти эълон қилинган. Нашриёт китобга сўз бошида бу Баёотни «2000 йилгача инсониятни ядро қурулидан халос қилишнинг босқичма-босқич программаси» деб таърифлайди. Китобда М. С.

Горбачевнинг Женевада олий даражадаги Совет — Америка учрашуви тугаллангандан кейинги матбуот конференциясида сўзлаган нутқи, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг СССР Олий Совети сессиясидаги доклади, бошқа кўп ҳужжатлар эълон қилинган.

«Ички сиеат» бўлимида М. С. Горбачевнинг КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель ва октябрь Пленумларидаги, фан-техника

тараққиётини жадаллаштириш масалаларига бағишлаб, КПСС Марказий Комитетиде ўтказилган кенгашидаги доклады, КПСС Марказий Комитетиде стахановчилик ҳаракати ветеранлари, ишлаб чиқариш илгорлари ва новаторлари билан учрашувдаги ҳамда бошқа нутқлари киритилган.

Нашриёт директорлари кенгаши президенти С. Ричардсон М. С. Горбачевнинг китоби КПСС XXVII съезди арафасида босилиб чиққанлигидан зўр мамунлигини изҳор қилиб, бу китобнинг чиқарилиши америкаликлар деб ҳисоб қарорларига қизиқишларини кучайтиришини таъкидлади.

Бизнинг нашриётимиз, деярли у совет раҳбарининг иккинчи китобини босмадан чиқарганлиги билан фахрланамиз. М. С. Горбачевнинг ўтган йил ноябрь ойида чиққан «Тинчлик — давр тақозиси» китоби жуда катта муваффақият қозонди. Бу факт америка халқи ҳозирги замоннинг энг муҳим ҳаётий проблемалари — тинчлик ва халқаро хавфсизлик проблемалари, шунингдек Совет — Америка муносабатларининг истиқбол хусусида совет раҳбарининг фикрлари тўғрисида кўпроқ билишни истайтганлигидан далолат беради. (ТАСС).

ЖАҲОН ГАЗЕТАЛАРИ САҲИФАЛАРИДА

РИМ

Италия матбуоти КПСС XXVII съездида катта эътибор бермоқда.

Италия коммунистларининг «Унига» газетаси ИКП делегатларининг съезддаги бошлиги У. Пенкьоли фикрларини босиб чиқарди. У жумладан бундай деди: «Ўртоқ Горбачевнинг доклади катта сиесий аҳамиятга эга бўлган воқеадир, доклад бошқарилган руҳи билан сўғрилган». Қурулсонлигини ва кескинлигини юмшатишга қаратилган совет тинчлик ташаббуслари съезде яна бир бор таъкидланганлиги диққатга сазовордир. У Пенкьолининг фикрича, кўнгилга муаммолар биринчи марта шундай таъкидлар ва реалистик руҳда кўтариб чиқилди. Гап енгил бўлмаган ва жиддий йўл ҳақида кетмоқда. Катта самарадорликка эришининг қатъий талаби экономикани планлаштириш, бошқариш ва унинг структурасини реформа қилиш талаблари билан боғланмоқда. У. Пенкьоли «бу реформаларнинг муваффақиятини граждандарнинг социал ўзунин бошқаришда демократия қатнашушини ривожлантириши назарда тутди», деб таъкидлади.

«Радуга» нашриётининг Тошкент бўлими куйидаги китобларни босмадан чиқарди.

Александр БЕЛЯЕВ. Одам-афибия. Роман 164 бет. Баҳоси 1 сўм 94 тини (бенгал тилида).

Романда инсоният келажикда океан бойликларини ўрганиб, ундан унумли фойдаланилади, деган оруз баён этилади.

Алексей ТОЛСТОЙ. Инженер Гариннинг гинероболонди. Роман. 344 бет. Баҳоси 2 сўм 44 тини (форс тилида).

Бу илмий-фантастик роман марказида кирин келтирувчи нур ихтироисни Гарин образи туради.

БҲИМАН САҲНИИ. Дари-чалар. Повесть ва ҳикоялар. 180 бет. Баҳоси 95 тини (Ўзбек тилида).

Китобда ҳинд халқини неча замонлардан бери изтиробга солиб келаятган тоифа масаласига яна мураккаб қилинди. Муаллиф бу асари орқали тоғфаллар зарарли нарсалигини, ҳинд халқи деб тўқини албатта бартараф этиши лозимлигини кўрсатмоқчи бўлади.

СПОРТ

СОВРИНЛАР ВА ЎРИНЛАР ЖАСУР РАЗВЕДКАЧИ ХОТИРАСИГА

Ғузур шахрининг марказий кўчаларида Ўзбекистонда Советлар ҳокимияти учун кураш йилларида босмачиларга қарши фаол курашган жасур комсомол Майна Хасанова хотирасига бағишланган мусобақалар бўлиб ўтди. Пойтахт облатининг вакиллари биринчи ўринни олдилар. Самарқанд облати иккинчи, Андижон облати командаси учинчи ўринни олди.

ФАХРЛИ УРИНДА

АҚШ кубоги учун ўтказилган халқаро гимнастика турнири якунланди. Бу мусобақаларда турли мамлакатлардан келган спортчилар қатнашдилар. Тошкентлик мактаб ўқувчиси Ирина Барасанова кўпқураш мусобақаларида учинчи ўринни олди.

(ЎЗТАГ).

Ўтган республика кенгашида ана шу проблемаларни қандай ҳал этиш тўғрисида гаплашиб олдинди. Облат аросановат мутахассислари, қорвачилик совхозлари ва колхозларининг раҳбарлари, машҳур чўпонлар, олимлар тажриба алмашдилар, облатдаги қорақўлчилик ҳужжаликлариға бординлар.

(ЎЗТАГ).

Москва-1. 9.00 — «Время». 10.35 — Концерт. 11.05 — «Оп-тинчи». Вадийн фильм. 12.30 ва 15.00 — Янгиланган. 15.20 — Хўжонатли фильм. 15.45 — «Рус тили». 16.15 — Мультифильм. 16.25 — Арфа кюерте ти чалади. 16.30 — «Сўзани амалда иш билан оқла». 17.00 — Концерт. 17.30 — «Фан ва турмуш». 17.55 — Концерт. 18.05 — Ю. А. Гагарин парво-

зининг 25 йиллигига. 19.05 — «Дунё воқеалари». 19.20 — «Дунё ва ёшлар». 19.55 — Халқаро хотин-қизлар кунин — 8 Мартта бағишланган тантанали йиғилиш ва концерт. 23.30 — Киноконцерт. 24.00 — Янгиланган.

Москва-В. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Хўжонатли фильм. 9.35 — География. 10.05 — Инглиз тили. 11.05 — Умумий биология. 11.35 — Тарих. 12.05 — Г. Аббасиде поэзияси. — 13.10 — «Менинг нақирон дўстларимга». 14.25 — XIX

аср рус санъати. 15.05 — «Кимгиси қўшиқ ҳамроҳ бўлса...» 16.05 ва 18.30 — Янгиланган. 18.45 — Қўл тўти бўйича жаҳон чемпионати. 19.15 — Мультифильмлар. 19.45 — Ойланги турмуш этикаси. 20.15 — Концерт. 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.45 — Концерт. 22.00 — «Дугоналар». Вадийн фильм. 23.35 — СССР халқлари VI қишни спартакиадаси.

Тошкент-1. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Мульти-

МАДОРАС

Бангалорнинг «Декан геральд» газетаси «Мақсад — динамика экономика» сарлавҳаси остида КПСС XXVII съездида КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий докладида бағишланган катта таҳлилий мақолани босиб чиқарди. Мақолада кузатувчилар бу съезд кейинги Ўн йилликда давомиде совет коммунистларининг энг муҳим сиеаси бўлиб, деган ақид қилиш айтимоқдалар, дейилади. Совет жамиятини ривожлантиришда йўл қўйилган нуқсон ва камчиликлар тўғрисида докладе опкорлик билан айтилганлигини таъкидлаб, мақола автори Советлар мамлакатини социал-иқтисодий ривожлантиришнинг илгари сурилган вазифаларни реаллигига эътиборин қаратади.

ДЕХЛИ

КПСС XXVII съездининг иши ҳамон ҳинд оммавий ахборот воситаларининг асосий мавзусидан бири бўлиб турибди. Съездининг мажлислари ҳақида мунтазам хабар бериб бориюмоқда, делегатларнинг нутқлари баён бериюмоқда, бу тарихий воқеа қатнашчиларининг фотосуратлари босиб чиқариюмоқда. Халқаро хавфсизлик системаси, тинчлик комплексе программаси юзасидан Сиёсий докладе илгари сурилган тақдирлар алоҳида эътиборин жалб қилмоқда. Бу совет тақдирлари ҳинд жамоатчилигининг кенг қатламлари томонидан қўллаб-қувватланмоқда. Матбуотнинг шарҳларида КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий докладида ҳозирги дунёда ривожланаётган мамлакатлар аҳоли таҳлил қилиб берилганлигининг муҳимлиги алоҳида таъкидлаб ўтилмоқда.

Бутун «Патриот» газетаси «КПСС съездининг Ҳиндистон учун аҳамияти» деган катта мақола билан чиқди. «Совет Иттифоқининг ер юзиде тинчликка эришиш учун ҳар томонлама ёндашшини», — деб ёзади газета, — низоларни бартараф этиш учун янги замин яўужда келтирди. Олисини қўзловчи бу сиеас ҳинд халқининг тинчликка бўлган ийтилишига батамом жавоб беради.

«КПСС съездининг Ҳиндистон учун аҳамияти» деган катта мақола билан чиқди. «Совет Иттифоқининг ер юзиде тинчликка эришиш учун ҳар томонлама ёндашшини», — деб ёзади газета, — низоларни бартараф этиш учун янги замин яўужда келтирди. Олисини қўзловчи бу сиеас ҳинд халқининг тинчликка бўлган ийтилишига батамом жавоб беради.

«Патриот» газетаси «КПСС съездининг Ҳиндистон учун аҳамияти» деган катта мақола билан чиқди. «Совет Иттифоқининг ер юзиде тинчликка эришиш учун ҳар томонлама ёндашшини», — деб ёзади газета, — низоларни бартараф этиш учун янги замин яўужда келтирди. Олисини қўзловчи бу сиеас ҳинд халқининг тинчликка бўлган ийтилишига батамом жавоб беради.

«Патриот» газетаси «КПСС съездининг Ҳиндистон учун аҳамияти» деган катта мақола билан чиқди. «Совет Иттифоқининг ер юзиде тинчликка эришиш учун ҳар томонлама ёндашшини», — деб ёзади газета, — низоларни бартараф этиш учун янги замин яўужда келтирди. Олисини қўзловчи бу сиеас ҳинд халқининг тинчликка бўлган ийтилишига батамом жавоб беради.

«Патриот» газетаси «КПСС съездининг Ҳиндистон учун аҳамияти» деган катта мақола билан чиқди. «Совет Иттифоқининг ер юзиде тинчликка эришиш учун ҳар томонлама ёндашшини», — деб ёзади газета, — низоларни бартараф этиш учун янги замин яўужда келтирди. Олисини қўзловчи бу сиеас ҳинд халқининг тинчликка бўлган ийтилишига батамом жавоб беради.

«Патриот» газетаси «КПСС съездининг Ҳиндистон учун аҳамияти» деган катта мақола билан чиқди. «Совет Иттифоқининг ер юзиде тинчликка эришиш учун ҳар томонлама ёндашшини», — деб ёзади газета, — низоларни бартараф этиш учун янги замин яўужда келтирди. Олисини қўзловчи бу сиеас ҳинд халқининг тинчликка бўлган ийтилишига батамом жавоб беради.

«Патриот» газетаси «КПСС съездининг Ҳиндистон учун аҳамияти» деган катта мақола билан чиқди. «Совет Иттифоқининг ер юзиде тинчликка эришиш учун ҳар томонлама ёндашшини», — деб ёзади газета, — низоларни бартараф этиш учун янги замин яўужда келтирди. Олисини қўзловчи бу сиеас ҳинд халқинин